

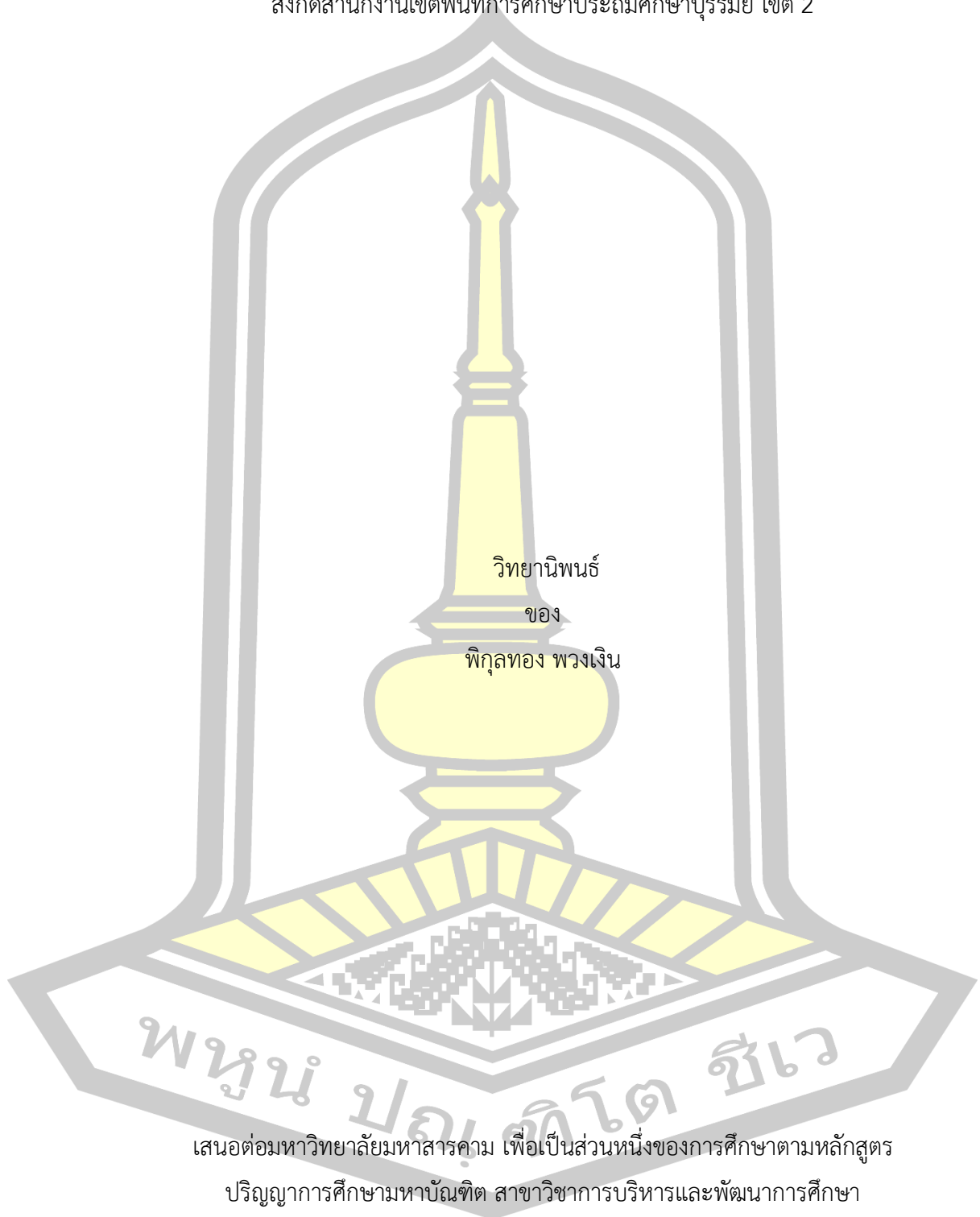
โครงการพัฒนาศูนย์จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

วิทยานิพนธ์
ของ
พิกุลทอง พวงเงิน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา
ธันวาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

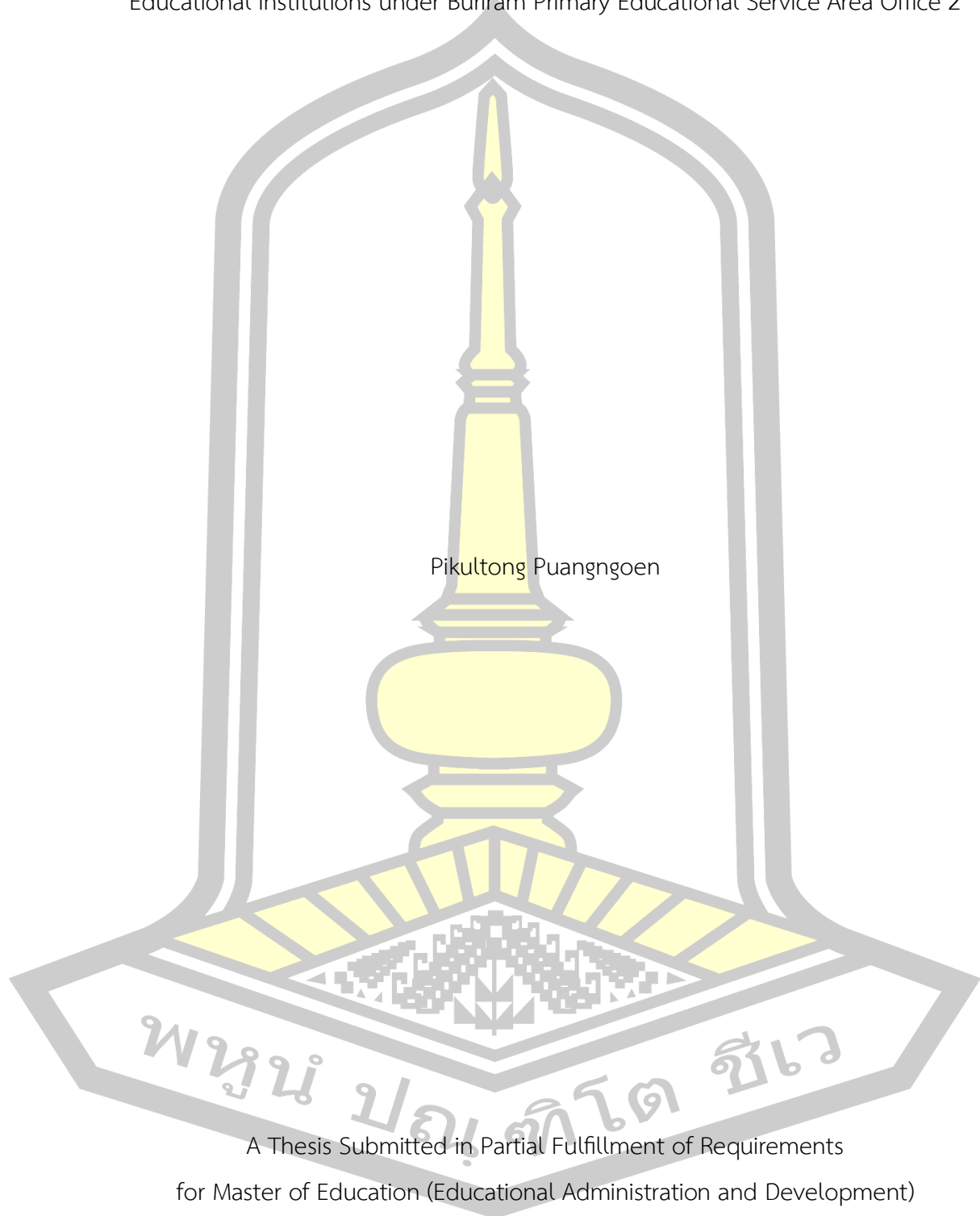

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

ธันวาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development of Teachers in Creative Learning Management Program for
Educational Institutions under Buriram Primary Educational Service Area Office 2

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

December 2023

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวพิกุลทอง พวงเงิน
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อ. ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. ธัชชัย จิตรนันท์)

กรรมการ

(รศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รศ. ดร. ชีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแพง)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2		
ผู้วิจัย	พิกุลทอง พวงเงิน		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธัชชัย จิตรนนท์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และ 2) เพื่อออกแบบและประเมินโปรแกรมการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 การดำเนินการวิจัยมีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู ด้านจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 359 คน โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ ระยะที่ 2 ออกแบบและประเมินโปรแกรมการพัฒนาจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

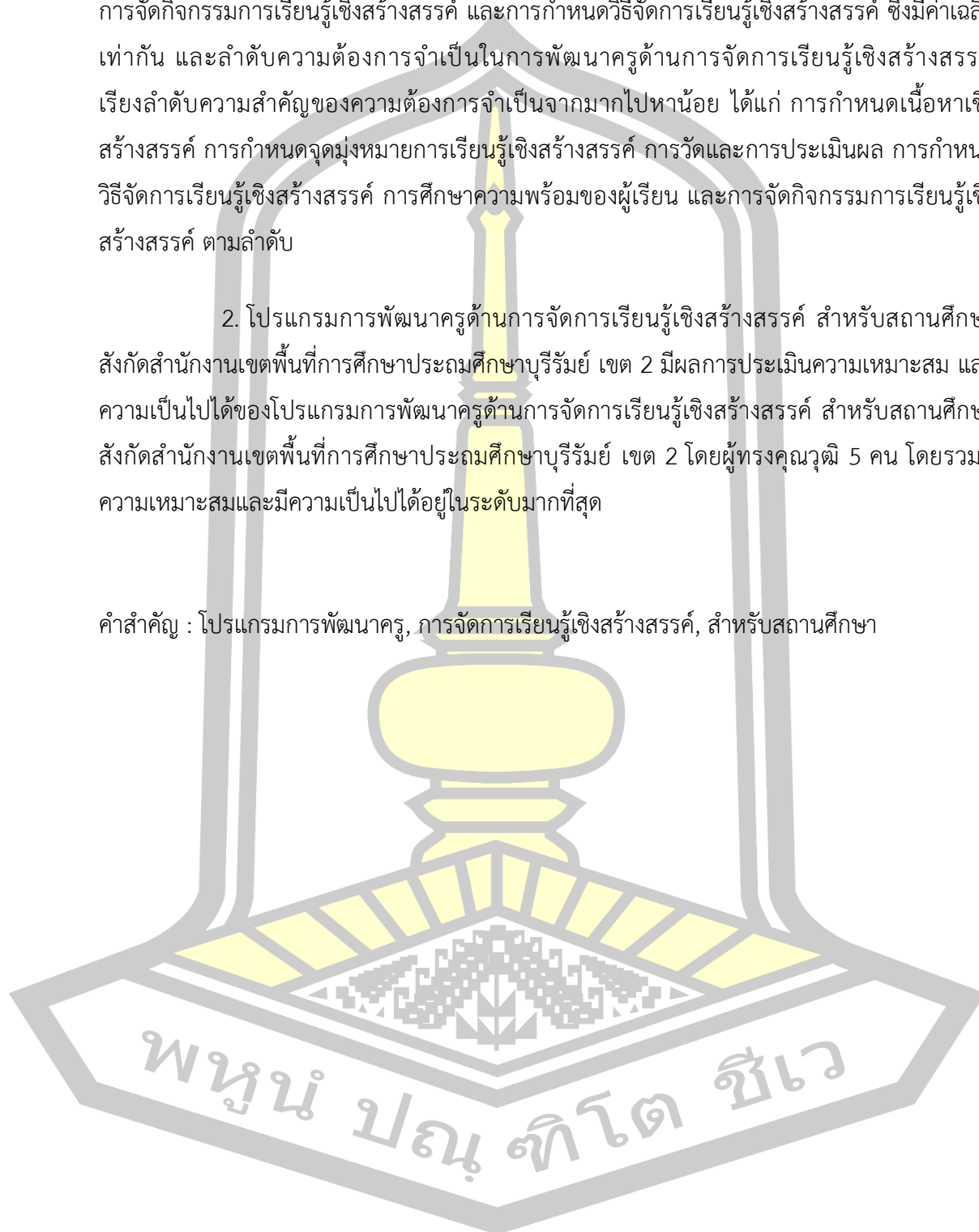
ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับ

มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการกำหนดวิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การวัดและการประเมินผล การกำหนดวิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ตามลำดับ

2. โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : โปรแกรมการพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์, สำหรับสถานศึกษา

TITLE	The Development of Teachers in Creative Learning Management Program for Educational Institutions under Buriram Primary Educational Service Area Office 2		
AUTHOR	Pikultong Puangngoen		
ADVISORS	Assistant Professor Thatchai Chittranun , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2023

ABSTRACT

The purposes of this study aimed to 1) investigate the current conditions, desirable conditions and the necessary needs for Teacher Development in Creative Learning Management for Educational Institutions under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 and 2) design and evaluate The Development of Teacher in Creative Learning Management Program for Educational Institutions under Buriram Primary Educational Service Area Office 2, the research is characterized as research and development, divided into 2 phases; Phase 1: Study of the current conditions, desirable conditions and needs are necessary for Teacher Development in Creative Learning Management for Educational Institutions under Buriram Primary Educational Service Area Office 2, The sample group included educational institution administrators and teachers under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2, a total of 359 people were obtained using a stratified random sampling method. Phase 2: design and evaluate The Development of Creative Learning Management Program for Educational Institutions under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2. The group of informants included 3 educational institution administrators with Best Practice by specific selection. The instruments used to collect data were questionnaires, semi-structured interviews and the assessment of suitability and possibility of the program. The statistics used to analyze

the data were percentage, average, standard deviation and PNI.

The research results revealed that:

1. The current state of teacher development in creative learning management is at a high level. When considering each aspect, it was found to be at a high level in all aspects, with the highest average being organizing creative learning activities and the lowest average being creative content determination, desirable conditions for The Development of Teachers in Creative Learning Management, the overall is at the highest level. When considering each aspect, it was found to be at a high level in all aspects, with the highest average being organizing creative learning activities and determining creative learning management methods. which has the same average and order of needs in developing teachers in creative learning management Arrange the importance of essential needs from highest to lowest, including Determining the creative content, Setting creative learning objectives, Measurement and Evaluation, Determining creative learning management methods, Studying student readiness and Organizing creative learning activities, respectively.

2. The Development of Teachers in Creative Learning Management Program for Educational Institutions under Buriram Primary Educational Service Area Office 2, has evaluated the appropriateness and feasibility of The Teacher Development for Creative Learning Management Program for Educational Institutions under Buriram Primary Educational Service Area Office 2, by 5 experts, the overall it was appropriate and feasible at the highest level.

Keyword : Teacher Development Programs, Creative Learning Management, Educational Institutions

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่กรุณาให้แนวคิด ให้คำแนะนำ ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนทางการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตา อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำวิจัย การดำเนินชีวิตส่วนตัวและหน้าที่การงาน

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาในการประเมิน และ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย โดยให้คำแนะนำอย่างดียิ่งซึ่งเป็นส่วนสำคัญในงานวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้องทุกคน ที่คอยให้กำลังใจ ดูแลช่วยเหลือ และ สนับสนุนผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จ และคุณค่าของงานวิจัยครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชา เพื่อน้อมรำลึก ถึงคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่อยู่เบื้องหลังในการวางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน

พิกุลทอง พวงเงิน

พูน ปณ จิตโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
การจัดการเรียนรู้ (Learning Management).....	13
การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์.....	28
การพัฒนาครู.....	71
โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม.....	85
การประเมินความต้องการจำเป็น.....	93
บริบทสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.....	96

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	100
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	108
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้าน จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2	110
ระยะที่ 2 ออกแบบและประเมินโปรแกรมการพัฒนาจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.....	115
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	121
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	121
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	121
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	122
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	163
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	163
สรุปผล	163
อภิปรายผล.....	166
ข้อเสนอแนะ.....	169
บรรณานุกรม.....	172
ภาคผนวก.....	183
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	184
ภาคผนวก ข การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	207
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	212
ภาคผนวก ง โปรแกรมการพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2	223
ภาคผนวก จ ตัวอย่างภาพประกอบการวิจัย	244
ประวัติผู้เขียน	248

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	51
ตาราง 2 การผนวกองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	52
ตาราง 3 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	54
ตาราง 4 การผนวกตัวชี้วัดด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	54
ตาราง 5 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์	57
ตาราง 6 การผนวกตัวชี้วัดด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์	57
ตาราง 7 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน	60
ตาราง 8 การผนวกตัวชี้วัดด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน	60
ตาราง 9 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	63
ตาราง 10 การผนวกตัวชี้วัดการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	63
ตาราง 11 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	65
ตาราง 12 การผนวกตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	66
ตาราง 13 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการวัดและการประเมินผล	69
ตาราง 14 การผนวกตัวชี้วัดการวัดและการประเมินผล	69
ตาราง 15 การวิเคราะห์วิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	84
ตาราง 16 การสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรม	88
ตาราง 17 การสังเคราะห์การพัฒนาโปรแกรม	92
ตาราง 18 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	111
ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา	122

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.....	123
ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) โดยรวมของการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์.....	124
ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) โดยรวมของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์.....	127
ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) โดยรวมของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน.....	129
ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) โดยรวมของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดวิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	132
ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) โดยรวมของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการวัด และประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์.....	134
ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}) โดยรวมของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการวัดและประเมินผล	138
ตาราง 27 แสดงวัน/เวลา กิจกรรม การดำเนินการ และสื่อ ในการพัฒนาตามโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2	152
ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสม และเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2.....	160

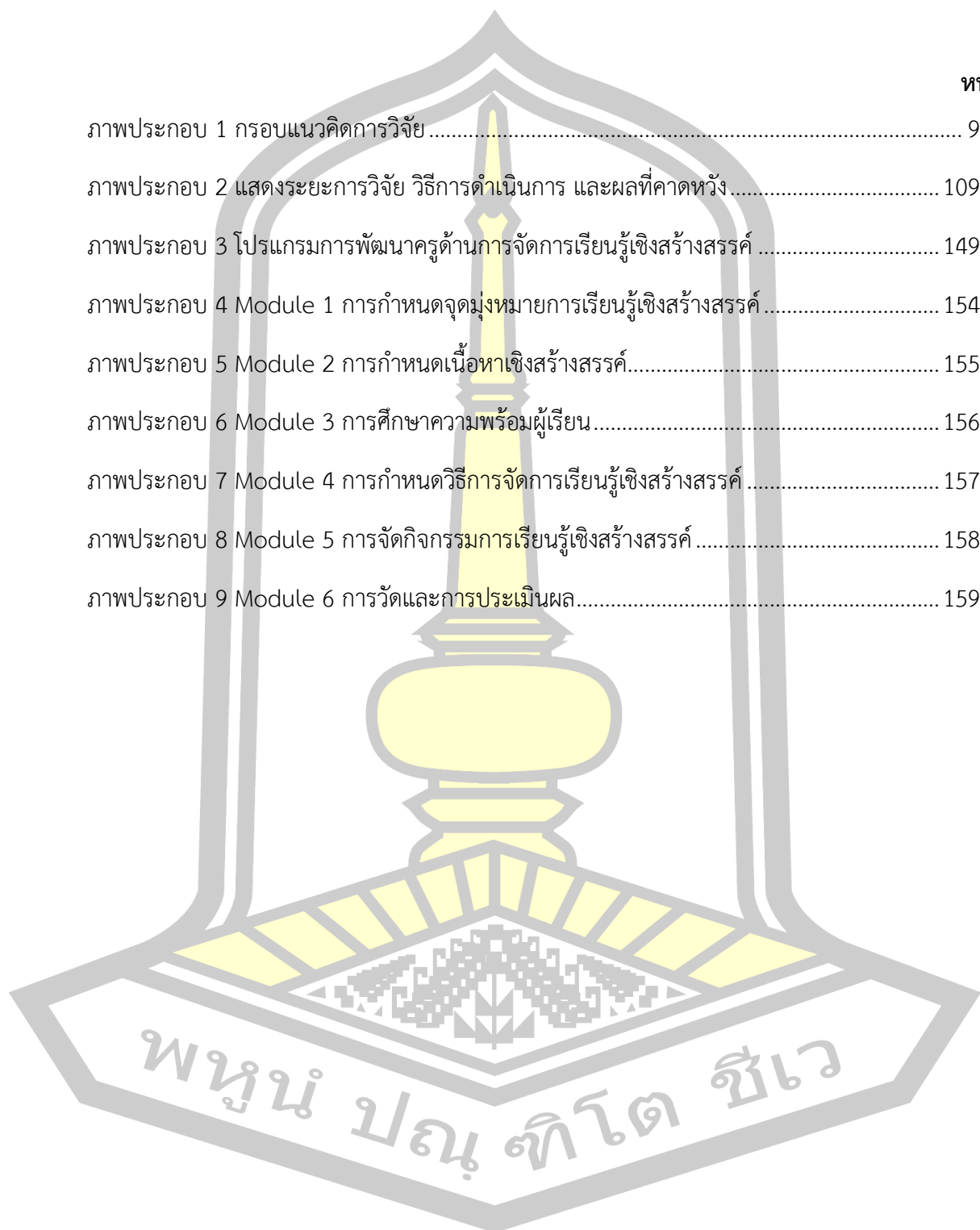
ตาราง 29 ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนเชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2..... 208

ตาราง 30 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนเชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 210

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย วิธีการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง.....	109
ภาพประกอบ 3 โปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์.....	149
ภาพประกอบ 4 Module 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์.....	154
ภาพประกอบ 5 Module 2 การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์.....	155
ภาพประกอบ 6 Module 3 การศึกษาความพร้อมผู้เรียน.....	156
ภาพประกอบ 7 Module 4 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์.....	157
ภาพประกอบ 8 Module 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์.....	158
ภาพประกอบ 9 Module 6 การวัดและการประเมินผล.....	159

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก ภายใต้ระบบเศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยแลนด์ 4.0 ท่ามกลางสถานะเช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายยิ่งสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ให้เกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ครูจึงต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ศตวรรษที่ 21 เป็นโลกยุคใหม่ที่ก้าวเดินหน้าไปอย่างรวดเร็ว สิ่งต่างๆ บนโลกเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความหลากหลาย ทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ดำเนินชีวิตท่ามกลางแรงผลักดันของเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม เป็นผลให้ระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและวัฒนธรรม เปลี่ยนแปลงไปทั่วทุกมุมโลก การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีความลึกซึ้ง และก่อให้เกิดผลกระทบในทุกด้านของชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ แต่ในขณะนี้โลกมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา กลับยังคงเหมือนเดิม จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาเพื่อให้ทันกับความท้าทายของโลกยุคใหม่ การปฏิรูปการศึกษากลายเป็นสิ่งที่ถูกเรียกร้องจากผู้คนในสังคมมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ระบบการศึกษามีความแข็งแกร่ง เพียงพอและสามารถเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้มีชีวิตอยู่เรียนรู้ และทำงานในโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Wan and Gut, 2011)

การปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเรื่องการจัดการเรียนรู้ของครูนั้นวัฒนธรรมการสอนของครูจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง เป็นวัฒนธรรมของการให้เด็กใช้กระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระบวนการเรียนรู้

ที่เป็นหลัก คือ กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนได้เป็นผู้เรียนรู้โดยการลงมือทำร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน พร้อมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการบ่มเพาะค่านิยม และเจตคติ ในกระบวนการข้างต้นต้องพยายามส่งเสริมให้เด็กสร้างความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีกระบวนการ ทักษะ และมีค่านิยมและเจตคติ นอกจากนี้ต้องส่งเสริมให้เด็กนำความรู้ไปประยุกต์ในสถานการณ์ใหม่ จนได้ชิ้นงานและสามารถสร้างชิ้นงานระดับที่เป็นนวัตกรรม ทั้งนี้ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิงมาตรฐานนั้นเพื่อให้เด็กไทยได้ผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จำเป็นต้องเป็นการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการเน้นสาระการเรียนรู้แกนกลางเป็นหลัก และต้องจัดตามตัวชี้วัดของหลักสูตรด้วย กระบวนการดังกล่าวสามารถน้อมนำสร้างเด็กไทยให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นนักเรียน เป็นผู้นำ ตลอดจนเป็นนักสร้างนวัตกรรมอันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตแบบยั่งยืน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2558)

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) บทบาทของผู้สอนที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบ Mastering Growth คือ การโค้ช (Coach) ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนเกิดความเจริญงอกงามทางการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและเข้มแข็ง โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติและรูปแบบการรู้คิด (Cognitive Style) ของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว ใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยทำให้ความรู้ที่มีความเป็นนามธรรมสูง แปลงมาเป็นความรู้ที่เป็นรูปธรรม ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนอย่างรวดเร็ว จัดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสอดคล้องกับสาระสำคัญ (Concept) ที่เรียน เช่น การเรียนในสถานการณ์จริง เป็นต้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำ Concept ไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ชัดเจนมากขึ้นและเสริมสร้างความเข้มแข็งในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันมากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยให้มีความเข้าใจชัดเจนขึ้น อีกทั้งส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมทางความคิด ให้คำชี้แนะวิธีการเรียนรู้ (Learning how to learn) ที่เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคลและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาตนเอง ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีวิธีการเรียนรู้แตกต่างกัน แต่ผู้เรียนอาจจะไม่ทราบวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง

ซึ่งการให้คำชี้แนะวิธีการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ประเมินและติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ (Learning Growth Tracking) ของผู้เรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง ให้ข้อมูลความก้าวหน้าทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียนรายบุคคลด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการโค้ชที่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนในลักษณะการวิจัย ในงานประจำ (Routine to Research) ซึ่งจะทำให้ผู้สอนพัฒนาทักษะการโค้ช เพื่อการเรียนรู้ (Learning coaching) ของตนเองได้ (วิชัย วงใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2563)

จากผลการติดตาม ประเมินผล การบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ประจำปี 2564 การนำผลการดำเนินงานมาพัฒนาการบริหาร และการจัดการศึกษา อยู่ในระดับคุณภาพ ปรับปรุง การส่งเสริมการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และนำองค์ความรู้มาพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาองค์กร โดยใช้กระบวนการวิจัย อยู่ในระดับคุณภาพ พอใช้ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ สถานศึกษามีผลงานเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ อยู่ในระดับคุณภาพ พอใช้ และยังพบว่า การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบางกลุ่มสาระ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ) ซึ่งคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า ผลการทดสอบมีคะแนนลดลง และยังน้อยกว่าระดับประเทศ ยังไม่สามารถดำเนินการให้ผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 50 มีผลคะแนนที่เป็นไปตามที่เป้าหมายกำหนด ส่วนด้านโอกาสทางการศึกษายังคงพบปัญหา เนื่องจากประชากรกลุ่มอายุ การศึกษาขั้นพื้นฐานมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีสถานศึกษาขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, 2564) สะท้อนถึงหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาที่ต้องเร่งออกมาตรการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จากผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้สรุปผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภาพรวมระดับประเทศมาตรฐานที่มีผลการประเมินไม่ได้มาตรฐาน คือ มาตรฐาน 4 “ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์” และมาตรฐานที่ 9 “ครูขาดความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2551)

การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึก (Deep learning) อย่างแท้จริง คือ รู้จริง รู้ชัดซึ่งในยุค New normal

ผู้เรียนจะมีพื้นที่การเรียนรู้ของตนเอง นำพลังความคิดและพลังสร้างสรรค์ (Creative power) ที่มีอยู่ในตนเองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมอย่างมีความสุข โดยที่ความสุขจากการเรียนรู้และความสุขจากการให้เป็นโจทย์ใหญ่ของการเรียนรู้ทั้งปวงในการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในอนาคต คือ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ ใส่ใจและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์จริงได้ ผู้สอนยุคใหม่ในสังคม New normal จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน โค้ชผู้เรียนด้วยความรัก ความเมตตา ดูแลเอาใจใส่กระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง พร้อมทั้งได้ฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนทักษะการคิดขั้นสูง (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2563)

วิธีการพัฒนาครูที่น่าสนใจวิธีหนึ่งคือวิธีการพัฒนาในรูปแบบของโปรแกรม ซึ่งโปรแกรมเป็นแผนหรือชุดกิจกรรมอันเป็นมวลประสบการณ์ที่วางไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่สร้างขึ้นโดยการประยุกต์จากองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย ภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร และโปรแกรมการพัฒนามีส่วนทำให้บุคลากรเกิดการพัฒนามีความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเป็นที่น่าพอใจ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จึงมีความสนใจที่จะศึกษา โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับครูที่จะนำโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 นำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ครูและบุคลากรสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพในงานที่รับผิดชอบ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาบรรลุตรงตามความต้องการขององค์กร และสามารถขับเคลื่อนตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อยู่ในระดับใด

2. โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2. เพื่อออกแบบและประเมินโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ได้โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และเพื่อนำไปใช้พัฒนาครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในลำดับต่อไป

3. ได้ข้อเสนอแนะโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนด
ขอบเขตการวิจัยตามระยะการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

จากการศึกษาเอกสาร หนังสือตำรา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ
การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักวิชาการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศ ได้แก่ Klausmeier
and Ripple (1971) ; พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2551) ; เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2551) ; สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) และทิศนา แหมมณี (2555) เมื่อนำมาสังเคราะห์แล้ว
สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ
ดังนี้ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงสร้างสรรค์ 2) กำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ 3) การศึกษา
ความพร้อมของผู้เรียน 4) การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
เชิงสร้างสรรค์ และ 6) การวัดและการประเมินผล

2. ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถาม และความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอ
แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น
ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จากโรงเรียน 229 แห่ง โดยตำแหน่ง
ผู้บริหาร จำนวน 229 คน และครู จำนวน 2,387 คน รวมทั้งสิ้น 2,616 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie และ
Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 359 คน
ได้มาโดยการกำหนดตามสัดส่วน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามขนาดของสถานศึกษา
คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชั้นภูมิ และใช้วิธีการสุ่มแบบ
จับสลากแบบไม่ใส่คืนให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

ระยะที่ 2 การออกแบบและประเมินโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

2.1 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษาจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 3 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย Klausmeier และ Ripple (1971); พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2551); เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2551); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) และทีศนา แยมมณี (2555) เมื่อนำมาสังเคราะห์แล้วสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงสร้างสรรค์ 2) กำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ 3) การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน 4) การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และ 6) การวัดและการประเมินผล

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย วิน เชื้อโพธิ์หัก (2537); สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2550); อารมณ์ ภูววิทยพันธุ์ (2552); เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา (2551); จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555); พศิน แดงจวง (2558) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์วิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

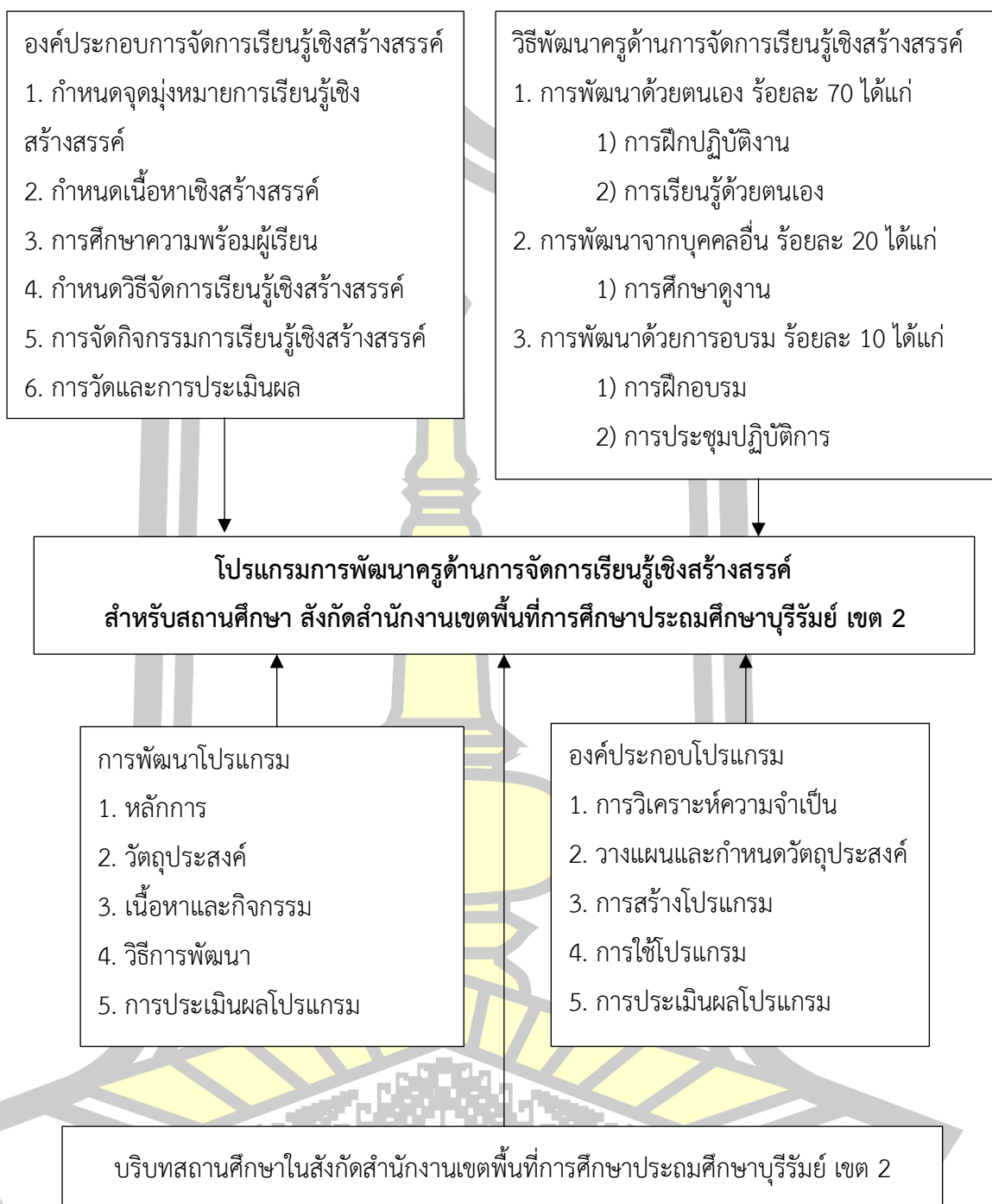
ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การฝึกอบรม 2) การศึกษาดูงาน 3) การฝึกปฏิบัติงาน 4) การเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 5) การประชุมปฏิบัติการ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย Caffarella (2002); อารง บัวศรี (2542); สุมิตรา พงศธร (2550); สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) และพิมพ์พร พิมพ์เกาะ (2557) ได้องค์ประกอบของโปรแกรม 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล โปรแกรม

4. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย Boone (1992) ; Styles (1990) ; Barr and Keating (1990) ; Carolyn และคณะ (2013) ; อุณา นพคุณ (2546) และวิโรจน์ สารรัตน์ (2556) นำมาสังเคราะห์แล้วสามารถสรุปได้ว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ความจำเป็น 2) วางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การสร้างโปรแกรม 4) การใช้โปรแกรม และ 5) การประเมินผลโปรแกรม

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยข้างต้น นำมาใช้สำหรับเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนผ่าน การลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยมีผู้สอนเป็นโค้ชบทบาทในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน และมอบความรักความเอาใจใส่ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายทางการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติ และประเมินและให้ข้อมูล ย้อนกลับที่ได้รับการจัดระบบและสอดคล้องกับทฤษฎีและหลักการเรียนรู้ โดยใช้โปรแกรมการพัฒนา ครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การดำเนินการของครู เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนกำหนดเป้าหมายที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างชัดเจน ส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ครบทุกด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านกระบวนการ และด้านเจตคติ

1.2 การกำหนดเนื้อหาเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การดำเนินการของครูเกี่ยวกับการ กำหนดเนื้อหาเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ ให้สอดคล้องหรือกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอบสนองความแตกต่างระหว่าง บุคคล เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตร

1.3 การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน หมายถึง การสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ ของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนการสอน เพื่อนำผลการศึกษาความพร้อมผู้เรียนมาใช้เป็นแนวทางในการ จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนและตรงตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การกำหนดวิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การศึกษาหลักการและ ทฤษฎีของวิชาที่ทำการสอนอย่างละเอียด โดยพิจารณาหลักการและเหตุผลของแนวโน้มในการ จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน บริบทของท้องถิ่น โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีเป้าหมายคือถือประโยชน์ผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.5 การกิจกรรมจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการกิจกรรมจัดการ เรียนรู้ที่ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และ เข้าใจ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้เรียนได้นำเสนอผลการ คิดของตนเอง ร่วมแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

1.6 การวัดและการประเมินผล หมายถึง การกำหนดวิธีวัดผลการเรียนรู้หรือ ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของ รายวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยเป็นการวัดผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2. การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการส่งเสริม สนับสนุน และเพิ่มพูนคุณภาพของครู ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมที่ดีในการทำงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานใน การจัดการเรียนรู้ที่รับผิดชอบสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ ส่งผลให้การ จัด การศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ใช้พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะ โดยมีเป้าหมายให้ครู สามารถปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การพัฒนาครูตามหลักการ 70:20:10 หมายถึง การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งครูสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้จากหลักการ ดังนี้

4.1 การพัฒนาด้วยตนเอง ร้อยละ 70 หมายถึง การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้แก่ตนเองในด้านการออกแบบ การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ กำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ การศึกษาความพร้อมผู้เรียน กำหนดวิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการวัดและการประเมินผล

4.2 การพัฒนาจากบุคคลอื่น ร้อยละ 20 หมายถึง การศึกษาดูงานจากครู ในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูง ในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการกำหนด จุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ กำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ การศึกษาความพร้อมผู้เรียน กำหนดวิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการวัดและ การประเมินผล

4.3 การพัฒนาด้วยการอบรม ร้อยละ 10 หมายถึง เข้ารับการฝึกอบรม หรือ การประชุมเชิงปฏิบัติการของครู ตามโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ และแนวคิดต่าง ๆ ในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ กำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ การศึกษาความพร้อม ผู้เรียน กำหนดวิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการวัด และการประเมินผล โดยความรู้ดังกล่าวจะทำให้ครูสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้

5. สภาพปัจจุบัน หมายถึง การปฏิบัติงานในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ของครู ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

แล้วนำมาศึกษาเพื่อสำรวจ ตรวจสอบ หาปัญหาหรืออาการของปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางหรือวิธีการในการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ซึ่งได้จากการสำรวจความคิดเห็นของครู โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

6. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง ระดับความคาดหวังหรือความต้องการให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู เพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของครู โดยใช้แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

7. ครู หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2565

8. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 229 โรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ (Leaning Management)
2. การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Learning)
3. การพัฒนาครู
4. โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม
5. การประเมินความต้องการจำเป็น
6. บริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้ (Leaning Management)

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความความหมายการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ความหมายการจัดการเรียนรู้

Hough และ Duncan (1970) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมของ บุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุน ให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ 4 ด้าน ซึ่งผู้ที่เป็นครูจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะเหล่านี้ เพื่อให้เป็นครูมืออาชีพ ประกอบด้วย

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือก เนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิค การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้
3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสม และสามารถวิเคราะห์ผลได้

4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

Boyett และ Boyett (1998) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจำแนก แยกแยะเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญภายในองค์กร และการทำให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาจะ รวมทั้งการจัดทำรายการบัญชีความรู้ที่อธิบายแหล่งทรัพยากรภายในที่สำคัญและจำแนกวิธีการค้นหา เหล่านั้น การนำความรู้จากผู้เชี่ยวชาญไปเผยแพร่ให้กับบุคคลอื่น การออกแบบโครงสร้าง ความรู้ ที่ช่วยจัดการข้อมูลในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้และพร้อมที่จะนำไปประยุกต์ใช้ การสร้างเวทีที่เปิดโอกาสให้บุคคลต่าง ๆ สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิด การจัดกระบวนการกลุ่ม ให้คนต่างพื้นที่ได้ทำงาน แก้ปัญหาร่วมกันและผลการทำหน้าที่ผู้จัดการ ความรู้ การค้นหา และ ส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษในความรู้และทักษะที่เป็นหัวใจของความสำเร็จขององค์กร การดำเนินการเกี่ยวกับการให้รางวัล การยอมรับและการเลื่อนตำแหน่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิด การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูล และการสร้างเครื่องมือต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้บุคคลสามารถเข้าถึง และนำข้อมูลไปใช้ได้เมื่อต้องการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญ ในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐาน การเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนา เด็กและเยาวชน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรร กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะ สำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

สุวิทย์ มูลคำ (2547) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถทางสมองในการประมวลผลข้อมูลความรู้ และประสบการณ์ ต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เป็นความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ เพื่อไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกัน แล้วนำไปปฏิบัติจริงตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติด้านผู้เรียนที่เกี่ยวข้องการพัฒนา กระบวนการคิด

ชวลิต ชูกำแหง (2550) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ เนื่องจากหลักสูตรและการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ไม่สามารถแยกจากกันได้ เพราะมีความสัมพันธ์และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ความสำเร็จของหลักสูตรต้องอาศัยการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ และมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนั้น การสอน คือ การจัด ดำเนินการของผู้สอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยผู้เรียนจะทำกิจกรรมที่อาศัยกระบวนการ โยงความสัมพันธ์เปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าวผลการเรียนรู้จะอยู่ในรูปความเข้าใจ

การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การประเมินผล ฯลฯ การดำเนินกิจกรรมของผู้สอนอาจอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ กัน ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาเรียกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเป้าหมายที่สำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝัง เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะที่สำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) กล่าวว่า ความหมายการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนและนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการทางสมองและเน้นคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ ระบบสารสนเทศเครือข่ายการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และนำผลที่ได้ใช้เป็นข้อมูล เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้หมายถึง การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีมาตรฐานการเรียนรู้หรือตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน และนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการทางสมอง และเน้นคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และนำผลที่ได้ใช้เป็นข้อมูล เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียน

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2559) กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการร่วมกันของบุคคล กลุ่มบุคคลและองค์กรที่มีกระบวนการบ่งชี้ความรู้ การสร้าง และแสวงหาความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคนและพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ทิสนา แคมมณี (2555) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การบอกกล่าว สั่ง อธิบาย ชี้แจงหรือแสดงให้ดู การจัดการเรียนรู้เป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติต่าง ๆ โดยที่ผู้สอน และผู้รับ หรือครูและศิษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน โดยครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความสามารถของตน ผู้เรียนเป็นผู้รับการถ่ายทอดความรู้ตามแต่ ครูจะให้ครูจึงเป็นศูนย์กลางของการสอน และใช้คำเรียกกระบวนการนี้ว่าการจัดการเรียนการสอน

มารุต พัฒนาผล (2557) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการการรู้คิด (Cognitive Process) ที่เกิดขึ้นในสมองของบุคคล เพื่อสร้างความหมายของข้อมูลสารสนเทศ และ สิ่งเร้าต่าง ๆ ที่รับเข้ามาทางประสาทสัมผัส เกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ความรู้สึก และ พฤติกรรมต่าง ๆ การเรียนรู้ยุคใหม่ผู้เรียนสำคัญที่สุด คือ การเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการ ความสามารถ ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างมีความรับผิดชอบ ผู้เรียนตั้งคำถาม (Questioning) และแสวงหาความรู้ (Inquiry)

วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ (2559) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ของผู้สอน โดยผ่านกิจกรรม 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านการจัดการเรียนรู้
3. ด้านการวัดผล
4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการของครู ในการ ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตอบสนองความต้องการความสามารถ ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2. ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2545) กล่าวว่า การจัดการศึกษามีความสำคัญและจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นการรับผิดชอบด้านการสอน การบริหาร หรือการสนับสนุน ตัวอย่างเช่น ครูที่ดีต้องได้รับการ ศึกษาอบรมมาอย่างดี มีความรู้ ความชำนาญ และมีคุณลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครู การเป็นครูจึงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงเนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดการ ศึกษาจำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นของ

แต่ละยุคสมัย การจัดการศึกษาที่ย้ายอยู่กับที่ย่อมหมายถึง ความล้าสมัย ไม่เหมาะสม ไม่คุ้มประโยชน์ ปัจจุบันโลกก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ หรือเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่า เศรษฐกิจฐานความรู้ ความรู้จึงเป็นเครื่องมือจำเป็นที่ขาดไม่ได้ ในสังคมสมัยใหม่นี้ความรู้ที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับสภาพการณ์จะช่วยแก้ปัญหาได้ และนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นพลังสำคัญสำหรับการอยู่รอดและการพัฒนาทั้งสำหรับบุคคลแต่ละคนและสำหรับสังคมประเทศชาติโดยรวม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองไว้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย ครูผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญ และสรรหากระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ นำพาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ดีผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง และมุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความหลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ธรรมชาติของวิชาให้ผู้เรียน ค้นคว้าหรือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้ให้หลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้โดยการจัดวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ให้พัฒนาตนเองได้การจัดการเรียนรู้ควรเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ได้ลงมือศึกษาค้นคว้าคิด แก้ปัญหา และปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนจัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

2. จัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ควรให้ความสำคัญของความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อวางรากฐานชีวิตให้เจริญงอกงามอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัย อย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาการจัดการเรียนรู้

ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบและแสดงออกถึงศักยภาพของตนเอง ครูผู้สอนจึงควรมีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล สำหรับใช้ในการวางแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้และนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน

3. การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง เป็นการจัดการจัดการการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับการทำงานของสมอง การเชื่อมโยงวงจรสมองพัฒนาการทางอารมณ์ ซึ่งจะมีผลให้ผู้เรียนมีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยใช้ประสบการณ์ตรงด้านร่างกายที่เป็นรูปธรรม ข้อเท็จจริงและทักษะด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในชีวิตจริงตามธรรมชาติ เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง

4. การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรม การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ คุณธรรม จริยธรรม ได้รับรู้เกิดการยอมรับ เห็นคุณค่าและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นลักษณะนิสัยที่ดี

ฉันท ชาติทอง (2553) กล่าวว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนเปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดมาเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ทำหน้าที่เรียนด้วยตนเองและต้องเรียนรู้คุณค่าคุณธรรมและเป้าหมายของการเรียน แบ่งเป็นด้านปัญญา มุ่งให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านอารมณ์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถทางอารมณ์ เห็นคุณค่าและเข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น แก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์ได้ อย่างถูกต้อง เหมาะสม ด้านสังคมมุ่งเน้นความรู้เพื่อเข้าใจสถานการณ์ แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทางความคิด การกระทำโดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรม

สำราญ จุช่วย และคณะ (2553) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียน ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอนหรือผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนดังนี้ คือ

1. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมที่เรียนรู้
2. เกิดทักษะหรือมีความชำนาญในเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมที่เรียนรู้
3. เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

การที่ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญานั้น การส่งเสริมที่ดีที่สุดก็คือการให้การศึกษา ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2553) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ว่า เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนดังนี้คือ

1. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
2. เกิดทักษะหรือมีความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
3. เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

อนึ่ง การที่ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญานั้น การส่งเสริมที่ดีที่สุดก็คือ การให้การศึกษา ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2553) กล่าวว่า สำคัญของการจัดการเรียนรู้ว่า หลักการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

1. ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญ เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้
2. กระบวนการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก ใช้วิธีสอนที่

หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ใช้วิธีการกิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัด และประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน

สรุปได้ว่า ความสำคัญการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสร้างสรรค์ด้วยตนเอง การเรียนการสอนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้มีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพราะความรู้ที่เกิดจากการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือจำเป็นและขาดไม่ได้ในสังคมยุคปัจจุบัน

3. หลักการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ทศนา แคมมณี (2542) กล่าวว่า หลักการพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอน

มีดังนี้

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้อย่างเต็มที่ บทบาทของครู คือ ผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกและจะเริ่มต้นการเรียนรู้ตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้ารับผิดชอบการเรียนรู้ ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยที่สำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย เนื้อหาวิชา ประสบการณ์เดิมและความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่สอน และวิธีที่ใช้สอน

3. การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จ หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะได้รับความสุขจากการเรียน หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ค้นคว้าพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ ประเด็นที่ท้าทายและความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

4. สัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างผู้เรียน การปฏิสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงาม การพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงานและการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคล สัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นส่วนช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5. ครู คือ ผู้อำนวยการความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียน และสามารถค้นคว้าหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งสำคัญที่สุด คือ ความเต็ม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กล่าวถึง หลักการในการจัดการเรียนรู้ที่จะต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการตามความเหมาะสม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านความรู้ ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ภารกิจว่าจะจัดการเรียนรู้อย่างไร ผู้เรียนจึงจะเข้าใจความหมายของสิ่งที่เรียนรู้อย่างไร และโครงสร้างของความรู้ประกอบด้วย ข้อมูลข้อเท็จจริง หลักการ กฎเกณฑ์ ไปจนถึงทฤษฎีอย่างมีลำดับขั้นตอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีหลักในการ

เรียนรู้ อย่างไรก็ตามสถานศึกษาจะต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ ตลอดจนสาระให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพให้เป็นไปตามเป้าหมาย

2. ด้านคุณธรรม ควรพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ด้วยครูให้ความรักความเมตตาต่อศิษย์ จะทำให้ผู้เรียนเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดพลังในการเรียนรู้ กล้าคิด กล้าทำ ในสิ่งที่ถูกต้องเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

3. ด้านกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ควรเป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการมากกว่า เนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ที่นำมาใช้ประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ทั่วไปที่ใช้ได้กับหลาย ๆ วิชา เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นต้น นอกจากนี้ในการเรียนรู้แต่ละวิชา กิจกรรมจะต้องเน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตาม กระบวนการเรียนรู้เฉพาะวิชา เช่น วิชาวิทยาศาสตร์จะใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

4. การบูรณาการตามความเหมาะสม เนื่องจากการเรียนรู้สามารถเกิดได้ในทุกที่ และทุกโอกาส ทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียน ในสภาพแวดล้อมและในธรรมชาติ ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ปัญญาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และบูรณาการเชื่อมโยงไปสู่ชีวิตจริง

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2549) กล่าวว่า แนวคิดหลักการจัดการเรียนรู้คือ เสนอหลักการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและความต้องการของสังคม ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมกระบวนการคิด ใ้ความสนใจด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อการเรียนรู้และวิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) กล่าวว่า หลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้มีดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม

ทีศนา แหมมณี (2553) กล่าวว่า แนวคิดหลักการจัดการเรียนรู้มีดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้อบอุ่น ปลอดภัย ไม่น่าหวาดกลัว น่าไว้วางใจ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

2. ผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพและแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว ครูจึงควรสอนแบบชี้แนะ (Non-Directive) โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำทางในการเรียนรู้ของตน (Self-Directive) และคอยช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนอย่างสะดวกจนบรรลุผล

3. ในการจัดการเรียนการสอนควรเน้นการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) เป็นสำคัญ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่บุคคลใช้ในการดำรงชีวิต และแสวงหาความรู้ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2553) กล่าวว่า แนวคิดว่าหลักการจัดการเรียนรู้พื้นฐานกำหนดไว้ ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวออกไปหาสิ่งที่อยู่ไกลตัว ตามปกติผู้เรียนมักจะสนใจและคุ้นเคยกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว บทเรียนที่ผู้สอนจะนำมาสอนนั้นควรเลือกสิ่งที่อยู่รอบตัว หรือใกล้ตัวก่อน แล้วค่อยสอนสิ่งที่อยู่ห่างจากตัวออกไปเรื่อย ๆ

2. สอนจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยาก การจัดการเรียนรู้จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกหัวข้อเรื่องจากง่ายไปหายากอยู่แล้ว เพราะสิ่งง่าย ๆ นั้น ผู้เรียนจะเข้าใจได้ดี และเป็นพื้นฐานในการเรียนสิ่งยากต่อไป

3. สอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์ ในการจัดการเรียนรู้บทเรียนใด ๆ ก็ตาม ผู้สอนควรให้ตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่าง หรืออาจจะให้ผู้เรียนช่วยหาตัวอย่างให้แล้วช่วยกันสรุป ตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมา

4. สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าประสบการณ์ใหม่นั้น ย่อมต้องอาศัยบทเรียนเก่าหรือประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐาน จึงจะเรียนบทเรียนใหม่ได้เข้าใจ

5. สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม ในการจัดการเรียนรู้บทเรียนใด ๆ ก็ตาม ผู้สอนควรพยายามใช้สื่อการเรียนประกอบการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น เพื่อเป็นวิธีการทำให้บทเรียน เป็นรูปธรรม ซึ่งจะง่ายแก่การเข้าใจของผู้เรียน

6. สอนจากการทดลองไปหาการสรุปตั้งกฎเกณฑ์ บทเรียนใดที่สามารถให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติจริงได้ ผู้สอนก็ควรให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติหรือลงมือกระทำด้วยตนเอง เมื่อทดลองเสร็จแล้วผู้สอนจึงซักถามและให้ผู้เรียนคิดสรุปเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นมา

7. สอนโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ธรรมชาติของผู้เรียน ในวัยต่าง ๆ นั้นจะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสนใจ ความถนัดพิเศษและความสามารถ ผู้สอนจะต้องเข้าใจในหลักพัฒนาการของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ ด้วย เพื่อที่จะได้จัดเตรียมบทเรียนและ กิจกรรมไว้หลาย ๆ อย่าง ให้ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งจะเกิดผลดี ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

8. สอนโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา หลักจิตวิทยาที่ผู้สอนต้องนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้มากที่สุด คือ จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการศึกษา เป็นต้น

9. สอนโดยยึดจุดหมายของการจัดการศึกษา จุดหมายของการจัดการศึกษา จะเป็นเป้าหมายหลักตามแนวนโยบายในการจัดดำเนินการศึกษาของชาติในระดับต่าง ๆ

10. สอนโดยยึดความมุ่งหมายของหลักสูตรและบทเรียนเป็นหลัก

ในการจัดการเรียนรู้นั้นผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดความมุ่งหมายหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรที่กำหนดไว้เป็นหลัก และอีกทั้งผู้สอนยังต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเฉพาะของแต่ละสาระหรือหน่วยการเรียนรู้ขึ้นด้วย และในขณะที่สอนผู้สอนต้องพยายามจัดสถานการณ์ สภาพการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามความมุ่งหมายเฉพาะสาระ หรือหน่วยการเรียนรู้ขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการเรียนที่ดี

สรุปได้ว่า หลักการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของผู้เรียน ซึ่งจะต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ครูจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงฝ่ายเดียวไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ คุณภาพของผู้เรียน

4. แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

Ausubel (1963) กล่าวว่า แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Theory of Meaningful Verbal Learning) ของเดวิด ออซูเบล ซึ่งเชื่อว่า การเรียนรู้จะมีความหมายแก่ผู้เรียนหากการเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่รู้มาก่อน การนำเสนอความคิดรวบยอดหรือกรอบมโนทัศน์ หรือกรอบความคิด (Advance Organizer) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้เรียนก่อนการสอนเนื้อหาสาระนั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้เรียนเนื้อหาสาระนั้นอย่างมีความหมาย

Bandura (1969) กล่าวว่า แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อว่า ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน หลักการสำคัญคือ ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) แบนดูราเสนอว่า พฤติกรรมเกิดขึ้นเนื่องจากมีกลไกเกิดขึ้นระหว่าง 3 ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อกัน คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัยส่วนตัวของผู้เรียน และชนิดของพฤติกรรม ปัจจัยทั้งสามอาจจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมไม่เท่ากัน ปัจจัยบางตัวอาจมีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมมากกว่าปัจจัยบางตัวในช่วงเวลาหนึ่ง แต่ปัจจัยทั้งสามจะไม่มีความอิทธิพลเท่ากัน พร้อมกัน ในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ผลเกี่ยวข้องกันจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคลพฤติกรรมที่จะแสดงออก และสภาพแวดล้อมในขณะที่เกิดมีพฤติกรรมนั้นขึ้น Bandura ได้ให้แนวคิดว่า ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในโลกมนุษย์มีความสามารถขั้นพื้นฐาน 5 ประการ

1. ความสามารถในการใช้สัญลักษณ์ (Symbolizing Capability)
2. ความสามารถในการสังเกตผู้อื่น (Vicarious Capability)
3. ความสามารถในการคิดล่วงหน้า (Forethought Capability)
4. ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-Regulatory Capability)

5. ความสามารถในการสะท้อนกลับให้แก่ตนเอง (Self-Reflective Capability)

Maslow (1970) กล่าวว่า แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ เป็นทฤษฎีเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อว่า ความรู้ที่ได้มาเป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ด้วยตัวของมันเองอย่างต่อเนื่อง หลักการสำคัญ คือ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs) เป็นนักจิตวิทยามนุษย์นิยมได้เสนอว่า มนุษย์มีความต้องการ 5 ขั้น ซึ่งจะเกิดตามลำดับขั้นบุคคลจะต้องได้รับการตอบสนองในขั้นต่ำก่อนจึงจะเกิดความต้องการในขั้นต่อไป ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ตามแนวความคิดของ Maslow มี 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการด้านสรีระ (Physiological Needs)

ขั้นที่ 2 ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs)

ขั้นที่ 3 ความต้องการด้านความรักและความเป็นเจ้าของ (Needs of Love, Affection and Belongingness)

ขั้นที่ 4 ความต้องการด้านศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในตน (Self Esteem)

ขั้นที่ 5 ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างสมบูรณ์เต็มที่ (Need for Self Actualization)

มาสโลว์ กล่าวว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้เป็นเป้าหมายของการเรียนรู้คือการพัฒนาศักยภาพของตนเองเมื่อใดที่บุคคลสามารถหลุดพ้นจากความกลัวที่อดอยากหรือไม่มีที่พักอาศัย ไม่มีความมั่นคงปลอดภัย ไม่เป็นที่รักหรือไม่เป็นที่ยอมรับยกย่องจากผู้อื่น เมื่อนั้นบุคคลจะเกิดความต้องการก้าวหน้า พัฒนาศักยภาพของตน และพยายามแสวงหาความรู้ เพราะอยากรู้และอยากเข้าใจในศาสตร์ที่ตนสนใจ

Piaget (1972) กล่าวว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้เป็นความรู้ที่ได้มาเป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ด้วยตัวของมันเองอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เด็กเจริญเติบโตเด็กจะมีพัฒนาการทางสมอง และมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เด็กจะกระตือรือร้นที่จะสัมพันธ์กับโลกภายนอก และได้ความรู้จากการกระทำของตน ความกระตือรือร้นที่เรียนรู้นี้ติดตัวมาแต่กำเนิด จึงเรียกแนวคิดของเปียเจต์อีกชื่อหนึ่งว่า Genetic Epistemology เปียเจต์แบ่งชนิดของความรู้เป็น 3 ชนิด

1. ความรู้ทางกายภาพ (Physical Knowledge หรือ Empirical Knowledge) เป็นสิ่งที่เด็กจะต้องหาความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของวัตถุในโลก โดยผ่านทางประสาทสัมผัส (Perceptual Properties) เช่น สิ่งต่าง ๆ มีลักษณะเป็นของแข็ง หรือของเหลว มีรสเป็นรสหวานหรือรสเปรี้ยว มีสีเป็นสีแดงหรือสีเหลือง

2. ความรู้ทางตรรกะคณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Knowledge)

เป็นความรู้ที่เป็นนามธรรม (Abstract) และเป็นความรู้ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมา เช่น ลูกหินจำนวนเท่ากันไม่ว่าจะวางห่างกันหรือชิดกันก็จะมีจำนวนเท่ากัน หรือดินน้ำมันหนึ่งก้อนมีน้ำหนักเท่ากับเมื่อแบ่งออกมาเป็นลูกกลม ๆ 10 ก้อน

3. ความรู้ทางสังคม (Social Knowledge) เป็นการได้ความรู้จากการ

ปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ เช่น การเรียนรู้มารยาททางสังคม ถ้าผู้ใหญ่ให้ของเด็กลittleน้อยจะต้องให้ขอบคุณ หรือการเรียนรู้พฤติกรรม เพื่อกำหนดประเภทของบุคคลและบทบาทของบุคคลในสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ให้แนวคิดไว้ว่า

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีมาตรฐานการเรียนรู้ หรือตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน และนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการทางสมอง และเน้นคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และนำผลที่ได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียน

สรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ มีหลายแนวคิดที่ครูผู้สอนสามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและคำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ดี

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ดี ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2553) กล่าวว่า ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ดีมีดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ โดยการซักถามหรือให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนในระดับต่าง ๆ เพื่อจะได้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลคิดเปรียบเทียบ และคิดพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงให้มากที่สุด ด้วยการเรียนโดยการกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing)

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม (Group working) โดยมีการปรึกษาหารือกันในกลุ่มแบ่งงานกันทำด้วยความร่วมมือกันและประเมินผลรวมกัน

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์

5. มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้
นั้นเกิดความยืดหยุ่น น่าสนใจ และไม่น่าเบื่อ โดยการนำเอาเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ
มาดัดแปลงใช้ในการจัดการเรียนรู้

6. มีการเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้สอนจะได้ทราบว่า
จะสอนอย่างไรบ้างตามลำดับขั้นและยังช่วยให้ผู้สอนพร้อมที่จะสอนด้วยความมั่นใจ

7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และคิดหาเหตุผล
ความเป็นมาของสิ่งที่เรียน และมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

8. มีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เน้นการประเมินตามสภาพจริง
ประเมินตามความรู้ความสามารถของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้แน่ใจว่าการจัดการเรียนรู้ได้ผล
ตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ เพียงใด

9. มีสื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจบทเรียน เช่น
ของจริง รูปภาพ หุ่นจำลอง แผนภูมิ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิดีทัศน์ ฐานข้อมูลการเรียนรู้ เว็บไซต์และ
สื่อดิจิทัลอื่น ๆ

10. มีการจูงใจในระหว่างการจัดการเรียนรู้ เช่น การให้รางวัล การชมเชย
การลงโทษ การติเตียน การให้คะแนน การสอบ การแข่งขัน การปรบมือให้เกียรติ ฯลฯ มาใช้ป็นสิ่ง
กระตุ้นและชี้แนวทางเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจ ขยันหมั่นเพียรในการเรียนการทำการกิจกรรม
มากขึ้น

11. มีกิจกรรมให้ผู้เรียนทำหลายอย่างเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนและ
ช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนานในการเรียน

12. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์
สังคมและสติปัญญา

13. ส่งเสริมความสัมพันธ์หรือการบูรณาการระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาอื่น ๆ
ในหลักสูตร เช่น สอนภาษาไทยก็สอนให้สัมพันธ์กับสังคมศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี และนาฏศิลป์
 เป็นต้น

14. มีการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะแก่การเรียนรู้ตาม
บทเรียนที่สอนทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของผู้เรียน

15. สอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Center) ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เอง ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ
ในการทำการกิจกรรม

16. สอนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ให้มากที่สุด

17. สอนตามกฎแห่งการเรียนรู้โดยจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับวัย
ความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

18. สอนโดยส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแบบประชาธิปไตย โดยสามารถ
แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ และฝึกให้ผู้เรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพความคิดเห็นของ
ผู้อื่น อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการวางแผนงานร่วมกับผู้สอน

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้
แต่ละยุคแต่ละสมัยมีความแตกต่างกันตามบริบทที่เกี่ยวข้อง เช่น ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี
สารสนเทศเป็นต้น โดยที่การจัดการเรียนรู้ในแต่ละยุคสมัย มีจุดเน้นที่แตกต่างกัน ดังนี้ เน้นการ
บรรยาย การจดจำความรู้ การใช้ Internet เป็นสื่อกลาง การศึกษาปัจจุบัน สังคมแห่งการเรียนรู้
ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ ทำงานสร้างสรรค์ ทำงานเป็นทีม การศึกษาสู่
อนาคตเน้นการสร้างสรค์นวัตกรรมครูยุคใหม่เปลี่ยนจาก Karaoke Teacher ที่ได้บรรจุข้อมูลต่าง ๆ
มากมาย ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นผู้เรียนสามารถหาอ่านได้จาก Internet มาเป็นผู้สอนที่ให้แนวคิด
หรือ Idea แก่ผู้เรียน ให้นำความรู้ไปสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และนวัตกรรม

สรุปได้ว่า ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ดี หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้
ความคิดทำงานเป็นกลุ่ม มีประสบการณ์ตรง ลงมือทำด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถหาอ่านได้จาก
Internet เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Center) ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยให้
ความช่วยเหลือแนะนำในการทำกิจกรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้
เหมาะสม

6. กระบวนการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า กระบวนการจัดการจัดการเรียนรู้ผู้เรียน
ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร
กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้าง
ความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญเหตุการณ์ และแก้ปัญหา
กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ
กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการ
เหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้
ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจใน
กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้นจะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่

หลากหลาย เพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจแนวคิด การจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน แล้วนำมาจัดการเรียนรู้ที่ต่อการพัฒนาของผู้เรียนตามหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ได้แก่

1. กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. กระบวนการสร้างความรู้
3. กระบวนการคิด
4. กระบวนการทางสังคม
5. กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา
6. กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
7. กระบวนการปฏิบัติ
8. กระบวนการจัดการ
9. กระบวนการวิจัย
10. กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
11. กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัยและอื่น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning Process) คือ กระบวนการที่ผู้เรียนใช้ในการแสวงหาความรู้ สร้างความเข้าใจ สร้างองค์ความรู้และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถและศักยภาพที่มุ่งหวังในหลักสูตรของหลักสูตร ผู้สอนเลือกสรรมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย สร้างความเข้าใจสร้างองค์ความรู้และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

1. การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

ศรีสุรางค์ ทิณะกุล และคณะ (2542) กล่าวว่า ความคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคล เป็นลักษณะความคิดแปลกใหม่ ไม่ลอกเลียนแบบ ซึ่งอาจเกิดจากความคิดปรับปรุงจากความคิดเดิมให้เป็นความคิดที่แปลกใหม่ เป็นงานที่สร้างสรรค์และมีประโยชน์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) กล่าวว่า การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking) หมายถึง การขยายขอบเขตความคิดออกไปจากกรอบความคิดเดิมที่มีอยู่ สู่ความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562) กล่าวว่า การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ (Creative Integration) เป็นสิ่งท้าทายความสามารถของผู้สอนในการที่จะนำ concept ตั้งแต่ 2 concept ขึ้นไป มาบูรณาการเข้าด้วยกันอย่างลงตัว และนำไปจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เปลี่ยนบทบาทจากผู้ป้อนความรู้ มาเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ เกิด Deep learning และทักษะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคน

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2563) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจภายในของผู้เรียน ผู้เรียนมีความต้องการเรียนรู้ด้วย Passion และมีความรับผิดชอบ โดยผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเชิงสร้างสรรค์สามารถพัฒนาให้เกิดกับผู้เรียนได้ด้วยการเปิดโอกาสให้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ และประเมินและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยมีผู้สอนเป็นโค้ชและมอบความรักความเอาใจใส่ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ ตอบสนองความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในปัจจุบันที่ได้ส่งผลให้การทำงานในอาชีพต่าง ๆ มีลักษณะเป็นงานสร้างสรรค์ (Creative work) มากขึ้น การสร้างสรรค์ (Creativity) คือ จุดเน้นของการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ศักยภาพด้านการสร้างสรรค์จะเป็นปัจจัยกำหนดให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานใด ๆ ได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน จากการที่ผู้เรียนมีพลังความคิด (Power Thinking) มีความคิดที่ดีที่เป็นรากฐานของการเรียนรู้ เป็นความคิดที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ ภายใต้บริบทการเรียนรู้ใหม่ใน New normal ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีการปรับตัวในการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนจากวิธีการเดิม ๆ ที่คุ้นเคย ไปสู่วิธีการใหม่ ๆ ที่ไม่คุ้นเคย แต่ยังคงมีเป้าหมายเหมือนเดิมคือการเรียนรู้เชิงลึก รู้จริง รู้ชัด

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2564) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ (Creative self-directed learning) หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ ที่สะท้อนถึงการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน การมีเป้าหมายใหม่ ๆ ที่ท้าทายศักยภาพของตนเองอย่างเหมาะสม ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่น ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับ Learning style ของตนเอง ผู้เรียนสามารถพัฒนา

การเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ได้หากได้รับการโค้ชจากผู้สอนอย่างเหมาะสม การเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ กำหนดเป้าหมายใหม่ ๆ ที่ท้าทาย ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน และโค้ชผู้เรียนให้สามารถวิเคราะห์ตนเอง แล้วกำหนดเป้าหมายทางการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติและวิถีชีวิตของตนเอง กระตุ้นวินัยในตนเอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง กำกับ ติดตาม ประเมิน และให้ข้อมูลย้อนกลับที่เสริมสร้างคุณลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนรายบุคคล บทบาทผู้สอนในการเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ โค้ชให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตนเอง ให้ผู้เรียนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยมีผู้สอนเป็นโค้ชบทบาทในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน และมอบความรักความเอาใจใส่ให้ผู้เรียน ใช้ศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายทางการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติ และประเมิน และให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

Drevfahl (1960 ; อ้างถึงใน ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2548) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ โดยอาจจะเกิดจากการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ และนำเสนอในรูปแบบของผลผลิตทางศิลปะ วรรณคดี

Spearman (1963 ; อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2557) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ อำนาจจินตนาการของมนุษย์ในการที่จะสามารถสร้างผลผลิตใหม่ ๆ วิทยาศาสตร์ หรือเป็นเพียงกระบวนการหรือวิธีการเท่านั้นก็ได้

Guildford (1967) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทาง ซึ่งมีองค์ประกอบความสามารถในการริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด รวมถึงความสามารถในการแต่งเติม และให้คำอธิบายใหม่ที่เป็นความคิดตามหลักเหตุผล เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แต่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของความคิดสร้างสรรค์ก็คือความคิดริเริ่มนั่นเอง

Torrance (1969) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของบุคคล ในการแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้ง ที่นอกเหนือไปจากลำดับขั้นตอนการคิดอย่างปกติธรรมดา เป็นลักษณะ ภายในของบุคคลที่จะคิดหลายแง่หลายมุมผสมผสานกัน จนได้ผลผลิตใหม่ถูกต้องสมบูรณ์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิด ความคิดใหม่ต่อเนื่องกันไป และความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบด้วยความคล่องในการคิด ความคิด ยืดหยุ่นและความคิดที่เป็นของตนเองโดยเฉพาะหรือความคิดริเริ่ม

สันติ คุณประเสริฐ และสมใจ สิทธิชัย (2535) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในตัวมนุษย์เอง ซึ่งบางคนก็มีมาก บางคนก็น้อยหรือที่เข้าใจว่า ความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในความถนัด (Aptitude) หรือความสามารถ (Ability) ความคิดสร้างสรรค์นอกจากจะเกิดมา เฉพาะกับตัวบุคคลแล้ว ยังสามารถเกิดขึ้นได้จากการสะสมประสบการณ์ และการแก้ปัญหา

กันยา สุวรรณแสง (2544) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความรู้สึกนึกคิด ที่เกิดขึ้นภายในบุคคลแต่ละคน แต่ไม่ได้หมายความว่าทุก ๆ คนจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ความคิด สร้างสรรค์นี้เป็นการมองและการรับรู้ในลักษณะเอกเทศของบุคคลหนึ่ง ๆ ซึ่งแสดงออกและเป็นความ สำคัญคิดของบุคคลนั้น ๆ เองโดยเฉพาะ

วนิช สุธาร์ตน์ (2547) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความคิดที่เกิดขึ้น ต่อเนื่องจากจินตนาการ โดยมีลักษณะที่แตกต่างกันไปจากความคิดของบุคคลอื่น ความคิดสร้างสรรค์ อาศัยพื้นฐานจากประสบการณ์เดิม คือ ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การศึกษาเหตุผล และการใช้ปัญญา ในการจัดสร้างรูปแบบของความคิดรูปแบบใหม่ อาจแสดงออกมาเป็นรูปธรรมอย่างประจักษ์ชัด หรือมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานให้มีความคิดเชื่อมโยงจนเกิดความประจักษ์ชัดและ ก่อให้เกิดการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ทำให้เกิดเป็นผลงานทางศิลปะและวิทยาการสาขาต่าง ๆ รวมทั้งผลงาน ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันเป็นประโยชน์แก่สังคม ประเทศชาติและมนุษยชาติ

สุวิทย์ มูลคำ (2550) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ ถือว่าเป็นกระบวนการทาง ความคิดที่มีความสำคัญต่อเด็ก ทำให้เด็กสามารถสร้างความคิด สร้างจินตนาการ ไม่จนต่อ สถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ ความคิดสร้างสรรค์คือผลงานทางความคิดที่เด็ก ๆ ทุกคนมีมาแต่กำเนิด หากได้รับการกระตุ้น การพัฒนาพลังแห่งการสร้างสรรคจะทำให้เด็กเป็นคนมี อิสระทางความคิด มีความคิดที่ฉีกกรอบ และสามารถหาหนทางในการที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้เสมอ ดังนั้นการสอนความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนให้เด็กสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์จึงเป็น ส่วนหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นคุณภาพในตัวของเด็กให้มั่นใจในตนเองและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มากยิ่งขึ้น

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นความสามารถรวบรวมความรู้ความคิดของตนเอง สามารถคิดนอกกรอบได้ มีผลงานการคิด มีลักษณะที่คิดในแง่บวก คิดในทางที่ดี (Positive Thinking) คิดที่เป็นประโยชน์ ไม่ทำลายล้าง (Constructive Thinking) คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ (Creative Thinking) ผลงานการคิดสร้างสรรค์ จึงต้องเป็นสิ่งใหม่ ๆ เป็นต้นแบบ แหวกวงล้อมเดิม ๆ ไม่เหมือนใคร ใช้การได้ มีความเหมาะสม มีเหตุผลยอมรับได้ เป็นประโยชน์และมีความคุ้มค่า สามารถใช้แก้ปัญหาได้ มีใช้จินตนาการเพื่อฝัน

สรุปได้ว่า ความหมายความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้น ภายในบุคคลแต่ละคน เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทาง โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้น ให้เกิดความคิดใหม่ที่แตกต่างไปจากความคิดของบุคคลอื่น ซึ่งสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้ ไม่จนต่อ สถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ โดยความคิดสร้างสรรค์สามารถเกิดขึ้นได้จากการสะสม ประสบการณ์และการแก้ปัญหา

3. ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นใน สังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกอนาคต เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถพิเศษ ของมนุษย์ในการจินตนาการและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ทั้งในด้านผลผลิต รวมถึงกระบวนการแก้ปัญหา ที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์และจรรโลงสังคมประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าและเป็นประโยชน์ต่อชาวโลก อย่างมหาศาล ในวงการศึกษากล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์ จึงได้มีการศึกษา ค้นคว้ากันมาอย่างต่อเนื่อง

ทน เขตกัน (2550) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีความประโยชน์และ มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ สังคมใดมีบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์มาก ก็จะช่วยให้สังคมนั้นได้ พัฒนางานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย ซึ่งจะส่งผลให้ ประเทศชาติก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านวิชาการ เทคโนโลยี พร้อมทั้งช่วยพัฒนางาน โดยไม่ลอกเลียนแบบผลงานผู้อื่น

ทวีเดช จีวบาง (2549) กล่าวว่า การเสริมความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งจำเป็นใน สังคมปัจจุบัน เพราะสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา การฝึกให้รู้จัก กระบวนการ และวิธีการคิดใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาเป็นสิ่งจำเป็น เพราะสังคมกำลังต้องการบุคคลที่มีความ คิดสร้างสรรค์ มาช่วยแก้ปัญหาของชุมชน

ฝ่ายวิชาการเอ็กซ์เปอร์เน็ท ญัฐพงศ์ เกศมาริช และกานต์สุดา มาชะศิริรานนท์ (2545) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์นั้นนับได้ว่าเป็นอาวุธที่สำคัญที่สุด เพราะหากปราศจากมันแล้ว ชีวิตของคนเราก็จะยึดติดอยู่กับสิ่งเดิมตลอดไป โดยไร้ซึ่งการเปลี่ยนแปลงใด ๆ หากคุณอยู่ในยุคเมื่อ

หลายร้อยปีที่ผ่านมาคุณคงไม่ต้องใส่ใจกับความเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ในปัจจุบันอัตราการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เพราะฉะนั้นเพื่อให้ตัวของคุณเองก้าวหน้าไปสู่การเป็นผู้นำ (หรืออย่างน้อยก็ไม่อยู่รั้งท้าย) การออกมาจากกฎเกณฑ์เดิม ๆ ด้วยความคิดสร้างสรรค์จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่คุณจะต้องให้ความสำคัญอย่างสูงสุด

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2556) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริม เพราะคนที่มีความคิดสร้างสรรค์มักจะเป็นผู้ที่มีความเจริญมาสู่ประเทศชาติ โดยเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มประดิษฐ์สิ่งของใหม่ ๆ หรือแสดงความสามารถดีเด่นทางวรรณคดีและศิลปะ เป็นที่น่าเสียดายที่ในชีวิตจริงมีน้อยคนที่มีโอกาสได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์จนถึงจุดสุดยอด เนื่องจากผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มักจะเป็นผู้ที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างกับคนอื่น โดยเฉพาะในเรื่องความคิด ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความคิดแบบเอกนัย เป็นความคิดใหม่แตกต่างกับคนอื่น หรือเป็นความคิดที่หลักสามัญชนออกไป บางครั้งผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์อาจได้รับโทษมากกว่าชมเชย เพราะครูและผู้ปกครองส่วนมากมักจะขาดความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และมักจะส่งเสริมความคิดแบบเอกนัยว่าเป็นความคิดที่ถูกต้อง ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้นทั้งครูและผู้ปกครองจะต้องศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์เริ่มด้วยการทราบคำจำกัดความของความคิดสร้างสรรค์และลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ เช่น ความคล่องในการคิด ความใหม่ของการคิด และความสามารถที่จะปรับตัวเปลี่ยนแปลงตามกาลเทศะ เป็นต้น นอกจากนี้ควรทราบถึงความแตกต่างของความคิดแบบเอกนัยและเอกนัย และต้องระลึกอยู่เสมอว่า นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์อาจจะมีความคิดหรือคำตอบที่ครูและผู้ปกครองเองไม่เคยคิดมาก่อน ครูต้องเป็นผู้มีใจกว้างที่จะรับฟังความคิดใหม่ ๆ

อารี พันธุ์ณี (2557) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์จัดเป็นคุณสมบัติที่มีคุณภาพกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ ของมนุษย์ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถสร้างสรรค์ตนเองและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม พึงพอใจ และมีชีวิตที่เป็นสุขได้ จากแรงดลใจ จินตนาการที่ควบคู่กับความอดทนบากบั่นอย่างเต็มกำลังความสามารถก็จะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ แต่ถ้าหากความพยายามนั้นยังไม่เกิดผล ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ก็จะไม่ท้อถอยหรือเลิกล้ม เขาจะไม่อับจนความคิดกลับพยายามขวนขวายคิดดัดแปลง ปรับปรุง มีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับสถานการณ์ให้เหมาะสมในลักษณะที่เป็นไปได้มากที่สุด และเขาจะยอมรับและพอใจในสภาพนั้นหากเขาประสบความสำเร็จแล้ว คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ก็จะสามารถอดทน อดกลั้น กล้าเผชิญและยอมรับต่อสภาพการณ์ที่เป็นจริง และสามารถปรับตนให้อยู่ในภาวะแวดล้อมนั้นได้อย่างปกติ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จึงช่วยให้บุคคลใช้ความสามารถของตนในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่เป็นการสำคัญ และส่งเสริมความมีภาวะสุขภาพจิตดีเป็นเบื้องต้น โดยเฉพาะเด็ก ย่อมต้องการพื้นฐานทางสุขภาพจิตที่ดีเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาตนที่ดีต่อไป แต่ละคนที่มี

สุขภาพจิตดีย่อมมีสติสัมปชัญญะและสามารถใช้ปัญญา เพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในทางที่ถูกต้องได้อย่างเต็มที่ ทั้งต่อตนเอง ต่อสังคมส่วนรวมได้ ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์จึงควรได้รับการพัฒนา และถือเป็นเป้าหมายหลักที่ พ่อแม่ ครู และผู้ที่ใกล้ชิดเด็กพึงตระหนักถึงความสำคัญ ให้ความสนใจอย่างจริงจังและสนับสนุนเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และเป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิดสร้างสรรค์อันเป็นสิ่งที่ประเทศชาติต้องการอย่างยิ่ง

อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2556) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะทางความคิดอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อคนที่ประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับสร้างงานใหม่ ๆ และเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญในการประเมินว่า คน ๆ นั้นจะเป็นคนที่ประสบความสำเร็จระดับผู้นำของทุกสาขาอาชีพได้หรือไม่ เพราะคนที่ประสบความสำเร็จในอาชีพของตนได้ต้องมีผลงานที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากคนอื่น ซึ่งเราสามารถเห็นตัวอย่างจากผลงานทั่วโลก ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นคุณลักษณะของผู้นำทางปัญญา ผู้พลิกประวัติศาสตร์ทางความคิดโลกเสมอมา

สรุปได้ว่า ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ มีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกอนาคต เนื่องจากสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว มีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา หากสังคมนั้น ๆ มีบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะสามารถนำกระบวนการและวิธีการคิดใหม่ ๆ จากการพยายามชวนขยายคิดดัดแปลง ปรับปรุง มีความยืดหยุ่นที่จะปรับสถานการณ์ให้เหมาะสมในลักษณะที่เป็นไปได้มากที่สุดมาตอบสนองการแก้ปัญหาได้ดี รวมถึงการสร้างสรรค์ตนเองและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ประเทศชาติต่อไป

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

Wallas (1926) กล่าวว่า การปฏิบัติการคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวอลลาส จะผ่าน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมตัว (Preparation) และรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 2 การครุ่นคิด (Incubation) เสมือนระยะฟักไข่ ซึ่งอาจจะฟักเป็นตัวหรือไม่ก็ได้

ขั้นที่ 3 การเกิดประกายแนวคิด (Illumination or Insight) เป็นระยะฟักไข่ ซึ่งอาจจะฟักเป็นตัวหรือไม่ก็ได้

ขั้นที่ 4 การพิสูจน์ (Verification) และการทดสอบแนวคิดในการทดลองซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ผลเป็นข้อสรุปและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน เป็นขั้นของการตรวจสอบความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นรูปแบบกระบวนการคิดของวอลลาส เป็นพื้นฐานที่สำคัญมากในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้

การสอนความคิดสร้างสรรค์ซึ่งในขั้นของการครุ่นคิด (Incubation) และการเกิดความคิดใหม่ (Illumination) อย่างทันทีทันใดนั้นจึงทำให้คนจำนวนมากมีความเห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองของจิตใต้สำนึกที่ไม่สามารถปฏิบัติได้แต่ ข้อสังเกตจากขั้นตอนที่ 1 และที่ 4 จะเห็นว่า การคิดสร้างสรรค์จะเริ่มต้นด้วยความมุ่งมั่นในการเตรียมการคือ การกำหนด ปัญหา สังเกต ศึกษา และจบลงด้วยการพิสูจน์โดยการวิพากษ์ (Critical verification) ซึ่งเสนอให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์กับการวิเคราะห์เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกันมากกว่าจะตรงข้ามกัน นั่นคือ ผู้ที่คิดสร้างสรรค์จะทำการศึกษาและวิเคราะห์ แต่จะได้รับการฝึกกลไกการรับรู้โน้มเอียงไปทางการวิจารณ์สิ่งต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างจากสิ่งอื่น ๆ ผู้คิดสร้างสรรค์จะทำการพิสูจน์และตัดสินใจ แต่พวกเขาจะเชื่อในเรื่องของความประหลาดใจและจะหลีกเลี่ยงการตัดสินใจในทันทีทันใด

Koberg และ Bagnall (1991) ได้กำหนดรูปแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ไว้ในหนังสือที่เรียกว่า The Universal Traveler มีขั้นตอนดังนี้ (1) ขั้นการยอมรับสถานการณ์ (Accept the situation) เป็นขั้นของการทำความเข้าใจ (2) ขั้นการวิเคราะห์ (Analyze) เป็นขั้นของการค้นพบที่เรียกว่าโลกของปัญหา (3) ขั้นนิยามปัญหา (Define) เป็นการนิยามประเด็นหลักและเป้าหมาย (4) ขั้นการสร้างความคิด (Ideate) เป็นขั้นของการสร้างความคิดที่หลากหลาย (5) ขั้นการเลือกความคิด (Select) (6) ขั้นการนำความคิดไปใช้ (Implement) และ (7) ขั้นการประเมินผล (Evaluation)

Wallach และ Kogan (1965) วอลลาซ และโคแกน กล่าวว่า ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ในรูปของการเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Associative Theory) ประกอบด้วย การสร้างแนวคิดใหม่โดยการรวมสิ่งที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน ซึ่งการรวมกันนี้จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขเฉพาะอย่าง ที่กล่าวมาหรือรวมกันแล้วต้องเกิดประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง หรือเมื่อระลึกสิ่งใดได้ก็เป็นแนวทางให้ระลึกถึงสิ่งอื่น ๆ ต่อกันไป สัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นโต๊ะ ทำให้นึกถึงเก้าอี้

Barron (1996) ได้เน้นความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ของจิตใต้สำนึกและกระบวนการของการเกิดขึ้นโดยบังเอิญ ใน 4 ขั้นตอน ที่เรียกว่า Psychic creation model ดังนี้ (1) ขั้นความคิด (Conception) เป็นขั้นของการเตรียมการคิด (2) ขั้นการพัฒนาความคิด (Gestation) (3) ขั้นของการอดทนต่อสิ่งที่เกิดขึ้นและการเกิดขึ้นของความคิด (Parturition) (4) ขั้นของการส่งเสริมพัฒนา (Brining up the baby) กล่าวคือ รูปแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของบารอนจะสนับสนุนแนวคิดที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการกลไกที่เกี่ยวข้องกับการคิดของจิตใต้สำนึกที่ถูกควบคุมโดยผู้สร้างสรรค์เอง

Rossman (1996) ได้ทำการตรวจสอบกระบวนการคิดสร้างสรรค์โดยผ่านการสอบถามนักประดิษฐ์ จำนวน 710 คน และได้ขยายขั้นตอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์จาก 4 ขั้นตอนของวอลลาส เป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การสังเกตสิ่งที่ต้องการค้นหาหรือสิ่งที่ยุ่งยาก

(Observation of need or difficulty) (2) การวิเคราะห์สิ่งที่ต้องการค้นหา (Analysis of the need) (3) สำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ (A survey of all available Information) (4) กำหนดวิธีการแก้ปัญหาตามวัตถุประสงค์ทั้งหมด (A formulation of all objective solutions) (5) วิเคราะห์หิพภาษวิธีการแก้ปัญหาทั้งที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์ (A critical analysis of these solution for their advantage and disadvantage) (6) เกิดความคิดใหม่ เกิดสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่ (The birth of the new Idea the invention) และ (7) การทดลองเพื่อทดสอบวิธีการแก้ปัญหา เลือกและดัดแปลงรูปร่างให้มีความสมบูรณ์ (Experimentation to test out the most promising solution and the selection and perfection of the final embodiment)

Osborn (1996) ซึ่งเป็นผู้คิดวิธีการระดมพลังสมอง (Brainstorming) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นชี้ประเด็นปัญหา (Orientation) (2) ขั้นรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยตรง (Preparation) (3) ขั้นจำแนกแยกแยะรายการที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Analysis) (4) ขั้นการสะสมรูปแบบการคิด (Ideating) (5) ขั้นครุ่นคิดไปสู่การรู้แจ้ง (Incubation) (6) ขั้นการสังเคราะห์สิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน (Synthesis) และ (7) ขั้นการตัดสินผลของการคิด (Evaluation) อย่างไรก็ตามข้อสังเกตของ Osborn ได้ชี้แนะว่าในขั้นตอนที่ 4 สามารถใช้วิธีการระดมพลังสมองเป็นเครื่องมือในการฝึกปฏิบัติได้

Robert (1996) ได้เสนอกระบวนการของการคิดสร้างสรรค์ ดังนี้ สร้างความเข้าใจ (Conception) กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ค้นหาความจริงที่เป็นอยู่ (Current reality) นำสู่การปฏิบัติ (Take action) ปรับปรุง เรียนรู้ ประเมิน และปรับปรุง (Adjust, learn, evaluate and adjust) การสร้างแรงกระตุ้น (Building momentum) เกิดความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ (Completion) และมีชีวิตที่เต็มไปด้วยการรับรู้ที่มีความหมาย และการวิเคราะห์ที่นำไปสู่ความคิดเชิงสร้างสรรค์และความคิดจินตนาการ (Living with your creation)

Taylor (ม.ป.ป. ; อ้างถึงใน ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2548) เทย์เลอร์ ได้ระบุถึงทฤษฎีของเทย์เลอร์ โดยได้ให้ข้อคิดของทฤษฎีที่น่าสนใจว่า ผลของความคิดสร้างสรรค์ของคนนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นสูงสุดเสมอไป คือ ไม่จำเป็นต้องคิดค้นคว้าประดิษฐ์ของใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีใครคิดมาก่อนเลย หรือสร้างทฤษฎีที่ต้องใช้ความคิดด้านนามธรรมอย่างสูงยิ่ง แต่ความคิดสร้างสรรค์ของคนเรานั้นอาจจะเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งใน 6 ขั้น ต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เป็นความคิดสร้างสรรค์ขั้นต่ำสุด เป็นสิ่งธรรมดาสามัญ คือ เป็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกของตนอย่างอิสระ ซึ่งพฤติกรรมนั้นไม่จำเป็นต้องอาศัยความคิดริเริ่ม และทักษะอย่างใดอาจเป็นเพียงการแสดงออกอย่างอิสระเท่านั้น

ขั้นที่ 2 ได้แก่ การทดลองสร้างผลผลิตด้วยทักษะเฉพาะทาง โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ เช่น การพลิกแพลงการปรุงอาหารให้อร่อยและสวยงาม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การคิดสร้างสรรค์ ผลงานที่แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำได้แสดงความคิดใหม่ของเขาเองไม่ได้ลอกเลียนแบบใคร

ขั้นที่ 4 การประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งไม่ซ้ำแบบใคร เป็นการแสดงให้เห็นความสามารถที่แตกต่างไปจากผู้อื่น

ขั้นที่ 5 การปรับปรุงให้สมบูรณ์

ขั้นที่ 6 การคิดสร้างสรรค์ขั้นสูงสุด อันแสดงถึงความสามารถในการคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุดในการสรุปข้อความ หลักการหรือทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

อารี พันธมณี (2557) ได้ระบุถึง แบบจำลองโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมอง หรือแบบจำลองโครงสร้างทางสติปัญญา (The Structure of Intellect Model ที่เรียกว่า SI) ของ กิลฟอร์ด ในลักษณะ 3 มิติ

มิติที่ 1 : เนื้อหา หมายถึง เนื้อหาข้อมูล หรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิดที่สมองรับเข้าไปคิด แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ภาพ (Figural เขียนย่อว่า F) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นรูปธรรมหรือรูปที่แน่นอน ซึ่งบุคคลสามารถรับรู้และทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดได้
2. สัญลักษณ์ (Symbolic เขียนย่อว่า S) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่อยู่ในรูปเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น ตัวอักษร โน้ตดนตรี รวมทั้งสัญลักษณ์ต่าง ๆ ด้วย
3. ภาษา (Semantic เขียนย่อว่า M) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่อยู่ในรูปของถ้อยคำที่มีความหมายต่าง ๆ กัน สามารถใช้ติดต่อสื่อสารได้ เช่น พ่อ แม่ เพื่อน ชอบ โกรธ เสียใจ
4. พฤติกรรม (Behavior เขียนย่อว่า B) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นการแสดงออก กิริยา อากักร การกระทำที่สามารถสังเกตเห็น รวมทั้งทัศนคติ การรับรู้ การคิด เช่น การยิ้ม การหัวเราะ การสั่นศีรษะ การแสดงความคิดเห็น

มิติที่ 2 : วิธีการคิด หมายถึง มิติที่แสดงลักษณะกระบวนการปฏิบัติงานหรือกระบวนการคิดของสมอง แบ่งออกตามลำดับได้ 5 ลักษณะคือ

1. การรู้การเข้าใจ (Cognition เขียนย่อว่า C) หมายถึง ความสามารถในการตีความของสมอง เมื่อเห็นสิ่งเร้าแล้วเกิดการรับรู้เข้าใจในสิ่งนั้น และบอกได้ว่าเป็นอะไร
2. การจดจำ (Memory เขียนย่อว่า M) หมายถึง ความสามารถในการเก็บสะสมความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ไว้ได้ และสามารถระลึกได้เมื่อต้องการ
3. การคิดแบบอนกนัย หรือความคิดกระจาย (Divergent Thinking เขียนย่อว่า D) หมายถึง ความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้หลายรูปแบบ หลายแง่หลายมุมแตกต่างกันไป

4. การคิดแบบเอกนัย หรือความคิดรวม (Convergent Thinking

เขียนย่อว่า N) หมายถึง ความสามารถในการคิดหาคำตอบที่ดีที่สุดจากข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่กำหนด และ คำตอบที่ถูกต้องก็มีเพียงคำตอบเดียว

มิติที่ 3 : ผลของการคิด หมายถึง มิติที่แสดงผลที่ได้จากการปฏิบัติงานทางสมองหรือกระบวนการคิดของสมอง หลังจากที่ยอมรับข้อมูลหรือสิ่งเร้าจากมิติที่ 1 และตอบสนองต่อข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่ได้รับมิติที่ 2 แล้ว ผลที่ได้ออกเป็นมิติที่ 3 หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างว่า ผลของการคิด เกิดจากการทำงานของมิติที่ 1 และมิติที่ 2 นั้นเอง ซึ่งผลของการคิดแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. หน่วย (Unit เขียนย่อว่า U) หมายถึง สิ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวและแตกต่างไปจากสิ่งอื่น ๆ
2. จำพวก (Class เขียนย่อว่า C) หมายถึง ประเภท หรือจำพวก หรือกลุ่มของหน่วยที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะร่วมกัน
3. ความสัมพันธ์ (Relation เขียนย่อว่า R) หมายถึง ผลของการเชื่อมโยงความคิดของประเภทหรือหลายประเภทเข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์ ความสัมพันธ์อาจจะอยู่ในรูปของหน่วยกับหน่วย จำพวกกับจำพวก หรือระบบกับระบบก็ได้
4. ระบบ (System เขียนย่อว่า S) หมายถึง การเชื่อมโยงกลุ่มของสิ่งเร้า โดยอาศัยกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนบางอย่าง
5. การแปลงรูป (Transformation เขียนย่อว่า T) หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ดัดแปลง ดีความ ขยายความ ให้นิยามใหม่ หรือการจัดองค์ประกอบของสิ่งเร้าหรือข้อมูลออกมาในรูปแบบใหม่
6. การประยุกต์ (Implications เขียนย่อว่า I) หมายถึง การคาดคะเนหรือทำนายจากข้อมูลของสิ่งที่กำหนดไว้

จะเห็นได้ว่า โครงสร้างของสมรรถภาพทางสมองตามแนวคิดของกิลฟอร์ดจึงเกิดจากมิติเนื้อหา 4 ลักษณะ มิติปฏิบัติการ 5 ลักษณะ และมิติผลผลิต 6 ลักษณะ รวมเป็นความสามารถทางสติปัญญาเท่ากับ $4 \times 5 \times 6 = 120$ องค์ประกอบ ต่อมาใน ค.ศ. 1982 ได้มีการเพิ่มมิติด้านเนื้อหา (Content) คือ เสียง (Auditory) รวมเป็น 5 ลักษณะ โครงสร้างทางสมองจึงเท่ากับ $5 \times 5 \times 6 = 150$ องค์ประกอบ ค.ศ. 1988 ได้เพิ่มมิติด้านปฏิบัติการ (Operation) คือ เพิ่มการจำที่คงที่ (Memory Retention) กับการจำที่บันทึกไว้ (Memory Recording) รวมเป็น 6 ลักษณะ ทำให้โครงสร้างทางสมองทั้ง 3 มิติประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยเท่ากับ $5 \times 6 \times 6 = 180$ องค์ประกอบ

Maslow Rogers (ม.ป.ป. ; อ้างถึงใน อุษณีย์ อนุรุทธีวงศ์, 2556) มาสโลว์ และ โรเจอร์ส ได้ระบุถึง ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของนักมนุษยนิยมว่า ผู้ที่มีความคิด

สร้างสรรค์เป็นผู้ที่รู้จักตนเองตามสภาพที่เป็นจริง เข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง ทั้งในส่วนบกพร่องและส่วนดี มีอิสระเสรีภาพในการคิด ตัดสินใจเลือกทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน มองเห็นศักดิ์ศรีและคุณค่าของตนเอง และสามารถสร้างสรรค์ตนเองและสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุด การที่บุคคลจะสามารถพัฒนา และไปถึงเป้าหมายดังกล่าวนั้น กลุ่มมนุษย์นิยมได้เน้นว่าควรจะต้องประกอบด้วยสถานการณ์ดังนี้

1. ความรู้สึกปลอดภัยทางจิตใจ คือ การยอมรับในคุณค่าของคนแต่ละคน เคารพในสิทธิและความคิดเห็น ไม่มีการตีราคา ประเมิน หรือเปรียบเทียบความคิดเห็นและผลงาน ทุกคนทำงานด้วยความสบายใจ ไม่ต้องหวั่นวิตก และเกรงการถูกลงโทษ หรือตำหนิ หรือตัดสินใจว่าไม่มีความมั่นใจในตนเอง มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง และเต็มใจที่จะรับผิดชอบในความสำเร็จหรือความล้มเหลวของตนได้

2. ความมีเสรีภาพในการแสดงออก คือ มีจิตใจกว้างที่จะเปิดรับประสบการณ์ เต็มใจที่จะรับรู้ความคิด มีความสนใจต่อเหตุการณ์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก รวมทั้งประเด็นข้อถกเถียงที่ยังไม่ยุติ ประารถนาที่จะเล่นกับความคิดและสิ่งแปลกใหม่

อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2556) กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และการทำงานของสมองว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับทำงานของสมองและพฤติกรรมของมนุษย์ทำให้เราทราบว่า สมอง 2 ซีกที่มีหน้าตาคัล้ายกัน แต่มีความสามารถในการควบคุมการทำงาน และวิธีบันทึกหรือประมวลข้อมูลที่แตกต่างกันสิ้นเชิง สมองซีกซ้ายมีความถนัดในการเข้าใจความหมาย ถอดความมา (Decoding) จัดระบบ จัดขั้นตอน จัดลำดับก่อนหลัง คิดคำนวณ การใช้เหตุผล (นักวิทยาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ นักภาษา) ในขณะที่สมองซีกขวาเป็นสมองที่มีความสามารถในการมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ในภาพรวมสร้างสรรค์ จินตนาการ เกี่ยวข้องกับการแสดงอารมณ์ การจดจำด้วยภาพมิติสัมพันธ์ สุนทรียภาพ ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวข้องกับสมองซีกขวามากกว่าสมองซีกซ้าย แต่ก็ต้องใช้ความรู้ ความจำ และการประมวลเชิงเหตุผลจากสมองซีกซ้ายร่วมด้วย

จากการศึกษาระบบประสาทสมองของคนที่มีความสร้างสรรค์มาก ๆ พบว่าคนเหล่านั้นมีระบบประสาทที่แตกต่างจากคนทั่วไป ใน 3 ประการ คือ

1. มีความรู้เฉพาะเรื่องในระดับที่สูงมาก
2. มีการทำงานของสมองส่วนหน้าที่ตื่นตัวมาก ซึ่งส่งผลถึงความสามารถในการคิดหลายทิศทาง
3. มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนคลื่นสมองส่วนหน้าได้อย่างรวดเร็วกว่าคนทั่วไป การศึกษาเรื่องการทำงานของสมองกับการคิดของมนุษย์ยังเป็นเรื่องที่ยังดำเนินอยู่ในโลก และยังไม่ได้คำตอบทั้งหมด ซึ่งในอนาคตอันใกล้คงมีคำตอบที่ชัดเจนขึ้นจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนา

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548) กล่าวถึง ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ในรูปของการโยงสัมพันธ์ ว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยการสร้างแนวคิดใหม่จากการรวมสิ่งที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน ซึ่งการรวมกันนี้จะต้องการเกิดประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง

สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยกระบวนการที่สมองรับเข้าไปได้คิด ปฏิบัติงาน และแสดงผลออกมา โดยใช้สมองทั้งสองซีกควบคุมการทำงานที่เป็นระบบ ดังนี้ 1) กระบวนการคิดสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ มีความหมาย มีจินตนาการ มีการสร้างความคิด และมีการประเมินเชิงวิพากษ์ โดยภาพรวมของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ก็คือ ความสมดุลของจินตนาการและการคิดวิเคราะห์ 2) รูปแบบกระบวนการคิดสมัยเก่าจะให้ความสำคัญกับผลของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากกระบวนการได้จิตสำนึกที่อยู่เหนือการควบคุมของผู้คิด ส่วนรูปแบบกระบวนการคิดสมัยใหม่จะให้ความสำคัญกับการสร้างความคิดใหม่ที่มีความหมายภายใต้การปฏิบัติการควบคุมโดยผู้คิดเอง และ 3) กระบวนการคิดสร้างสรรค์ โดยรวมต้องการที่ขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติการคิดและการนำความคิดไปใช้ในลักษณะการเชื่อมโยงสิ่งที่สัมพันธ์เข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดการสร้างแนวคิดใหม่ มีอิสระเสรีภาพในการคิด การตัดสินใจ สร้างสรรค์ตนเองและสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

Torrance (1965 ; อ้างถึงใน อารีย์ พันธมณี, 2540) ทอแรนซ์ ระบุถึงกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์แบ่งออกได้เป็นขั้น ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพบความจริง (Fact Finding) ในขั้นนี้เริ่มต้นตั้งแต่เกิดความรู้สึกกังวล มีความสับสน วุ่นวาย (Mess) เกิดขึ้นในจิตใจ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นอะไร จากจุดนี้พยายามตั้งสติและหาข้อมูล พิจารณาดูว่าความยุ่งยาก วุ่นวาย สับสน หรือสิ่งที่ทำให้กังวลใจนั้นคืออะไร

ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา (Problem Finding) ขั้นนี้เกิดต่อจากขั้นที่ 1 เมื่อได้พิจารณาโดยรอบครอบแล้ว จึงเข้าใจและสรุปได้ว่า ความกังวลใจ ความสับสนวุ่นวายในใจนั้นก็คือ การมีปัญหาเกิดขึ้นนั่นเอง

ขั้นที่ 3 การตั้งสมมติฐาน (Idea Finding) ขั้นนี้ต่อจากขั้นที่ 2 เมื่อรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้นก็จะพยายามคิดและตั้งสมมติฐานขึ้น เพื่อคาดหวังคำตอบที่อาจเป็นไปได้ และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อไปใช้ในการทดสอบสมมติฐานในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ (Solution Finding) ในขั้นนี้จะพบคำตอบจากการทดสอบสมมติฐานในขั้นที่ 3

ขั้นที่ 5 ยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance Finding) ขั้นนี้จะเป็นการยอมรับคำตอบที่ได้จากการพิสูจน์เรียบร้อยแล้ว จะแก้ปัญหาให้สำเร็จได้อย่างไรและต่อจากจุดนี้การแก้ปัญหาหรือการค้นพบจะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ต่อไป ที่เรียกว่า New Challenge

Wallach (1962 ; อ้างมาจาก อารี พันธ์มณี, 2557) วอลลาซ กล่าวว่า กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์เกิดจากความคิดสิ่งใหม่ ๆ โดยการลองผิดลองถูก (Trail and Error) และได้แบ่งขั้นตอนไว้เป็น 4 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม (Preparation) เป็นขั้นเตรียมข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำหรือแนวทางที่ถูกต้อง หรือข้อมูลระบุปัญหาหรือข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ฯลฯ

ขั้นที่ 2 ขั้นความคิดคุกรุ่นหรือระยะฟักตัว (Incubation) เป็นขั้นที่อยู่ในความวุ่นวายของข้อมูลต่าง ๆ ทั้งใหม่และเก่า สะเปะสะปะ ปราศจากความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่สามารถจะขมวดความคตินั้นจึงปล่อยความคิดไว้เฉย ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นความคิดกระจ่างชัด (Illumination) เป็นขั้นที่ความคิดสับสนนั้นได้ผ่านการเรียบเรียงและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันให้มีความกระจ่างชัด มองเห็นภาพพจน์มโนทัศน์ของความคิด

ขั้นที่ 4 ขั้นทดสอบความคิดและพิสูจน์ให้เห็นจริง (Verification) เป็นขั้นที่ใช้ความคิด 3 ขั้นข้างต้น เพื่อพิสูจน์ว่าเป็นความคิดที่เป็นจริงและถูกต้อง

Jungs (1963 ; อ้างถึงใน อารี พันธ์มณี, 2557) จุงส์ กล่าวว่า วิธีการสร้างสรรค์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยเสนอวิธีการคิดสร้างสรรค์ไว้ 5 ขั้น และเรียกขั้นเหล่านี้ว่า “5 ขั้นแห่งการสร้างความคิด” ดังนี้

ขั้นที่ 1 คัดรวบรวบข้อมูล หมายถึง การใช้ใจคัดรวบรวบวัตถุดิบต่าง ๆ คิดถึงข้อมูลต่าง ๆ ทุกอย่างที่กระทำ เช่น การโฆษณา หรือการเขียนรูป เราก็คิดถึงภาพที่เขากระทำมา เช่น สี เส้นสี การวาดรูปที่เขาทำกันมา พยายามใช้ความคิดกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อย่างกระตือรือร้น ให้มันหลั่งไหลเข้ามาสู่ใจหรือสมองของเรา

ขั้นที่ 2 กระบวนการใช้วัตถุดิบ หมายถึง การคิดถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมอยู่ในใจครั้งแล้วครั้งเล่า ว่า การทำอย่างนี้จะเห็นที่สนใจและได้ประโยชน์ไหม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับความคิดอันอื่นที่เรารวบรวมอยู่ในใจ หากสมองเหนื่อยก็จะหยุดพักไว้ก่อน

ขั้นที่ 3 ทำใจให้ว่าง หมายถึง การหยุดคิดแล้วทำจิตใจให้ว่างลืมปัญหาต่าง ๆ ในขั้นที่ 2 แล้วหันเหความสนใจไปยังสิ่งอื่น ๆ และปล่อยให้จิตได้สำนึกของกลไกความคิดทำงานของมันต่อไป

ขั้นที่ 4 ยูเรกา หมายถึง ขั้นเกิดความคิดแวบเข้ามา บางครั้งความคิดอาจ หลั่งไหลเข้ามาโดยไม่คาดฝัน อาจเป็นเวลาไหนก็ได้ แต่ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในตอนเราครึ่งหลับครึ่งตื่น ในตอนเช้าและเขาเรียกขั้นนี้ว่า “ยูเรกา” ซึ่งแปลว่า “ข้าพเจ้าได้พบแล้ว” ซึ่งเป็นคำกล่าวของ อาร์คิมิดีส กล่าวในขณะที่เขาได้พบวิธีหาน้ำหนักของวัตถุเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของทองคำ

ขั้นที่ 5 วิพากษ์วิจารณ์ หมายถึง เป็นขั้นที่ต้องใช้เวลาวิพากษ์วิจารณ์อย่างจริงจังต่อความคิดใหม่ที่คิดได้ แล้วพยายามจัดความคิดนั้นให้เป็นรูปร่าง เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ หรือให้มันทำงานได้ เขาเสนอแนะว่า ช่วงตอนนี้เป็นโอกาสดีที่ให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ เพราะบางที คำพูดเพียงประโยคเดียวอาจทำให้ความคิดใหม่ที่คิดนั้นยิ่งดีขึ้น

Anderson (1957 ; อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2557) แอนเดอร์สัน กล่าวว่า ความแตกต่างของบุคคลอยู่ที่ความคิดสร้างสรรค์และประสบการณ์เป็นสำคัญ พร้อมทั้งได้แบ่ง กระบวนการด้านความคิดสร้างสรรค์ออกเป็น 6 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 สนใจ และรู้ถึงความต้องการของจิตใจและสมอง

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และสิ่งที่น่าสนใจ

ขั้นที่ 3 ไตร่ตรองถึงการวางแผน โครงร่างและรูปแบบของงาน

ขั้นที่ 4 จากผลข้อ 1-3 ทำให้เกิดจินตนาการ

ขั้นที่ 5 สร้างจินตนาการออกมาให้เป็นความจริง และแสดงผลให้เห็นได้ชัด

ขั้นที่ 6 รวบรวมความคิด และแสดงออกมาในรูปของผลงาน

Osborn (1957 ; อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2557) ออสบอร์น ได้ขยายกระบวนการความคิดสร้างสรรค์เป็น 7 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การชี้ถึงปัญหา เป็นการระบุหรือทราบประเด็นปัญหา

ขั้นที่ 2 การเตรียมและรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นเตรียมการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการคิดแก้ปัญหา

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ เป็นขั้นคิดพิจารณาและแจกแจงข้อมูล

ขั้นที่ 4 การใช้ความคิด หรือคัดเลือกเพื่อหาทางเลือกต่าง ๆ เป็นขั้นพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ และหาทางเลือกที่เป็นไปได้ไวหลาย ๆ ทาง

ขั้นที่ 5 การคิดและการทำให้กระจ่าง เป็นขั้นที่ทำให้จิตใจว่างและในที่สุดก็เกิดความคิดแวบแล้วกระจ่างขึ้น

ขั้นที่ 6 การสังเคราะห์ หรือการคัดเลือกคำตอบที่มีประสิทธิภาพที่สุด

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นการคัดเลือกคำตอบที่มีประสิทธิภาพที่สุด

สุวิทย์ มูลคำ (2550) นำเสนอกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ค้นพบปัญหา เป็นขั้นเริ่มตั้งต้นแต่รู้สึกกังวลใจ มีความสับสนเกิดขึ้นในใจ พิจารณาอย่างรอบคอบ ค้นหาสาเหตุดังกล่าวเกิดจากปัญหาอะไร เช่น สนใจนโยบายของรัฐบาลที่จะทำให้ครัวไทยกลายเป็นครัวโลก อาหารที่ต่างชาตินิยมรับประทานคือ ต้มยำ ปัญหาอยู่ที่ว่าจะส่งต้มยำไปขายทั่วโลกได้อย่างไร เพราะต้มยำต้องปรุงสดและต้องรับประทานร้อน ๆ จึงจะอร่อย

ขั้นที่ 2 เตรียมการและรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนการของผู้คิดที่จะศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริงของเรื่องที่ค้นพบเพื่อใช้ในการคิดแก้ปัญหา เช่น ปัญหาจะส่งต้มยำไปขายทั่วโลกได้อย่างไร จึงศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย การขนส่งการบรรจุหีบห่อ ฯลฯ

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นที่ 2 จะเป็นขั้นคิดพิจารณา ข้อมูลอย่างละเอียด หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เช่น การผลิตต้มยำผลิตได้ด้วยวิธีใดบ้าง การจำหน่าย การขนส่ง การบรรจุหีบห่อ แยกแยะรายละเอียดแล้ววิเคราะห์ใช้เหตุผลในการพิจารณา

ขั้นที่ 4 พูมฟักความคิด เป็นขั้นที่อยู่ในความวุ่นวายของข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มา ทั้งเก่าและใหม่ ปราศจากความเป็นระเบียบเรียบร้อย ยังกระจัดกระจาย ไม่สามารถขมวดความคิดได้ จึงจำเป็นต้องมีสมาธิ ทำจิตใจให้ว่าง รอโอกาสให้ความคิดแวบขึ้นมา เช่น วิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการทำต้มยำอย่างละเอียดทุกแง่มุม เมื่อยังคิดแก้ปัญหาการส่งต้มยำไปขายทั่วโลกไม่ได้ ก็ทำจิตใจปล่อยวางระยะหนึ่ง เพื่อพักจิตและรอโอกาสที่จะคิดได้

ขั้นที่ 5 ความคิดกระจ่างชัด เป็นขั้นตอนของความคิดสับสน กระจัดกระจาย วุ่นวายได้ผ่านการเรียบเรียงเชื่อมโยงความสัมพันธ์เข้าด้วยกัน มีความกระจ่างชัดและมองเห็นภาพเกิดขึ้นในใจ ความคิดแวบขึ้นมาหรือยู่ริ่ๆ คิดได้แล้ว มาว่า ยำยำ บะหมี่ยังบรรจุลงไปขายได้ทั่วโลก ถ้าเราผลิตต้มยำกระป๋องส่งไปขายทั่วโลกน่าจะทำได้ และมีความเป็นไปได้สูงแต่อย่างไรก็ดี ขั้นนี้ยังไม่เกิดความเชื่อมั่นของสิ่งที่คิดได้

ขั้นที่ 6 ทดสอบความคิด เป็นขั้นที่นำความคิดที่คิดได้ของขั้นที่ 5 ที่ยังไม่มั่นใจไปพิสูจน์ให้เห็นจริงและถูกต้อง เช่น ทดสอบผลิตต้มยำกระป๋องทำได้หรือไม่ ทำอย่างไร เป็นไปตามที่เราคิดไว้หรือไม่ หากเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เช่น ผลิตต้มยำกระป๋องแห้งแค่เติมน้ำร้อนก็ทานได้โดยรสชาติและคุณภาพไว้เหมือนเดิม สะดวกในการขนส่ง น้ำหนักเบาส่งขายได้ทั่วโลก

ทน เขตกัน (2550) กล่าวว่า กระบวนการในการคิดสร้างสรรค์แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. ระยะเริ่มต้น เมื่อเริ่มคิดผู้คิดจะพยายามรวบรวมเรื่องราว ข้อเท็จจริง ตลอดจนแนวความคิดที่มีอยู่เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยที่ผู้คิดก็ยังไม่ทราบว่าผลที่เกิดขึ้นจะเป็นในรูปแบบใด ระยะนี้เป็นระยะที่ใช้เวลานานมาก จนบางครั้งเกิดขึ้นโดยผู้คิดไม่รู้ว่ตนคิดอะไรบ้างก็มี

2. ระยะครุ่นคิด เป็นระยะที่ต่อจากระยะเริ่มต้น เป็นระยะที่ได้ใช้ความรู้ ความคิด เรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้แต่แรกจะผสมผสานกลมกลืนกันอย่างเข้ารูปเข้ารอย ระยะนี้ ผู้คิดต้องใช้ความคิดอย่างหนัก ในบางครั้งความคิดดังกล่าวจะหยุดชะงักไปเป็นเวลานาน บางครั้ง ความคิดก็จะเกิดขึ้นมาใหม่อีก

3. ระยะเกิดความคิด ในระยะที่กำลังครุ่นคิดอยู่นั้น บางคราวจะเกิดความคิด ผุดขึ้นมา ในทันทีทันใด ผู้คิดจะมองเห็นความสัมพันธ์ของแนวคิดที่เกิดขึ้นใหม่นี้ได้อย่างชัดเจน ซึ่งความคิดใหม่นี้จะไม่ซ้ำกับความคิดเก่า ๆ ที่มีผู้คิดไว้ก่อน ความคิดใหม่นี้เกิดขึ้นในทันทีทันใด โดยที่ผู้คิดไม่ได้คาดว่าจะเป็นเช่นนั้นเลย

4. ระยะปรับปรุง เมื่อมีความคิดใหม่ขึ้นมาในสมองแล้ว ผู้คิดจะขัดเกลา ความคิดดังกล่าวนั้นให้เป็นความคิดที่มีระบบชัดเจน สมบูรณ์ ระยะนี้เป็นระยะที่ต้องต่อเติมเสริมแต่ง ความคิดให้รัดกุม และวิวัฒนาการก้าวหน้าต่อไป

สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม (ม.ป.ป. ; อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ, 2550) กล่าวถึง กระบวนการแก้ปัญหา : ความคิดสร้างสรรค์ทุติยภูมิ (A problem-solving Process : Secondary Creativity) ว่า การที่อาคิมิดีส (Archimedes) คิดหาปริมาตรวัตถุโดยการแทนที่ในน้ำสำเร็จ แล้ววิ่งออกมาตามถนนพร้อมตะโกนว่า “ยูริกา” (Eureka) นั้นเป็นการใช้กระบวนการแก้ปัญหาที่ เรียกว่า ความคิดสร้างสรรค์ปฐมภูมิ (Primary Creativity) อันเป็นกระบวนการคิดที่ผู้ใช้ความคิด สร้างสรรค์โดยไม่รู้ตัวแล้ว สำหรับความคิดสร้างสรรค์ทุติยภูมิ (Secondary Creativity) ก็คือ การนำขั้นตอนการคิดนั้นมาใช้อย่างรู้ตัว โดยอาจดำเนินไปเป็นขั้นตอนของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

1. การนำเข้าสู่ปัญหา (Orientation)
2. การเตรียมข้อมูลต่าง ๆ (Preparation)
3. การคิดแก้ปัญหาแบบอเนกนัย (Ideation)
4. การประเมินค่าคำตอบที่ดีที่สุด (Evaluation)
5. การนำไปปฏิบัติ (Implementation)

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุตพัฒนาผล (2562) กล่าวว่า หลักการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการเชิงสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. พัฒนาผู้เรียนให้มี Growth Mindset โดยให้ผู้เรียนตอบคำถามตนเอง ว่า ต้องการบรรลุเป้าหมายอะไร หรืออยากทำอะไรให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจาก Growth Mindset เป็นปัจจัยเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิด Concept เชิงบูรณาการ และควรมีกิจกรรมในลักษณะที่เป็น Project work ให้ผู้เรียนนำ Concept หลาย ๆ Concept มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน

3. กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีลักษณะเปิด (Open space) คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้ความสามารถหรือศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ไม่ปิดกั้นจินตนาการสร้างสรรค์ของผู้เรียน

4. กระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และสร้างแนวคิด (Idea) ในการนำ Concept ที่เรียนมาออกแบบและสร้างสรรค์นวัตกรรมตามความสนใจ

5. ผู้สอนมีบทบาทในการโค้ชผู้เรียนให้ใช้ศักยภาพในการเรียนรู้มากที่สุด ชี้แนะ ให้ข้อเสนอแนะ และให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ (Creative feedback) ให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนมีเป้าหมายที่ต้องการประสบความสำเร็จ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้ (Ownership) เสริมสร้างแรงจูงใจภายใน ใช้เป้าหมายในการเรียนรู้เป็นเครื่องมือดึงศักยภาพของผู้เรียนออกมา

ขั้นที่ 2 ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง การเรียนรู้บูรณาการเชิงสร้างสรรค์มีลักษณะเป็น Project-based learning, Problem-based learning, Creative-based learning, Research-based Learning และการเรียนรู้ในลักษณะอื่น ๆ ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ตามแนวทาง Active learning ผู้เรียนสามารถบูรณาการ Concept ต่าง ๆ เข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ของตนเอง

ขั้นที่ 3 ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามแผนการเรียนรู้ของตนเองด้วยความกระตือรือร้น มี Growth Mindset มีวินัยในตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning style) ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ผู้เรียนยังต้องกำกับติดตาม (Monitor) ความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของตนเอง และรายงานต่อผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสำหรับผู้สอนทำหน้าที่โค้ช ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือชี้แนะ ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง แทนการออกคำสั่งหรือกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนไม่ต้องคิดอะไร

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2563) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ในสังคมยุค Disruptive Innovation เน้นการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความเจริญงอกงามทางการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและเข้มแข็ง (Mastering Growth) ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและ ผู้สอนมีบทบาทเป็นโค้ชการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ให้มากที่สุด ซึ่ง Mastering Growth คือ ความเจริญงอกงามทางการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและเข้มแข็งนี้หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืน อยู่ในตัว ผู้เรียน ทำให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้นั้นมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ โดย Mastering Growth เกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติการเรียนรู้อย่างจริงจังและตั้งใจ (Active Deep Learning) บทบาทของผู้สอนที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบ Mastering Growth คือ การโค้ช (Coach) ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนเกิดความเจริญงอกงามทางการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและเข้มแข็งซึ่งมีแนวทางดังนี้

1. ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติและรูปแบบการรู้คิด (Cognitive Style) ของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว
2. ใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยทำให้ความรู้อย่างมีความเป็นนามธรรมสูงแปลงมาเป็นความรู้ที่เป็นรูปธรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนอย่างรวดเร็ว
3. จัดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับสาระสำคัญ (Concept) ที่เรียน เช่น การเรียนในสถานการณ์จริง เป็นต้น
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำ Concept ไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ชัดเจนมากขึ้นและเสริมสร้างความเข้มแข็งในการเรียนรู้
5. ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันมากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยให้ความเข้าใจชัดเจนขึ้น อีกทั้งส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมทางความคิด
6. ให้คำชี้แนะวิธีการเรียนรู้ (Learning how to learn) ที่เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคลและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาตนเอง ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีวิธีการเรียนรู้แตกต่างกัน แต่ผู้เรียนอาจจะไม่ทราบวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งการให้คำชี้แนะวิธีการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง
7. ประเมินและติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ (Learning Growth Tracking) ของผู้เรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง ให้ข้อมูลความก้าวหน้าทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียนรายบุคคลด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์

8. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการโค้ชที่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนในลักษณะการวิจัยในงานประจำ (Routine to Research) ซึ่งจะทำให้ผู้สอนพัฒนาทักษะการโค้ชเพื่อการเรียนรู้ (Learning coaching) ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2564) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ (Creative self-directed learning) หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ที่สะท้อนถึงการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน การมีเป้าหมายใหม่ ๆ ที่ท้าทายศักยภาพ ของตนเองอย่างเหมาะสม ใช้กระบวนการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย และยืดหยุ่น ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับ Learning style ของตนเอง การเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย กำหนดเป้าหมายใหม่ ๆ ที่ท้าทาย ใช้กระบวนการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้

บทบาทผู้สอนในการเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ ผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้นส่งเสริม สนับสนุน และโค้ชผู้เรียนให้สามารถวิเคราะห์ตนเอง แล้วกำหนดเป้าหมายทางการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ และวิถีชีวิตของตนเอง กระตุ้นวินัยในตนเอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง กำกับ ติดตาม ประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับที่เสริมสร้างคุณลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนรายบุคคล บทบาทผู้สอนในการเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย โค้ชให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตนเอง ให้ผู้เรียนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นขั้นตอนของการคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ โดยเริ่มจากการพบสิ่งเร้าที่เป็นปัญหาและสาเหตุ นำไปสู่การค้นพบคำตอบจากการประมวลผลข้อมูลเก่าที่มีอยู่และข้อมูลใหม่ที่รับเข้ามา แล้วจัดระบบเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อขัดเกลาความคิดดังกล่าวไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือการค้นพบหนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ต่อไป

5. องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้สร้างสรรค์ ดังนี้

Klausmeier และ Ripple (1971) กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนมี 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้

2. การพิจารณาความพร้อมของผู้เรียน
3. การจัดเนื้อหาวิชา วัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดการเรียนรู้
4. การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
5. การดำเนินการจัดการเรียนรู้
6. การวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้
7. ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2551) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย ประกอบด้วยองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งควรกำหนดให้ครบทั้งด้านความรู้ (K) กระบวนการ (P) และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (A)
2. กำหนดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องหรือล้าไปกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ในแต่ละวัตถุประสงค์ สาระที่ระบุอาจเป็นข้อเท็จจริง (Fact) มโนทัศน์ (Concept) คำนิยาม (Definition) หลักการ (Principle) กฎ (law) และทฤษฎี (Theory)
3. กำหนดยุทธศาสตร์การสอนว่า ต้องการใช้หรือเน้นทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้หรือแนวคิดใดที่เหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน บริบทของแหล่งการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นครูเป็นศูนย์กลางบ้าง เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางบ้างหรือเน้นสื่อเป็นศูนย์กลางบ้าง โดยถือประโยชน์นักเรียนเป็นสำคัญ จากนั้นจึงเลือกใช้รูปแบบการสอนหรือวิธีสอนเทคนิคการสอน หรือให้ใช้แบบผสมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบท
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
5. กำหนดวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี กำหนดเครื่องมือผู้วัดเป็นการวัดผลที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2551) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จควรคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. หลักการและแนวทฤษฎีของวิชาที่ทำการสอน (Approach) ศึกษาหลักการทฤษฎีของวิชาที่ทำการสอนอย่างละเอียด และการศึกษาผู้เรียนแต่ละคน โดยพิจารณาหลักการและเหตุผลของแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน จากตำราหรือผลงานวิจัยต่าง ๆ จากอดีตถึงปัจจุบัน
2. วิธีการสอน (Method of Teaching) ศึกษาแนวโน้มของหลักการและทฤษฎีหรือผลงานวิจัยวิธีการสอนที่ได้ผลของวิชาที่ทำการสอนที่เหมาะสมและจัดลำดับขั้นตอนการสอนให้สอดคล้องตามแนวโน้มของหลักการและทฤษฎีที่ได้ศึกษา

3. เทคนิคการสอน (Techniques of Teaching) ศึกษาทวิวิธีการสอนต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ขั้นตอนการสอนต่าง ๆ ประสบความสำเร็จได้ เช่น วิธีการสอนโดยใช้การเรียนรู้ด้วยคำถามเป็นหลัก (Problem-Based Learning) เทคนิคหรือทวิวิธีการสอนที่สำคัญคือ การใช้คำถาม การนำการอภิปราย การเสริมต่อการเรียนรู้ ฯลฯ

4. หลักสูตร (Curriculum) ผู้เรียนต้องเข้าใจรายละเอียดของหลักสูตรตั้งแต่ปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์ รายละเอียดของรายวิชาที่กำหนด รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพทั้งในระยะยาวและระยะสั้น

5. สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอน (Teaching Materials) การเตรียมการเพื่อนำเสนอเนื้อหาแก่ผู้เรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีการวางแผน และการเตรียมการว่าจะนำเสนอเนื้อหา หรือแนวคิดอย่างไรจึงจะเหมาะสม สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ใดบ้างที่เหมาะสมนำมาใช้ให้เหมาะสมกับวัย ระดับความสามารถและความสนใจ สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวว่า บทบาทครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. การสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนควรคำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ (Learning Styles) แตกต่างกัน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และให้โอกาสกับผู้เรียนได้ค้นพบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง จึงจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน โดยคำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนที่มีภูมิหลัง สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด รูปแบบการเรียนรู้ความสนใจ และความต้องการที่แตกต่างกัน และจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน ลักษณะของผู้เรียน และสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีพัฒนาการที่เป็นไปตามความสามารถและเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ ที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

2. การบูรณาการและการถ่ายโยงความรู้ ครูผู้สอนควรได้บูรณาการสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน นำไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

2.1 ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองและเน้นคุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร

2.2 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

2.3 จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

2.4 ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติ ของวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน

2.5 วิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อนำผลมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของตนเองด้วยกระบวนการวิจัย

ทศินา แคมมณี (2555) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนจะต้องประกอบด้วย

1. พิจารณาหลักสูตร ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน
2. กำหนดเนื้อหาและมโนทัศน์
3. กำหนดวัตถุประสงค์
4. กำหนดยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีในการสอน
5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ
6. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

จากการศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้จากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสามารถสรุปองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ปรากฏดังตาราง 1

พูน ปณ จิต ชีเว

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	นักวิชาการ	Klausmeier and Ripple (1971)	พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2551)	เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2551)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553)	ทศนา แคมมณี (2555)	ความถี่
1. การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้		✓	✓	✓	✓	✓	5*
2. การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน				✓	✓	✓	3*
3. การกำหนดเนื้อหา		✓	✓	✓	✓	✓	5*
4. การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้			✓	✓	✓	✓	4*
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้		✓	✓		✓	✓	4*
6. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้					✓		1
7. การวัดและการประเมินผล		✓	✓		✓	✓	4

จากตาราง 1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้จากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจาก ความถี่โดยองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไปได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 2) การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ 3) การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน 4) การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 6) การวัดและการประเมินผล (Klausmeier and Ripple, 1971; พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2551 ; เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย, 2551 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 และทศนา แคมมณี, 2555) สำหรับการเลือกองค์ประกอบผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากการนำ องค์ประกอบที่มีความคล้ายคลึงกันมาผนวกรวมกัน เพื่อให้ได้องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ดังตาราง 2

ตาราง 2 การผนวกองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์	องค์ประกอบที่นำมาผนวกรวม
การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ จัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน
การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์	ให้ผู้เรียนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง
การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน	โค้ชให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตนเอง ผู้สอนให้คำชี้แนะวิธีการเรียนรู้
การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์	อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนนำ Concept ไปปฏิบัติ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ วิจัยและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ใช้สื่อดิจิทัลสนับสนุน ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้
การวัดและการประเมินผล	ประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ ประเมินและติดตามความก้าวหน้า

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย
6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
2. การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์
3. การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน
4. การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
6. การวัดและการประเมินผล

ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามที่ได้ทำการสังเคราะห์
องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

Hough และ Duncan (1997) เสนอเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คือ

1. ครูตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น
2. ครูกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะหรือวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติและผู้สอนสามารถวัดหรือสังเกตได้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2551) เสนอเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมาย 2 ส่วน คือ

1. ครูร่วมกันมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และบริบทของท้องถิ่น
2. ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ควรกำหนดให้ครบทั้งด้านความรู้ (K) กระบวนการ (P) และเจตคติ (A)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) เสนอเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายคือ

1. ครูกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ
2. ครูกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับความต้องการ หรือบริบทของท้องถิ่นนั้น

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ตัวชี้วัดขององค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ดังตาราง 3

พูน ปรณ จิตโต ชีเว

ตาราง 3 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

นักวิชาการ	Hough and Duncan (1997)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2551)	ความถี่
การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์				
1. ครูร่วมกันร่วมในการคิดริเริ่มศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและบริบทของท้องถิ่น	✓	✓	✓	3
2. ครูกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้าน ความรู้ทักษะกระบวนการ	✓	✓	✓	3

จากตาราง 3 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย มี 2 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ครูร่วมกันร่วมในการคิดริเริ่มศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และ บริบทของท้องถิ่น 2) ครูกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม สำหรับการเลือกตัวชี้วัดด้านการกำหนด จุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากการนำตัวชี้วัดที่มีความ คล้ายคลึงกันมาผนวกรวมกัน ดังตาราง 4

ตาราง 4 การผนวกตัวชี้วัดด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

ตัวชี้วัดด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
การฝึกอบรมให้ความรู้ครูในการกำหนดจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้ที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	
การฝึกอบรมให้ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตรให้ เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์	ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและบริบท ของท้องถิ่น

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัดด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
จัดให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	
ประสานงานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา แก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง	
กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ครบทุกด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านกระบวนการ และด้านเจตคติ	
ครูมีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างชัดเจน	กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้ทักษะกระบวนการ

จากตาราง 4 สรุปได้ว่า ตัวชี้วัดขององค์ประกอบองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. การฝึกอบรมให้ความรู้ครูในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
2. การฝึกอบรมให้ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
3. จัดให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
4. ประสานงานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา แก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง
5. กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ครบทุกด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านกระบวนการ และด้านเจตคติ
6. ครูมีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างชัดเจน

สรุปได้ว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การดำเนินการของครูเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างชัดเจน ส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ครบทุกด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านกระบวนการ และด้านเจตคติ

2. การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2551) เสนอเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหา 2 ส่วน คือ

1. ครูร่วมกันออกแบบเนื้อหาหรือหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง
2. ครูมีความสามารถในการกำหนดสาระสำคัญในเรื่องที่สอน โดยการระบุปัญหาจำแนกแยกแยะข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) เสนอเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหา

1. ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ครูกำหนดสาระสำคัญในเรื่องที่สอนที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตร

อัจฉรา ไวยพัฒน์ (2555) เสนอเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหา ดังนี้

1. ผู้สอนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่สนใจได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ชุมชนและธรรมชาติ เป็นชุมทรัพย์มหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้ไม่รู้จบ
2. ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุนแนวคิดของการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดได้ปฏิบัติงานด้วยเอกลักษณ์ของตัวเอง

พูน ปณ จิต ชีเว

ตาราง 5 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

นักวิชาการ	การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์			
	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ (2551)	อัจฉรา ไวยวัฒน์ (2555)	ความถี่
1. ครูร่วมกันออกแบบเนื้อหาหรือหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้อง กับหลักสูตรแกนกลาง	✓	✓	✓	3
2. ครูกำหนดสาระสำคัญในเรื่องที่สอนที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่ เป้าหมายการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของ หลักสูตร	✓	✓	✓	3

จากตาราง 5 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ มี 2 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ครูร่วมกันออกแบบเนื้อหาหรือหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง 2) ครูกำหนดสาระสำคัญในเรื่องที่สอนที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตร สำหรับการเลือกตัวชี้วัดด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากการนำตัวชี้วัดที่มีความคล้ายคลึงกันมาผนวกรวมกัน ดังตาราง 6

ตาราง 6 การผนวกตัวชี้วัดด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

ตัวชี้วัดด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
จัดให้ครูศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการกำหนดเนื้อหา ที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน	
จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความสามารถในการ กำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์	

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวชี้วัดด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู	
จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในการบูรณาการเนื้อหาสาระหว่างครูกลุ่มสาระหลักและต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ	
ครูวิเคราะห์หลักสูตร นำผลการวิเคราะห์หลักสูตรไปใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละช่วงชั้น	กำหนดสาระสำคัญในเรื่องที่สอนที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตร
ครูวางแผน จัดทำหน่วยการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร	ออกแบบเนื้อหาหรือหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง

จากตาราง 6 สรุปได้ว่า ตัวชี้วัดขององค์ประกอบองค์ประกอบด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. จัดให้ครูศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการกำหนดเนื้อหาที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน
2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความสามารถในการกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
3. ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู
4. จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในการบูรณาการเนื้อหาสาระหว่างครูกลุ่มสาระหลักและต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
5. ครูวิเคราะห์หลักสูตร นำผลการวิเคราะห์หลักสูตรไปใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละช่วงชั้น
6. ครูวางแผน จัดทำหน่วยการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร

สรุปได้ว่า การกำหนดเนื้อหาเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การดำเนินการของครูเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ ให้สอดคล้องหรือกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตร

3. การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

Klausmeier และ Ripple (1971) เสนอเกี่ยวกับการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

1. ครูมีการพิจารณาความพร้อมของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนการสอน
2. ครูนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุปคือ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน คือ การศึกษา หรือวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทำทนายความสามารถของผู้เรียน โดยคำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนในเรื่อง ภูมิหลัง สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด รูปแบบการเรียนรู้ ความสนใจ และความต้องการที่แตกต่างกัน เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียนสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) เสนอเกี่ยวกับการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

1. ครูสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนควรคำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ (Learning Styles) แตกต่างกัน
2. ครูนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทำทนายความสามารถของผู้เรียน

ทิตนา แคมมณี (2555) เสนอเกี่ยวกับการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

1. ครูสำรวจปัญหา และความต้องการของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้
2. ครูนำข้อมูลการสำรวจมาวิเคราะห์เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียนสนองความต้องการของผู้เรียน

พูน ปรณ จิตโต ชีเว

ตาราง 7 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

นักวิชาการ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน	Klausmeier and Ripple (1971)	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	ทีศนา เขมมณี (2555)	ความถี่
1. ครูสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้	✓	✓	✓	3
2. ครูนำข้อมูลการสำรวจมาวิเคราะห์เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน	✓	✓	✓	3

จากตาราง 7 ผลการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน มี 2 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) ครูสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้ 2) ครูนำข้อมูลการสำรวจมาวิเคราะห์เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียนสำหรับการเลือกตัวชี้วัดด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากการนำตัวชี้วัดที่มีความคล้ายคลึงกันมาผนวกรวมกัน ดังตาราง 8

ตาราง 8 การผนวกตัวชี้วัดด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

ตัวชี้วัดด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
ให้คำปรึกษาครูในการวิเคราะห์ความพร้อมของผู้เรียนและจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนอย่างเป็นระบบเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน	
จัดอบรมให้ครูมีทักษะในการเลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับผู้เรียน	

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวชี้วัดด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
นิเทศติดตามครูในการนำข้อมูลผู้เรียนเพื่อความพร้อมในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน	
ครูทำการศึกษาความพร้อมผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน	นำข้อมูลการสำรวจมาวิเคราะห์เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน
ครูสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนการสอนเพื่อนำผลการศึกษาความพร้อมผู้เรียนมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน	สำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้
เป้าหมายสำคัญของการศึกษาผู้เรียนคือการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด	

จากตาราง 8 สรุปได้ว่า ตัวชี้วัดขององค์ประกอบองค์ประกอบด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ให้คำปรึกษาครูในการวิเคราะห์ความพร้อมของผู้เรียนและจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน
2. จัดอบรมให้ครูมีทักษะในการเลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับผู้เรียน
3. นิเทศติดตามครูในการนำข้อมูลผู้เรียนเพื่อความพร้อมในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน
4. ครูทำการศึกษาความพร้อมผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน
5. ครูสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนการสอนเพื่อนำผลการศึกษาความพร้อมผู้เรียนมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน
6. เป้าหมายสำคัญของการศึกษาผู้เรียนคือการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด

สรุปได้ว่า การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน หมายถึง การสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนการสอน เพื่อนำผลการศึกษาความพร้อมผู้เรียนมาใช้เป็นแนวทางในการ

จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับที่เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนและตรงตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

พิมพ์ดีด เดชะคุปต์ (2551) เสนอเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้

1. ครูใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้หรือแนวคิดใดที่เหมาะสมกับเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน
2. ครูเลือกใช้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยถือประโยชน์นักเรียนเป็นสำคัญ
3. ครูเลือกใช้รูปแบบการสอนหรือวิธีสอนเทคนิคการสอน หรือให้ใช้แบบแผนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบทของสถานศึกษา

เสาวลักษณ์ รัตนวิเศษ (2551) เสนอเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้

1. ครูศึกษากลวิธีการสอนต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ขั้นตอนการสอนต่าง ๆ ประสบความสำเร็จได้
2. ครูเน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ครูเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น

ทิตินา แคมมณี (2555) เสนอเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้

1. ครูเลือกใช้วิธีการสอน หรือใช้เทคนิคการสอนมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพเหมาะสมกับผู้เรียน
2. ครูเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน
3. ครูเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้บทบาทของครูคือผู้สนับสนุน (Supporter)

พูน ปณ จิตโต ชีเว

ตาราง 9 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

นักวิชาการ	เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2551)	พิมพ์นัธ์ เดชะคุปต์ (2551)	ทีศนา แจมเมณี (2555)	ความถี่
การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์				
1. ครูใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้หรือแนวคิดที่เหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	✓	✓	✓	3
2. ครูเลือกใช้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยถือประโยชน์นักเรียนเป็นสำคัญ	✓	✓	✓	3
3. ครูเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น	✓	✓	✓	3

จากตาราง 9 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ มี 3 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) ครูใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้หรือแนวคิด ที่เหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน 2) ครูเลือกใช้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยถือประโยชน์นักเรียนเป็นสำคัญ 3) ครูเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากการนำตัวชี้วัดที่มีความคล้ายคลึงกันมาผนวกรวมกัน ดังตาราง 10

ตาราง 10 การผนวกตัวชี้วัดการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

ตัวชี้วัดการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
ครูมีการสร้างแผนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	
ครูศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ หรือแนวคิดทาง การศึกษาใหม่ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปปรับใช้ในชั้นเรียน	

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวชี้วัดการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
ครูกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ เลือกทฤษฎีการเรียนรู้ หรือแนวคิดที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	ทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้หรือแนวคิดใด ที่เหมาะสม กับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน
ครูกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยถือประโยชน์นักเรียนเป็นสำคัญ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น

จากตาราง 10 สรุปได้ว่า ตัวชี้วัดขององค์ประกอบองค์ประกอบด้านการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ครูมีการสร้างแผนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
2. ครูศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ หรือแนวคิดทางการศึกษาใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปปรับใช้ในชั้นเรียน
3. ครูกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ เลือกทฤษฎีการเรียนรู้ หรือแนวคิดที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน
4. ครูกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การศึกษาหลักการ และทฤษฎีของวิชาที่ทำการสอนอย่างละเอียด โดยพิจารณาหลักการและเหตุผลของแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน บริบทของท้องถิ่น โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีเป้าหมายคือถือประโยชน์ผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ (2551) เสนอเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร และนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ

2. ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ร่วมกัน ให้ตอบสนองความแตกต่างระหว่าง

บุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) เสนอเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูมีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย และวิเคราะห์หลักสูตรการนำมาสู่การจัดกิจกรรม

2. ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

ทิศนา ขัมมณี (2555) เสนอเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการสอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตร

2. ครูร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนภาพรวมของสถานศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมโดยมีเป้าหมายสำคัญคือผู้เรียน กล่าวโดยสรุปคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติไปสู่การออกแบบหน่วยการเรียนรู้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย

ตาราง 11 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

นักวิชาการ	พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2551)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	ทิศนา ขัมมณี (2555)	ความถี่
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์				
1. ครูสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้	✓	✓	✓	3
2. ครูนำข้อมูลการสำรวจมาวิเคราะห์เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน	✓	✓	✓	3

จากตาราง 11 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ มี 2 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ครูสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้ 2) ครูนำข้อมูลการสำรวจมาวิเคราะห์เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากการนำตัวชี้วัดที่มีความคล้ายคลึงกัน มาผนวกรวมกัน ดังตาราง 12

ตาราง 12 การผนวกตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

ตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
ครูบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ว่า พฤติกรรมหรือการกระทำอย่างไรที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง	สำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้
ครูสร้างความสนใจ โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว	ครูนำข้อมูลการสำรวจมาวิเคราะห์เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน
ครูสามารถกำหนดสถานการณ์ปัญหา ข้อโต้แย้ง ข้อมูลที่ยังไม่สามารถสรุปได้ในทันทีทันใด จำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และเข้าใจในประเด็นปัญหา	
ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกการคิดตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล ระบุลักษณะ จัดระบบ และการตั้งสมมติฐาน โดยกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง	
ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้นำเสนอความคิดของตนเองและแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่ม เปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างกับของตน	

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลการคิดของแต่ละกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่ เพื่อเปรียบเทียบความคิดว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จากนั้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน	
ครูสามารถเสนอประเด็นที่ควรพิจารณาหรือข้อสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำมาสอนในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินกระบวนการคิดของตนเอง	

จากตาราง 12 สรุปได้ว่า ตัวชี้วัดขององค์ประกอบองค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ครูบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้วัตถุประสงค์หรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง
2. ครูสร้างความสนใจ โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว
3. ครูสามารถกำหนดสถานการณ์ปัญหา ข้อโต้แย้ง ข้อมูลที่ยังไม่สามารถสรุปได้ในทันทีทันใด จำเป็นต้องอาศัย เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และเข้าใจในประเด็นปัญหา
4. ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกการคิดตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล ระบุลักษณะ จัดระบบ และการตั้งสมมุติฐานโดยกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง
5. ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้นำเสนอการคิดของตนเองและแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างกับของตน
6. ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลการคิดของแต่ละกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่ เพื่อเปรียบเทียบความคิดว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จากนั้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

7. ครูสามารถเสนอประเด็นที่ควรพิจารณาหรือข้อสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำมาสอนในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินกระบวนการคิดของตนเอง

สรุปได้ว่า การกิจกรรมจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการกิจกรรมจัดการเรียนรู้ที่ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และเข้าใจ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้เรียนได้นำเสนอผลการคิดของตนเอง ร่วมแสดงความคิดเห็น และ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

6. การวัดและการประเมินผล

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2551) เสนอเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล

1. ครูกำหนดวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี
2. ครูกำหนดเครื่องมือวัดผล เป็นการวัดผลที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) เสนอเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล

1. ครูประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
 2. ครูวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยการวัดผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- ทิตินา เขมมณี (2555) เสนอเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล
1. ครูควรวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการประเมินการแสดงออกของ ผู้เรียนรอบด้านตลอดเวลา
 2. ครูใช้ข้อมูลที่หลากหลาย หรือเครื่องมือที่หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการประเมินตลอดจนจุดประสงค์ในการประเมิน

พูน ปรณ จิตโต ชีเว

ตาราง 13 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการวัดและการประเมินผล

การวัดและการประเมินผล	นักวิชาการ			
	พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2551)	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	ทิศนา แสงมณี (2555)	ความถี่
1. ครูประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	✓	✓	✓	3
2. ครูกำหนดเครื่องมือวัดผล เป็นการวัดผลที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	✓	✓	✓	3

จากตาราง 13 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการวัดและการประเมินผล มี 2 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) ครูประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) ครูกำหนดเครื่องมือวัดผล เป็นการวัดผลที่เน้นนักเรียนเป็น ศูนย์กลาง ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากการนำตัวชี้วัดที่มีความคล้ายคลึงกันมาผนวกรวมกัน ดังตาราง 14

ตาราง 14 การผนวกตัวชี้วัดการวัดและการประเมินผล

ตัวชี้วัดการวัดและการประเมินผล	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
จัดการฝึกอบรมให้ครูเรื่องการวัดผลและประเมินผลตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน	
ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูในการจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน	
นิเทศ ติดตาม การวัดผลประเมินผลของครูตามโปรแกรมที่ได้กำหนดไว้	

ตาราง 14 (ต่อ)

ตัวชี้วัดการวัดและการประเมินผล	ตัวชี้วัดที่นำมาผนวกรวม
ประธานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูในการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สร้างสรรค์ของผู้เรียน	
สถานศึกษามีการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาขึ้นร่วมกันระหว่างครู ฝ่ายบริหาร และกลุ่มงานวิชาการ	
การวัดและประเมินผลของสอนจะต้องเลือกวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และมีความหลากหลายเหมาะสมในแต่ละรายวิชา	ครูกำหนดเครื่องมือวัดผลเป็นการวัดผลที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
ครูเน้นการวัดและประเมินผลโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อประเมินการแสดงออกของผู้เรียนรอบด้าน	ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
ครูนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน	

จากตาราง 14 สรุปได้ว่า ตัวชี้วัดขององค์ประกอบองค์ประกอบด้านการวัดและการประเมินผล ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. จัดการฝึกอบรมให้ครูเรื่องการวัดผลและประเมินผลตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน
2. ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูในการจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สร้างสรรค์ของผู้เรียน
3. นิเทศ ติดตาม การวัดผลประเมินผลของครูตามโปรแกรมที่ได้กำหนดไว้
4. ประธานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูในการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สร้างสรรค์ของผู้เรียน

5. สถานศึกษามีการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาขึ้นร่วมกันระหว่างครู ฝ่ายบริหาร และกลุ่มงานวิชาการ

6. การวัดและประเมินผลของสอนจะต้องเลือกวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และมีความหลากหลายเหมาะสมในแต่ละรายวิชา

7. ครูเน้นการวัดและประเมินผลโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อประเมินการแสดงออกของผู้เรียนรอบด้าน

8. ครูนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

สรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผล หมายถึง การกำหนดวิธีวัดผลการเรียนรู้หรือประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของรายวิชา ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยเป็นการวัดผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การพัฒนาครู

1. ความหมายของการพัฒนาครู

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาครู ดังนี้

พะยอม วงศ์สารศรี (2544) กล่าวว่า การพัฒนาครูว่าเป็นการดำเนินการให้เพิ่มพูนความรู้ และทัศนคติต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ ให้มีคุณภาพประสบผลสำเร็จ เป็นที่น่าพอใจแก่องค์กร การจะบรรลุผลการพัฒนาดังกล่าว ผู้เกี่ยวข้องการพัฒนาจำเป็นต้องวางแผนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุมนิเทศ การสอนงานและการฝึกอบรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2547) กล่าวว่า การพัฒนาครูประจำการว่าแนวทางการพัฒนาครู เป็นแนวทางการพัฒนาครูที่เชื่อมโยงจากระบบการพัฒนาครูตามปกติกับกระบวนการพัฒนาครูตามแนวทางการพัฒนาครูระหว่างการทำงาน

ยนต์ ชุ่มจิต (2550) กล่าวว่า การพัฒนาครู หมายถึง การดำเนินงานที่พยายามจะสร้างเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสอนและการทำงานตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงาน รวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมความเป็นครูที่ดีด้วย

วิโรจน์ สารรัตน์ (2551) กล่าวว่า การพัฒนาครู หมายถึง การพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development) ซึ่งเป็นเรื่องของการทำบางอย่างเพื่อให้ครูได้รับเนื้อหามากขึ้นให้มีศักยภาพที่สามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์ และคณะ (2551) กล่าวว่า การพัฒนาครูเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ครูต้องเป็นตัวทวิคูณในการนำเด็กเข้าสู่ระบบของการเรียนรู้ บทบาทของครูต้องเปลี่ยนจากผู้บอกความรู้ (Telling, Talking) มาเป็นผู้ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ (Process) คิดค้นหาความรู้ด้วยตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เป็นผู้เตรียมประสบการณ์ สื่อการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2553) กล่าวว่า การพัฒนาครู ครูต้องเป็นตัวอย่างของคุณธรรม มีคุณค่าความเป็นมนุษย์หรืออุปนิสัยที่ดีงาม เพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ ครูต้องเป็นแบบอย่างของสิ่งที่ครูปรารถนาจะให้เด็กเรียนเป็น ต้องเปลี่ยนบทบาทของตัวเองควรวางทางแนะนำให้ผู้เรียนได้หาความรู้ และคำตอบด้วยตัวเอง

ทิตินา แหมมณี (2554) กล่าวว่า ครูต้องพัฒนาการสอนอยู่เสมอ ไม่มีวิธีการสอนวิธีใดที่ดีที่สุด ครูควรเลือกวิธีการสอนที่หลากหลาย เพราะจะช่วยให้การสอนบรรลุผล การที่ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนยิ่งมากเท่าไรก็จะช่วยให้มีทางเลือกมากขึ้นเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนอยู่เสมอ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2554) กล่าวว่า ครูต้องพัฒนาการสอนใหม่ให้มีคุณค่า และสอดคล้องกับโลกยุคใหม่ คำนึงถึงหลักคิด 4 ประการ คือ มองปัญหาที่จะศึกษาเรียนรู้ (Problem-based) สอนโดยนำการวิจัยมาแก้ปัญหา (Research-based) ผลของการเรียนการสอนโดยกระบวนการวิจัยค้นคว้าจะต้องออกมาเป็นผลผลิต (Productivity-based) และนำผลผลิตนั้นมาวิเคราะห์วิจารณ์อย่างตั้งนตกผลึกในความรู้ (Crystal-based) แล้วกระบวนการเหล่านี้มาผสมผสานกันเพื่อพัฒนาผู้เรียน

สรุปได้ว่า การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการส่งเสริม สนับสนุน และเพิ่มพูนคุณภาพของครูให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติและค่านิยมที่ดีในการทำงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ ส่งผลให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ความสำคัญของการพัฒนาครู

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาครู ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) กล่าวว่า ความสำคัญของการพัฒนาครู เป็นการมุ่งเน้นการส่งเสริมการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ และทันสมัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ เพื่อให้บุคลากรสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ สร้างความรู้และความคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ทันโลก ทันเหตุการณ์ และ

ทันสมัย ตลอดจนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญเพียงพอในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องรับกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หลักสำคัญที่สุดขององค์การเรียนรู้และบุคคลเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวว่า ความสำคัญของการพัฒนาครูไว้ว่า ครูเป็นตัวจักรสำคัญในการจัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้น ครูต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ โดยเฉพาะเรื่อง การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งรวมถึงการเลือกวิธีการสอน สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน แนวการวัดประเมินผลอิงมาตรฐาน ตลอดจนการวิจัย ปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนาการสอนของตนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553) กล่าวว่า ความสำคัญของการพัฒนาครูไว้ว่า หัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพของผู้เรียน คือ คุณภาพครู เพราะครูต้องรับผิดชอบ การพัฒนาหลักสูตรจัดการเรียนการสอนให้ได้มีคุณภาพ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการพัฒนาครู เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ยนต์ ชุ่มจิต (2553) กล่าวว่า ความสำคัญของการพัฒนาครูไว้ว่า เป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมือง ทั้งนี้เพราะครู ต้องรับหน้าที่ในการพัฒนาบุคคลในสังคมให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ จนบุคคลเหล่านั้น สามารถที่จะใช้ความรู้ ความสามารถของตนเพื่อพัฒนาชาติบ้านเมืองต่อไป ดังนั้นการพัฒนาครูให้เป็น บุคคลที่มีศักยภาพมากที่สุด จึงเป็นงานที่นักวิชาการศึกษา ผู้นิเทศ และผู้บริหารการศึกษาจะต้อง กระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง กล่าวโดยสรุป การพัฒนาครูก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของครู ทำให้ครูมีสมรรถภาพในการสอน มีความรอบรู้ในทางวิชาการและวิชาชีพมากขึ้น เข้าใจบทบาทหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องในการสอนและทำงานได้ดีขึ้น
2. ช่วยทำให้เกิดการประหยัดเวลาและความสูญเสียเปล่าทางวิชาการ เพราะครูที่ได้รับการพัฒนา จนเป็นครูที่มีคุณภาพนั้นย่อมไม่ทำอะไรผิดพลาดง่าย ๆ สามารถใช้สื่อการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทำการสอนนักเรียนได้ผลเต็มที่ ตรงตามจุดประสงค์ส่วนนักเรียนก็มี ความรู้ความสามารถตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. ช่วยให้ครูเรียนรู้งานในหน้าที่ได้เร็วขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่เพิ่งได้รับการ บรรจุให้เข้าทำงานใหม่ ๆ และครูที่ย้ายไปทำการสอน ณ ที่ทำงานแห่งใหม่
4. ช่วยแบ่งเบาหรือลดภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานในสายงาน ต่าง ๆ เพราะครูที่ได้รับการพัฒนาอย่างดีและอย่างต่อเนื่อง จะมีความเข้าใจงานการสอนและ งานอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

5. ช่วยกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน กล่าวคือ ทำให้ครูทุกคนมีโอกาสก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งทางวิชาการ หรือตำแหน่งทางการบริหาร ซึ่งทำให้มีสถานภาพดีขึ้น

6. ช่วยทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งในด้านความรู้ทางวิชาการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งหลักการปฏิบัติงาน และมีความรอบรู้ในการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการพัฒนาครู หัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาครู ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ พัฒนาหลักสูตรจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีคุณภาพ ส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้ บรรลุผลตามเป้าหมาย

3. จุดมุ่งหมายในการพัฒนาครู

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาครู ดังนี้

สวัสดี สายประดิษฐ์ และคณะ (2537) กล่าวว่า ความมุ่งหมายในการพัฒนาครู ที่จำเป็นไว้ 4 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มความสามารถและมีมือในการทำงานซึ่งปฏิบัติอยู่ หรือสำหรับ ความก้าวหน้าในอนาคต
2. เพื่อที่จะเพิ่มความรู้ ความสามารถในลักษณะทั่ว ๆ ไป แต่เกี่ยวกับงานใน สาขาที่ปฏิบัติอยู่
3. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้นในลักษณะทั่ว ๆ ไป ไม่เจาะจงว่าจะเกี่ยวข้องกับ งานที่ปฏิบัติหรือไม่

4. เพื่อพัฒนาเจตคติ บุคลิกภาพ และท่าทีในการทำงาน
กระทรวงศึกษาธิการ (2542) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการพัฒนาครู เพื่อการปฏิรูป การเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดความตระหนักในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้
2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง
3. เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจัง
4. เพื่อขยายเครือข่ายการทำงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2550) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการพัฒนาครูไว้ในหลักสูตรการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจาย อำนาจสำหรับครูไว้ว่า เพื่อพัฒนาครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ ให้มีความรู้ แนวคิด ทักษะ และประสบการณ์ เพียงพอสำหรับการทำหน้าที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ

ในการบริหาร และจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง สามารถเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีคุณธรรม นำความรู้ และมีการพัฒนาสมรรถนะแห่งการเป็นครู

2. เพื่อให้ครูได้รับการเพิ่มพูนทักษะความชำนาญและประสบการณ์ให้สามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา เน้นความสำคัญที่การปฏิรูปการเรียนรู้ ได้แก่ การประกันคุณภาพ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน เป็นต้น

3. เพื่อให้ครูได้รับการฝึกปฏิบัติเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถเป็นผู้นำของการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายในการพัฒนาครู ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มพูนความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ และประสบการณ์ พัฒนาเจตคติในการทำงาน ฝึกปฏิบัติเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษา

4. หลักการการพัฒนาครู

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการของการพัฒนาครู ดังนี้

Lombardo และ Eichinger (1996) กล่าวว่า หลักการพัฒนาศักยภาพตามกรอบ 70:20:10 เป็นการพัฒนาศักยภาพโดยมีสัดส่วนขององค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดังได้ ศักยภาพสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้จากหลักการ ดังนี้

1. การเรียนรู้และพัฒนาจากประสบการณ์ (Learn and Development through Experience) ร้อยละ 70 คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดังได้ ประสบการณ์ (Experience) ของการเรียนรู้และพัฒนาผ่านการทำงานแต่ละวัน

2. การเรียนรู้และพัฒนาจากผู้อื่น (Learn and Development through Others) ร้อยละ 20 คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดังได้จากการค้นคว้า (Exposure) การเรียนรู้และพัฒนาผ่านการสอนงาน การเป็นพี่เลี้ยง และการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3. การเรียนรู้และพัฒนาจากโปรแกรม (Learn and Development through Program) ร้อยละ 10 คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดังได้จากการเรียน (Education) การศึกษาเรียนรู้และพัฒนาผ่านการเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นทางการ หรือผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม และโปรแกรมต่าง ๆ

Charles (2013) กล่าวว่า หลักการพัฒนาศักยภาพตามกรอบ 70:20:10 เป็นการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ประสบการณ์การเรียนรู้จากที่ทำงาน (Challenge Assignment) 70% คือ การเรียนรู้ และการพัฒนาผ่านงานแบบวันต่อวันกับความท้าทายและการปฏิบัติ
2. การเรียนรู้ทางสังคม (Developmental Relationship) 20% คือ การเรียนรู้ และการพัฒนาผ่านบุคคลอื่นโดยการสอนงาน หรือให้คำแนะนำ
3. การเรียนรู้ผ่านการอบรม (Coursework and Training) 10% คือ การเรียนรู้ และพัฒนาผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม

อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา (2557) กล่าวว่า หลักการ 70:20:10 เป็นการพัฒนาศักยภาพ ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยหลักการ ดังนี้

1. 70% ของเวลา ทรัพยากรและงบประมาณ ที่ควรถูกใช้ไปกับการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือทำ (On-the-job Learning) โดยเชื่อว่างานทุกอย่างที่ครูทำมีส่วนช่วยให้เกิด การเรียนรู้ได้เสมอ และที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่ดีและได้ผลยั่งยืนมากที่สุด
2. 20% ของเวลา ทรัพยากรและงบประมาณ ที่ควรถูกใช้ไปกับการเรียนรู้จากผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นการเรียนรู้ผ่านพี่เลี้ยง (Mentoring) ผ่านการสอนงาน (Coaching) และหรือ การไปศึกษาดูงาน รวมไปถึงการที่มีโอกาสทำงานโครงการพิเศษร่วมกับคนอื่น ๆ ด้วย
3. 10% ของเวลา ทรัพยากรและงบประมาณ ที่ควรถูกใช้ไปกับการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ เพื่อเข้าใจทฤษฎีและหลักการ โดยอาจผ่านการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ เช่น การอบรมสัมมนา การฟังเสวนาหรือการบรรยาย การเรียนผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เป็นต้น

ประคัลภ์ ปัทมพิลังกูร (2558) กล่าวว่า การเรียนรู้ในสัดส่วนแบบ 70:20:10 เป็นรูปแบบในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพที่หลากหลาย และนำมาใช้งานได้จริง ซึ่งมีลักษณะแบ่ง การเรียนรู้ออกเป็น 3 แบบ และมีจุดมุ่งหมายคือ ใ้บุคลากรได้เรียนรู้ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพสูงที่สุด โดยกำหนดเป็นแนวทางไว้ดังนี้

1. 70% ของการเรียนรู้และพัฒนาจากการลงมือทำ ได้ทดลองทำ (Experiential Learning) ก็คือ เรียนรู้ผ่านจากประสบการณ์จริงจากการปฏิบัติ ซึ่งถ้าจะกำหนด แนวทางในการเรียนรู้ ด้วยวิธีนี้ก็ต้องมีการออกแบบให้การทำงานทุกวันของบุคลากรมีโอกาสได้เรียนรู้ จากหน้างานจริง ๆ ตลอดเวลา หรืออาจจะมาจากการได้รับมอบหมายงานใหม่ ๆ
2. 20% ของการเรียนรู้มาจากการพัฒนาจากบุคคลอื่น ซึ่งก็คือเรื่องของ การสอนงาน การได้รับคำแนะนำจากหัวหน้าของตนเอง หรือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงาน ซึ่งวิธีการเหล่านี้ก็ถือเป็นการเรียนรู้จากบุคคลอื่น

3. 10% ของการเรียนรู้มาจากการเข้าอบรมอย่างเป็นทางการ รูปแบบการเรียนรู้นี้จะเน้นการอบรมอย่างเป็นทางการน้อยมาก คือ แค่เพียง 10% เท่านั้น เพราะเชื่อว่าการที่คนเราจะได้เรียนรู้ และเข้าใจเรื่องนั้น ๆ ได้จริง ๆ นั้น ไม่ใช่มาจากการฝึกอบรม แต่จะมาจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และจากผู้อื่นที่มีประสบการณ์ตรงมากกว่าจากการเข้าห้องเรียน

สรุปได้ว่า หลักการพัฒนาสมรรถนะครูต้องใช้หลักการเรียนรู้และพัฒนาจากประสบการณ์การทำงาน 70% คือ การได้ทำงานหรือได้รับมอบหมายงานที่ท้าทาย และการลงมือปฏิบัติที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาตนเองได้ดีที่สุด การเรียนรู้และพัฒนาจากผู้อื่น 20% จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านการสอนงาน การเป็นพี่เลี้ยง และการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเรียนรู้ผ่านการเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นทางการ หรือผ่านหลักสูตร การฝึกอบรม และโปรแกรมต่าง ๆ 10 % เพื่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะครูที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. วิธีการพัฒนาครู

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาครู ดังนี้

วิน เชื้อโพธิ์หัก (2537) กล่าวว่า การพัฒนาครู มีดังนี้

1. การสัมมนา หมายถึง การให้สมาชิกช่วยกันระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหา หรือเสนอ แนวทางการดำเนินงานในขอบข่ายเนื้อหาสาระที่กำหนด
2. การประชุมทางวิชาการ หมายถึง การประชุมที่มีวัตถุประสงค์มุ่งให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยเน้นบรรยากาศที่เป็นกันเอง สมาชิกมีความรู้ ความสนใจ หรือประสบการณ์พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะประชุมพอสมควร
3. การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การประชุมเพื่อแก้ปัญหา หรือประเด็นที่น่าสนใจ เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีการเตรียมการอย่างรอบคอบ
4. การระดมความคิด หมายถึง การคิดอย่างสร้างสรรค์ต่อปัญหาใด ๆ อย่างเสรี หลากหลาย ระดมให้คิดให้มากที่สุด แล้วนำไปสู่การประเมินของกลุ่มใหญ่ เพื่อหาแนวคิดที่เหมาะสม และเป็นไปได้
5. การศึกษาดูงาน หมายถึง การนำผู้เรียนไปเรียนรู้นอกสถานที่ เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับงาน เพื่อให้ทราบว่าคุณภาพการทำงานจริงมีลักษณะอย่างไร ให้ผู้เรียนมีโอกาสเผชิญกับบุคคล สถานที่และสิ่งของต่าง ๆ ด้วยตนเอง
6. การอภิปรายเป็นคณะ หมายถึง การอภิปรายร่วมกันโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ประมาณ 3-5 คน มีพิธีกรดำเนินการอภิปราย
7. การบรรยายเป็นคณะ หมายถึง การที่ผู้พูดหรือวิทยากรได้รับมอบหมายให้พูด บรรยายเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามลำพัง บรรยายแล้วเสร็จจะกลับหรืออยู่ต่อก็ได้ ไม่มีการให้อภิปรายหัวข้อของคนอื่น ๆ เหมือนการอภิปรายเป็นคณะ

8. การฝึกงาน หมายถึง การฝึกปฏิบัติงานตามสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้จากการทำงานจริงภายใต้การแนะนำของผู้ร่วมงานในองค์กร

9. การสอนงาน หมายถึง การแนะนำให้ปฏิบัติงานให้ถูกต้อง โดยปกติจะเป็นการสอนระหว่างการปฏิบัติงาน อาจสอนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งผู้สอนต้องมีความรู้ ประสบการณ์และทักษะในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง

10. การหมุนเวียนสับเปลี่ยนงาน หมายถึง การพัฒนาบุคคลที่ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การพิจารณาผู้หมุนเวียนงาน 3) การพิจารณาตำแหน่งงาน 4) การสอบถามความสมัครใจ 5) การดำเนินการหมุนเวียนงาน และ 6) การประเมินและติดตามผล

11. การเรียนรู้ทางไกล หมายถึง ระบบการพัฒนาบุคคลที่ออกแบบให้สามารถถ่ายทอด เนื้อหาสาระ ทักษะ เจตคติ โดยใช้ระบบสื่อประสมในลักษณะต่าง ๆ โดยให้ผู้เรียนกับวิทยากรมีการเผชิญหน้ากันน้อยที่สุด ในการสอนทางไกล อาจใช้บทเรียนสำเร็จรูปสั้น ๆ ที่สามารถทำความเข้าใจด้วยตนเอง โดยผู้เรียนศึกษาและหาข้อมูลต่าง ๆ ประกอบตามที่กำหนดในบทเรียน

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2550) ได้กล่าวถึงรายละเอียดถึงวิธีการในการพัฒนาสมรรถนะ ไว้ดังนี้

1. การมอบหมายให้อ่านหนังสือและการศึกษาด้วยตนเอง (Assigns Reading Self-study) เป็นเทคนิควิธีการพัฒนาบุคลากรขององค์การอย่างหนึ่งในรูปแบบของการบริหารจัดการความรู้ หรือ Knowledge Management เน้นให้บุคลากรมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ และพัฒนาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร Internet เป็นต้น

2. การฝึกอบรมในงาน (On the job Training-OJT) การฝึกอบรมในงาน เป็นเทคนิควิธีการที่ช่วยให้ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้จากการทำงานจริงในสภาพการณ์จริง

3. การฝึกอบรม/ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Training/workshop) โดยการให้บุคลากรเข้ารับการอบรมจากหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ใหม่ ๆ อาจจัดขึ้นภายในหรือนอกองค์กรนอกเวลาทำงาน

4. การสอนงาน (Coaching) อาจเป็นการสอนงานโดยหัวหน้างาน หรือการสอนงานโดยผู้เชี่ยวชาญ การสอนงานโดยหัวหน้างาน เป็นการกำหนดเป้าหมาย หรือผลงานที่หัวหน้างานและลูกน้องจะต้องตกลงร่วมกัน (Collaboration) จะมุ่งเน้นไปที่ผลการปฏิบัติงานของลูกน้องในปัจจุบันและการพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของลูกน้องให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และมีตำแหน่งงานที่สูงขึ้นต่อไปในอนาคต

5. การให้ดูงานนอกสถานที่ (Visiting) มีจุดประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้ผู้รับการพัฒนารู้ได้เรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ ที่ดีจากภายนอกองค์กร โดยผลลัพธ์จากการดูงานที่ทุกองค์การคาดหวัง นั่นก็คือ การนำความรู้และสิ่งใหม่ ๆ ที่ได้ไปสัมผัสนำมาประยุกต์ใช้กับงานในองค์กร

6. การมอบหมายงานพิเศษ (job/project assignment) การมอบหมายงานพิเศษ (job/project assignment) หมายถึง การมอบหมายงานให้บุคลากรทำงานพิเศษร่วมกับทีมที่ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญพิเศษจากแผนกหนึ่งหรือหลาย ๆ แผนกรวมกัน วิธีการนี้มีประโยชน์ต่อพนักงานอย่างยิ่งในการเรียนรู้ทักษะ เพื่อจัดการกับปัญหาที่ยากหรือเรียนรู้ประเด็นของงานที่อยู่ในระดับกว้างขึ้น สามารถใช้วิธีการนี้เพื่อพัฒนาการทำงานปัจจุบัน และการเตรียมพร้อมสำหรับการเลื่อนตำแหน่ง เป็นวิธีการที่มีค่าใช้จ่ายน้อย

เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา (2551) กล่าวว่า การพัฒนาบุคคลประกอบด้วย 3 วิธี ดังนี้

1. การพัฒนาตนเอง การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการในการเรียนรู้ไม่ว่าจากการศึกษาหรือการฝึกอบรม ซึ่งเป็นการนำเอาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ทักษะ ทักษะคติ ตลอดจนแนวความคิดที่พึงได้รับความรู้ใหม่ไปประยุกต์ใช้ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน การดำรงชีพอยู่ในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต
2. การศึกษา เป็นกิจกรรมที่มีความมุ่งหมายในการที่จะเสริมสร้างความรู้ ความชำนาญ ค่านิยม ศีลธรรม และความเข้าใจที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีชีวิตได้อย่างปกติสุขและทำประโยชน์แก่สังคมได้ แต่สำหรับผู้ปฏิบัติงานอยู่แล้ว การศึกษา หมายถึง กิจกรรมด้านการพัฒนาคนที่ได้กำหนดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน
3. การฝึกอบรม การฝึกอบรมเป็นขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาบุคลากรที่หน่วยงานทุกหน่วยให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคลากรซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์การหรือหน่วยงานให้มีความเจริญก้าวหน้าหรือบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี การฝึกอบรมเป็นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้กับบุคคลในการทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลดียิ่งขึ้น

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2552) กล่าวว่า ในการพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรมีอยู่หลายวิธีที่เป็นที่นิยมและใช้กันอย่างแพร่หลาย มีดังนี้

1. การฝึกอบรมในห้องเรียน การฝึกอบรมในห้องเรียนเป็นเครื่องมือการปรับปรุงและพัฒนาความสามารถของบุคลากรที่เน้นให้เกิดความรู้ ทักษะ ทักษะคติ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพที่เปลี่ยนไปจากเดิม เป็นการเรียนรู้ระยะสั้น โดยมีผู้บังคับบัญชาทำหน้าที่จัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมตามความสำคัญและความจำเป็น
2. การฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษา เป็นการให้คำแนะนำเชิงปฏิบัติในพื้นที่การทำงาน ในช่วงเวลาการทำงานปกติ

3. การเป็นพี่เลี้ยง เน้นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมจากบุคคลที่ต้องทำหน้าที่ แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และข้อมูลต่าง ๆ และมุมมองส่วนบุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และ ผลักดันให้อีกฝ่ายมีความพร้อมในการทำงาน

4. การเพิ่มคุณค่าในงาน เป็นกิจกรรมที่เน้นการออกแบบลักษณะงานเป็นงานที่ แตกต่างจากเดิมที่เคยปฏิบัติ เน้นให้บุคลากรเกิดความชำนาญในงานที่หลากหลายขึ้น เกิดความ รับผิดชอบในงานของตน มีอิสระสามารถบริหารจัดการงานนั้นด้วยตนเอง และการได้รับข้อมูล ป้อนกลับจากผู้บังคับบัญชาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

5. การเพิ่มปริมาณงาน เน้นการมอบหมายปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้น ด้วยลักษณะงานที่มีลักษณะงานไม่แตกต่างไปจากงานที่รับผิดชอบอยู่ในปัจจุบัน เพียงแต่ปริมาณของ งานจะเพิ่มขึ้นหรือขยายขอบเขตงานขึ้น

6. การมอบหมายโครงการ (Project Assignment) การมอบหมายโครงการ รายบุคคล เป็นการมอบหมายโครงการให้บุคลากรคนใดคนหนึ่ง ดำเนินการ จัดทำเป็นโครงการที่มี ขอบเขตไม่กว้างมาก ระยะเวลาในการดำเนินงานสั้น และใช้ทรัพยากรไม่มากนัก

7. การหมุนเวียนงาน (Job Rotation) เป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดทักษะ การทำงานที่หลากหลายด้าน เน้นการสลับเปลี่ยนงานในเชิงแนวนอน (Lateral Moves) จากงานหนึ่ง ไปยังอีกงานหนึ่ง มากกว่าการเลื่อนตำแหน่งงานที่เน้นการทำงานที่สูงขึ้นตามตำแหน่งงานที่สูงขึ้น (Vertical Moves) การหมุนเวียนงานนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งการเปลี่ยนตำแหน่งงานและการเปลี่ยน หน่วยงานภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด

8. การให้คำปรึกษาแนะนำ (Consulting) เป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรที่ถูก นำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคลากร ด้วยการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน และ นำมากำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องนำเสนอแนวทางในการแก้ไข ปัญหาที่เหมาะสม เพื่อให้บุคลากรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

9. การติดตาม/สังเกต (Job Shadowing) เป็นเครื่องมือพัฒนาบุคลากรที่ เปิดโอกาสให้บุคลากรได้เรียนรู้ผ่านการติดตามการทำงานกับผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคล เป็นเทคนิค การสร้างและทำตามอย่างแม่แบบ หรือ Role Model ที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ระยะสั้น เพื่อให้ พนักงานได้เห็นสภาพแวดล้อม ทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงาน ขอบเขตงานที่รับผิดชอบ รวมถึงการแสดงออกและทัศนคติของแม่แบบภายในระยะเวลาสั้น ๆ

10. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) เป็นเทคนิควิธีพัฒนาบุคลากรของ องค์กร การที่เน้นให้บุคลากรมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองไม่จำเป็น จะต้องใช้ ช่วงเวลาในการปฏิบัติงานเท่านั้น บุคลากรสามารถแสวงหาโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่าน ช่องทางการเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ ที่ต้องการได้

11. การเป็นวิทยากรภายใน (Internal Trainer) หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ รวมทั้งประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และพร้อมที่จะถ่ายทอดให้กับบุคคลต่าง ๆ ฟังได้

12. การดูงานนอกสถานที่ (Site Visit) เป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคลากร โดยมอบหมายให้บุคลากรไปสังเกตการณ์ การกระทำหรือพฤติกรรมที่ต้องการในสถานที่เฉพาะแห่งใดแห่งหนึ่ง เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง

13. การทดลองปฏิบัติงานกับผู้เชี่ยวชาญ (Counterpart) เป็นเครื่องมือพัฒนาบุคลากรแบบหนึ่ง ที่เน้นให้บุคลากรได้ร่วมฝึกงานและทำงานกับผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมาย โดยผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ฝึกงานนั้น คือ ผู้ที่เชี่ยวชาญในวิชาชีพที่ทำงานอยู่ หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในทักษะหลาย ๆ ด้าน

14. การประชุม/สัมมนา (Meeting/Seminar) เป็นการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ จากผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกองค์การ เป็นการเรียนรู้จากการรับฟังแนวคิดและแนวทางใหม่ ๆ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดเห็นกัน

15. การให้ทุนการศึกษา (Scholarship) เป็นการพัฒนาบุคลากรให้ได้ใช้ช่วงเวลาทำงานปกติ หรือนอกเวลาทำงานในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในระดับสูงขึ้น โดยศึกษาต่อในหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานปัจจุบันของบุคลากรหรือการทำงานในอนาคต

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

1. การฝึกอบรม (Training) ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถ มีทักษะ เกิดเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน โดยใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการสร้างประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนา

2. การนิเทศการสอน (Teaching Supervision) เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู โดยจะต้องดำเนินการจัดกระบวนการนิเทศอย่างมีแบบแผนตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องอย่างมีระบบ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย การวางแผนการนิเทศ การให้ความรู้ในสิ่งที่จะต้องทำ การลงมือปฏิบัติ การสร้างขวัญและกำลังใจ การประเมินผลและกระบวนการดำเนินงานและปรับปรุง แก้ไขเพื่อพัฒนาการนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การสัมมนา (Seminar) เป็นการประชุมที่สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมเป็นผู้มีความรู้ ความสนใจในเรื่องเดียวกันมาร่วมปรึกษาหารือ ร่วมกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหา เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็น ประสบการณ์ ทศนคติ มีการรับฟังแนวคิดประสบการณ์จากวิทยากร

แล้วสมาชิกผู้ร่วมประชุมร่วมกันให้ข้อมูล เสนอปัญหา ร่วมกันคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจหาข้อสรุปหรือแนวทางแก้ปัญหา

4. การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการประชุมเพื่อปฏิบัติการกิจร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เข้าประชุมจะมีการเรียนรู้ร่วมกันจากวิทยากร มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติร่วมกัน เมื่อเสร็จสิ้นการประชุมปฏิบัติการจะต้องมีผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการนำเอาผลงานที่ได้จากการประชุมไปใช้

5. การอภิปราย เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนกับผู้เข้าประชุม

6. การศึกษาต่อและการศึกษาทางไกล เป็นการพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลกระทบยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ต้องใช้เวลาและการลงทุน โดยการให้บุคลากรเข้าศึกษาในสถานศึกษาตามหลักสูตรของสถานศึกษานั้น ซึ่งทำได้ทั้งการศึกษาทางไกล คือ ศึกษาที่เน้นในชั้นเรียน หรือการศึกษาทางไกล ซึ่งผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างไกลกันแต่เน้นการใช้สื่อและเทคโนโลยี

พคิน แต่งจง (2558) ได้ให้ความคิดเห็นว่าการพัฒนาครูสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การพัฒนาตนเอง เช่น การฝึกอบรมปฏิบัติงาน การประชุมทางวิชาการ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การช่วยเหลือเพื่อนครูในการทำงาน การเสนอรายงานพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นการฝึกฝนที่ครูเลือกปฏิบัติด้วยตนเองตามศักยภาพ และโอกาสของตน

2. การส่งเสริมเพิ่มพูนให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและทัศนคติที่ดีขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. การพัฒนาโดยองค์กรหรือสถานศึกษา เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลอย่างเป็นกระบวนการและเป็นระบบมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนให้ไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ให้ทุนการวิจัย ให้ไปเป็นวิทยากรในหน่วยงานอื่นและการแลกเปลี่ยนบุคลากร ส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพทั้งในและต่างประเทศ และอนุญาตให้ไปปฏิบัติงานด้านวิชาการโดยไม่ถือว่าเป็นการลา เหล่านี้เป็นต้น

4. การพัฒนาครูโดยหน่วยงานกลาง อาจเป็นหน่วยงานต้นสังกัด การบริหารบุคคล เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหน่วยงานอื่นของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ที่มีการพัฒนาทุกด้านอย่างต่อเนื่องและการพัฒนาโดยองค์กรวิชาชีพครู คือ ครูสภา เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานแห่งวิชาชีพครูและการถือครองใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพอีกด้วย นอกจากนั้นอาจมีการพัฒนาโดยองค์กรชมรม สมาคมหรือกลุ่มวิชาชีพที่ผู้ประกอบ

วิชาชีพรวมตัวกันเพื่อดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อผลประโยชน์แห่งวิชาชีพ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) กล่าวว่า การพัฒนาครูในภาพรวมของ ประเทศ ได้สรุปรูปแบบการพัฒนาครูที่หน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ นิยมปฏิบัติกันมาก ดังนี้

1. การส่งครูไปเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาตามที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น
2. การไปศึกษาดูงาน การจัดอบรมสัมมนาในโรงเรียนโดยเชิญวิทยากรภายนอก มาให้ความรู้
3. การส่งครูไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
4. การนิเทศภายใน
5. การทำวิจัยในชั้นเรียน
6. การมอบหมายครูอ่านหนังสือเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้และงานที่เกี่ยวข้อง กับครู
7. การเรียนรู้จากการปฏิบัติโดยหมุนเวียนครูให้ปฏิบัติงานในหลายหน้าที่
8. การจัดทีมงานเพื่อเรียนรู้และปฏิบัติงานร่วมกัน
9. การนำโครงการต่าง ๆ จากภายนอกเข้ามาดำเนินการภายในโรงเรียน
10. การสนับสนุนครูให้ทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะและขอรับ รางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ
11. การส่งครูไปเป็นวิทยากรในโอกาสต่าง ๆ
12. การเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาค เพื่อกระตุ้น ให้ครูตื่นตัวพัฒนาตนเอง เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ของ วิน เชื้อโพธิ์หัก (2537); สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2550); เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา (2551); อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2552) ; จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555); พศิน แดงจวง (2558) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์วิธีการ พัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ปรากฏดังตาราง 15

ตาราง 15 การวิเคราะห์วิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

นักวิชาการ วิธีการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์	นักวิชาการ							ความถี่
	วิน เชื้อโพธิ์ทัก (2537)	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2550)	เสาวลักษณ์ นิกะพิทยา (2551)	อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2552)	จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555)	พศิน แดงจาง (2558)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560)	
1. การสอนงาน	✓	✓				✓		3
2. การศึกษาดูงาน	✓	✓		✓	✓		✓	5*
3. การหมุนเวียนงาน	✓			✓			✓	3
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	✓					✓	✓	3
5. การฝึกอบรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7*
6. การฝึกปฏิบัติงาน	✓	✓	✓	✓		✓	✓	6*
7. การเรียนรู้ด้วยตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓		✓	6*
8. การประชุมปฏิบัติการ	✓	✓	✓		✓	✓		5*
9. การบรรยาย	✓							1
10. การศึกษาต่อ				✓	✓	✓	✓	4
11. การมอบหมายงานพิเศษ		✓		✓			✓	2
12. การติดตาม/สังเกต				✓				1
13. การให้คำปรึกษาแนะนำ				✓				1
14. การเป็นพี่เลี้ยง				✓				1
15. การเป็นวิทยากร				✓		✓	✓	3
17. การให้คำปรึกษา				✓				1
16. การนิเทศ					✓		✓	2

จากตาราง 15 สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์วิธีการพัฒนาครู จากนักวิชาการต่าง ๆ พบว่า ไม่มีวิธีการพัฒนาครูที่ชัดเจน แต่เป็นการผสมผสานจากกระบวนการพัฒนาครูด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อที่จะพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งในโปรแกรมจะต้องมีวิธีการพัฒนาที่หลากหลายและนำวิธีการพัฒนามาบูรณาการตามความเหมาะสม สำหรับการเลือกวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 5 ลำดับแรก โดยผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากความถี่โดยองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ได้วิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ดังนี้ 1) การฝึกอบรม 2) การฝึกปฏิบัติงาน 3) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) การศึกษาดูงาน และ 5) การประชุมปฏิบัติการ

โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม

1. ความหมายของโปรแกรม

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของโปรแกรม ดังนี้

Barr และ Keating (1990) กล่าวถึง โปรแกรมมีความหมายได้หลายอย่างขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล โดยทั่วไปคำว่าโปรแกรมใช้ใน 3 ความหมาย คือ 1. โปรแกรม หมายถึง หน่วย (Units) ที่จัดขึ้นเพื่อทำกิจกรรมพิเศษ หรือให้บริการตามความต้องการของสถาบันหรือบุคคล 2. โปรแกรม หมายถึง ลำดับการปฏิบัติตามที่วางแผนไว้ (Series of Planned Intervention) เพื่อวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ 3. โปรแกรม หมายถึง กิจกรรมที่วางแผนไว้ (Planned Activity) เพื่อเป้าหมายโดยเฉพาะ

Tyler (1986) ได้ให้ความหมาย ของโปรแกรมว่า คือ โครงร่างของงานที่จะกระทำ หรือการจัดเตรียมแผนงานที่จะทำ หรือชุดเหตุการณ์ที่รวบรวมไว้ ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมทุกอย่างที่กระทำ ในค่ายหรือศูนย์ต่าง ๆ เป็นต้น

อุ้นตา นพคุณ (2546) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้คือ งานประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และได้กล่าวถึงความแตกต่างกันของคำว่าโปรแกรมและโครงการไว้ว่า โปรแกรมคือ งานประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ส่วนโครงการจะมีลักษณะที่เป็นงานเฉพาะกิจตามความจำเป็นในสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่ถ้าหากโครงการมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ยาวนาน ในกรณีเช่นนี้โครงการก็จะกลายเป็นโปรแกรม ดังนั้นระยะเวลาจึงจำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนา ประเมินผล เพื่อการคงอยู่ของกิจกรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญของโปรแกรม

วิเชียร วิทย์อุดม (2550) กล่าวว่า โปรแกรม หมายถึง วิธีการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ มีโปรแกรมการฝึกอบรมและกิจกรรมเพื่อพัฒนา ส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาจากการกำหนดเวลา เช่น การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่อยู่ศูนย์ฝึกอบรมหลักสูตรการจัดการที่มหาวิทยาลัย ส่วนกิจกรรม

เพื่อพัฒนาส่วนใหญ่จะถูกจัดให้อยู่ในกระบวนการทำงานที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ยังมีวิธีการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำอีกประเภท คือ กิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งจะถูกจัดขึ้นเฉพาะบุคคล จะเห็นได้ว่าโปรแกรม หมายถึง การจัดกิจกรรมที่มีกำหนดระยะเวลา หลักสูตรเนื้อหาที่แน่นอน รวมทั้งการกำหนดสถานที่ในการใช้โปรแกรมด้วย

สุมิต ว่องวาณิช (2558) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพครู หมายถึง ระบบโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกัน เพื่อการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของครู

สรุปได้ว่า โปรแกรม หมายถึง วิธีการพัฒนาทักษะที่มีขั้นตอน กระบวนการ และวิธีการพัฒนาอย่างชัดเจน โดยได้มีการมอบหมายหน้าที่ให้ผู้ที่จะพัฒนา ได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและเต็มตามศักยภาพ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ตั้งไว้ มีการกำหนดระยะเวลาปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนา ประเมินผล

2. ประเภทของโปรแกรม

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงประเภทของโปรแกรม ดังนี้

Boyle (1981) ได้จำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. โปรแกรมเชิงพัฒนา (Development Programs) เน้นระบุปัญหาของกลุ่มคน ชุมชนที่ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จุดเริ่มต้นของโปรแกรมเกิดในสถานการณ์ที่คลุมเครือ มักไม่ทราบสาเหตุปัญหาที่แท้จริง แต่ทุกคนเห็นพ้องว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ใช้ความรู้เป็น เครื่องมือนำไปสู่การแก้ปัญหา เป้าหมายของโปรแกรมนั้นเรื่ององค์ความรู้ เจตคติ ทักษะ ความชำนาญ ในการประเมินถือว่ากลุ่มคนหรือชุมชนพัฒนาขึ้นในทางใดทางหนึ่งถือเป็นผลคุ้มค่าของการพัฒนาเชิงโปรแกรม ในการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพัฒนาเน้นวัตถุประสงค์ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก

2. โปรแกรมเชิงสถาบัน (Institutional Program) เน้นการพัฒนาปรับปรุง ตัวบุคคลให้ก้าวหน้า เน้นการสอน เนื้อหาพื้นฐานทางด้านวิทยาการ (Discipline) การกำหนด วัตถุประสงค์เน้นวัตถุประสงค์จากความรู้ ในวิทยาการ เป็นโปรแกรมที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่ ชัดเจน มีการลำดับจัดวางเนื้อหาเป็นไปตามหลักวิชา การประเมินผลมุ่งวัดที่ความรู้ ความเข้าใจใน เนื้อหา มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดการพัฒนาส่วนบุคคล กิจกรรมในการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการเรียน การสอน

3. โปรแกรมเชิงสารสนเทศ (Informational Program) เน้นการแลกเปลี่ยน ข่าวสารความรู้ระหว่างผู้จัดโปรแกรมกับผู้เรียนผ่าน ระบบสารสนเทศ เน้นข้อมูล ความรู้ที่มาจาก การวิจัยกฎหมาย มาตรการใหม่ ๆ วิธีการใช้ความรู้เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนสามารถ นำไปใช้ได้ทันที การประเมินเน้นที่จำนวนผู้เรียน และปริมาณของสารสนเทศที่เผยแพร่ออกไป

3. องค์ประกอบของโปรแกรม

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรม ดังนี้

Caffarella (2002) กล่าวว่า องค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาศึกษา มี 9 องค์ประกอบ คือ การสร้างข้อมูลพื้นฐานสำหรับกระบวนการวางแผน การระบุแนวคิดของโปรแกรม การจัดลำดับความคิดของโปรแกรม การพัฒนาวัตถุประสงค์ของโปรแกรม การเตรียมการสำหรับถ่ายโอนการเรียนรู้ การสร้างแผนการประเมินผล การกำหนดรูปแบบตารางเวลาและความต้องการทางด้านเจ้าหน้าที่ การออกแบบแผนการสอน การประสานงานผู้เกี่ยวข้อง และ การศึกษาคุณค่าของโปรแกรมองค์ประกอบของโปรแกรม

จารย์ บัวศรี (2542) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของโปรแกรม ออกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายและนโยบายทางการศึกษา (Educational Goals and Policies)
2. จุดมุ่งหมายโปรแกรม (Program Aims)
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures)
4. จุดประสงค์รายวิชา (Subject Objectives)
5. เนื้อหา (Content)
6. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives)
7. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Instructional Strategies)
8. การประเมินผล (Evaluation)
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and

Instructional Media)

สมิตรา พงศธร (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของโปรแกรม ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย (Aims) เป้าหมาย (Goals) วัตถุประสงค์ (Objectives) เนื้อหาวิชา (Content) และ กิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities) หัวใจของหลักสูตรอยู่ที่กิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นเรื่องของการหล่อหลอม กำหนดประสบการณ์เรียนรู้และการศึกษาของผู้เรียน

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรมที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของโปรแกรม เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

พิมพ์พร พิมพ์เกาะ (2557) ได้กล่าวถึง ประกอบของโปรแกรม มี 5 องค์ประกอบคือ

- 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ และ 5) การประเมินผลโปรแกรม

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรม ผู้วิจัยจึงนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรม ดังตาราง

ตาราง 16 การสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรม

องค์ประกอบของโปรแกรม	นักวิชาการ	Caffarella (2002)	อึ้ง บั้วศรี (2542)	สุมิตรา พงศ์ธร (2550)	สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554)	พิมพ์พร พิมพ์เพาะ (2557)	ความถี่
1. หลักการ		✓	✓	✓		✓	4*
2. วัตถุประสงค์		✓	✓	✓	✓	✓	5*
3. เนื้อหาและกิจกรรม			✓	✓	✓	✓	4*
4. กระบวนการ		✓		✓	✓	✓	4*
5. โครงสร้าง		✓	✓				2
6. วิธีการพัฒนา		✓	✓	✓			3*
7. การประเมินผลโปรแกรม		✓	✓	✓	✓	✓	5*
8. การออกแบบแผนการสอน		✓	✓				1
9. การประสานงานผู้เกี่ยวข้อง		✓					1
10. การสร้างข้อมูลพื้นฐานสำหรับกระบวนการวางแผน		✓					1
11. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน			✓				1

จากตาราง 16 พบว่า ค่าคะแนนความถี่ของ วัตถุประสงค์ และการประเมินผลโปรแกรม มีค่าสูงสุด รองลงมาคือ หลักการ เนื้อหา กิจกรรม และ กระบวนการ ตามลำดับ โดยการเลือกองค์ประกอบ ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากความถี่โดยองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบของโปรแกรม 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม

4. การพัฒนาโปรแกรม

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงการพัฒนาโปรแกรม ดังนี้

Boone (1992) ได้นำเสนอโปรแกรมการพัฒนาการศึกษาของระบบโรงเรียนไว้ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนหลัก และขั้นตอนย่อย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

1. การวางแผน

1.1 องค์การและกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย

1.1.1 การทำความเข้าใจและยอมรับกับหน้าที่ขององค์การ คือ พันธกิจ
ปรัชญา และเป้าหมาย

1.1.2 การทำความเข้าใจและยอมรับกับโครงสร้างขององค์การทางด้าน
บทบาทและความสัมพันธ์

1.1.3 การจัดการความรู้และทักษะเกี่ยวกับกระบวนการองค์การด้าน
การอำนวยความสะดวก การพัฒนาบุคลากร และการประเมินผลและการตรวจสอบได้

1.1.4 การทำความเข้าใจและการยอมรับกับการทดสอบกรอบแนวคิด
สำหรับการวางโปรแกรม

1.1.5 การทำความเข้าใจและการยอมรับความต่อเนื่องของการปรับปรุง
องค์การต่อไป

1.2 การเชื่อมต่อองค์การกับสาธารณะ

1.2.1 การระบุกลุ่มเป้าหมายขององค์การ

1.2.2 การระบุและการพบปะผู้นำของกลุ่มเป้าหมาย

1.2.3 การร่วมกันระบุ ประเมิน และวิเคราะห์ความต้องการ โดยมุ่งที่

กลุ่มเป้าหมาย

2. การออกแบบและการนำไปใช้ ประกอบด้วย

2.1 การออกแบบโปรแกรม

2.1.1 การแปลงความต้องการอย่างเร่งด่วนเป็นความต้องการระดับ

มหภาค

2.1.2 การแปลงความต้องการระดับให้เป็นวัตถุประสงค์มหภาค

2.1.3 การชี้เฉพาะกลยุทธ์ทางการศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้

2.1.4 การชี้เฉพาะผลที่ตามมาในระดับมหภาคของโปรแกรม

2.2 การนำโปรแกรมที่วางไว้แล้วไปปฏิบัติ

3. การประเมินผลและการตรวจสอบ

3.1 การกำหนดและการวัดผลลัพธ์ของโปรแกรม

3.2 การประเมินผลลัพธ์ของโปรแกรม

3.3 การใช้ข้อค้นพบจากการประเมินสำหรับการปรับปรุงโปรแกรม

การเปลี่ยนแปลงองค์การ และสำหรับการตรวจสอบได้จากสาธารณะ องค์การที่เหนือขึ้นไป
ผู้ให้เงินทุนองค์การวิชาชีพ และรัฐบาล

Styles (1990) ได้แสดงรูปแบบและกระบวนการพัฒนาโปรแกรม (Program
Development Model) ประกอบด้วย

1. การประเมินความต้องการ (Needs Assessment)
2. การจัดตั้งวัตถุประสงค์ (Goal Setting)
3. การตั้งทีมงานวางแผน (Planning Team)
4. การพัฒนาบุคลากร (Staff Development)
5. การประเมินผล (Evaluation)
6. การนำไปใช้ (Modes of Implementation)
7. การจัดการทรัพยากร (Resource Management)
8. การประเมินสิ่งแวดล้อม (Environment Assessment)

Carolyn และคณะ (2013) ได้เสนอขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรมไว้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม (Analyze the training need) เมื่อมีการพัฒนาโปรแกรมการอบรมเพื่อพัฒนางาน ต้องคำนึงถึงอะไรคือความรู้ อะไรคือทักษะและทัศนคติของผู้ที่รับการอบรมที่จะทำให้โปรแกรมการอบรมมีความสมบูรณ์ และให้สามารถเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างผู้เข้ารับการอบรม นอกจากนี้ยังต้องมีการพิจารณาระยะเวลาของการฝึกอบรม พร้อมทั้งวิธีการ แนวโน้มที่ดีที่สุดที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้เรียนรู้และเครื่องมือหรือทรัพยากรที่มี

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบโปรแกรมการอบรม (Design the training program) โดยจะต้องออกแบบให้อยู่บนพื้นฐานซึ่งเป็นผลจากขั้นตอนการวิเคราะห์ ขั้นตอนนี้ประกอบด้วย การระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งอธิบายในลักษณะที่สามารถวัดผู้เข้าฝึกอบรมได้ตามจุดประสงค์ เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรม นอกจากนี้ยังต้องกำหนดวิธีการอบรมแสดงเป็นวิธีการฝึกอบรมให้ผู้เข้าอบรมได้เห็นชัดเจน อาจนำเสนอได้หลายวิธี เช่น โดยการสอนในห้องเรียน ทางออนไลน์หรือใช้วิธีการผสมผสานทั้งสองแบบก็ได้ โดยการออกแบบในขั้นตอนนี้อาจสร้างเค้าร่างหรือเค้าโครงเนื้อเรื่องที่จะช่วยในการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม (Develop the training program) ในขั้นตอนการพัฒนาเป็นการใช้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายและวัสดุอื่น ๆ ที่สร้างขึ้นในระหว่างขั้นตอน การออกแบบเพื่อพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม วัสดุนี้อาจรวมถึงส่วนประกอบของการฝึกอบรมออนไลน์ และวัสดุสำหรับการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในช่วงนี้ยังอาจจะพัฒนาวิธีการทดสอบ การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความรู้ทักษะหรือทัศนคติขึ้นอยู่กับการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การใช้โปรแกรมการฝึกอบรม (Implement the training program) ขั้นตอนการนำโปรแกรมไปใช้นี้บางครั้งเรียกว่า ขั้นตอนการจัดส่งหรือขั้นตอนการส่งมอบ ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่จะต้องทำการการฝึกอบรมให้กับผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งหรือ

การฝึกที่ใช้ทางออนไลน์ ในห้องเรียนหรือผ่านวิธีอื่น ๆ ครั้งแรกของการวิธีการฝึกอบรมหรือวิธีการสอนบางครั้งจะถูกเรียกว่า "การนำร่อง"

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโปรแกรมการฝึกอบรม (Evaluate the training program) ขั้นตอนการประเมินผลเป็นขั้นตอนที่จะสามารถตรวจสอบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ทักษะหรือทัศนคติ ตามที่ระบุเป้าหมายไว้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับในระหว่างขั้นตอนการประเมินผล สามารถทำการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม ในการออกแบบการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมในครั้งต่อไปที่นำเสนอให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม สรุปได้ว่า การพัฒนาโปรแกรม หมายถึง วิธีการพัฒนาทักษะที่มีขั้นตอน กระบวนการ วิธีการพัฒนา อย่างชัดเจน โดยให้มีการมอบหมายหน้าที่ให้ผู้ที่จะพัฒนาได้พัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่องและเต็มศักยภาพ เพื่อสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ตั้งไว้

Barr และ Keating (1990) ได้เสนอรูปแบบของโปรแกรม 5 ขั้นตอน เพื่อการพัฒนาโปรแกรม (Five-step Model for Program Development) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การประเมิน (Assessment)

- 1.1 ประเมินความต้องการของนิสิตนักศึกษา
- 1.2 ประเมินสิ่งแวดล้อมสถาบัน
- 1.3 ประเมินทรัพยากรได้แก่บุคลากรเงินและทรัพยากรทางกายภาพ

ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning)

- 2.1 การพัฒนาที่วางแผน
- 2.2 กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์และการประเมินผล
- 2.3 เลือกวิธีปฏิบัติ
- 2.4 ฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กำหนดงบประมาณที่ต้องใช้
- 2.6 กำหนดเวลาสิ้นสุดโปรแกรม

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Implementation)

- 3.1 กำหนดความรับผิดชอบ เช่น ทักษะความสามารถและงานที่ต้องทำ
- 3.2 ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
- 3.3 ประเมินผลกระบวนการ (Process) และประเมินผลผลิต (Product)

ขั้นที่ 4 ประเมินหลังจบโปรแกรม (Post-Assessment) ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินกระบวนการและผลผลิต เพื่อการตัดสินใจอนาคตของโปรแกรม

ขั้นที่ 5 การตัดสินใจเชิงบริหาร (Administrative Decision) การตัดสินใจว่าจะดำเนินโปรแกรมต่อไปหรือยุติโปรแกรมหรือดัดแปลงปรับปรุง

อุนตา นพคุณ (2546) กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาโปรแกรมมีขั้นตอนดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มผู้รับบริการ ว่า เป็นใครมีภูมิหลังอย่างไร ขั้นตอนที่ 2 ระบุเนื้อหาให้สอดคล้องกับประสบการณ์และภูมิหลังของกลุ่มผู้รับบริการ ขั้นตอนที่ 3 กำหนดการเรียนการสอน
ขั้นตอนที่ 4 การนำแผนการสอนไปปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโครงการ

วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) กล่าวว่า ขั้นตอนการวินิจฉัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรมการ ตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรมที่พัฒนา ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเอกสารประกอบ ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรม ขั้นตอนที่ 4 สร้างเครื่องมือประเมินโปรแกรมในภาคสนาม ขั้นตอนที่ 5 ทดลองโปรแกรมในภาคสนามการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนามจริง

ตาราง 17 การสังเคราะห์การพัฒนาโปรแกรม

นักวิชาการ การพัฒนาโปรแกรม	Boone (1992)	Styles (1990)	Barr and Keating (1990)	Carolyn และคณะ (2013)	อุนตา นพคุณ (2546)	วิโรจน์ สารรัตน์ (2556)	ความถี่
1. การวิเคราะห์ความจำเป็น		✓	✓	✓	✓	✓	5*
2. การวางแผน	✓	✓	✓		✓	✓	5*
3. การกำหนดวัตถุประสงค์	✓	✓	✓		✓	✓	5*
4. การพัฒนาบุคลากร	✓	✓					2
5. การออกแบบโปรแกรม	✓		✓	✓			3*
6. การสร้างโปรแกรม			✓	✓		✓	3*
7. การใช้โปรแกรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6*
8. การประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓		5*
9. การตัดสินใจเชิงบริหาร			✓				1

จากตาราง 17 พบว่า การเลือกขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรม 1 ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์ การพิจารณาจากความถี่ในระดับสูงสุด 5 ลำดับแรก และนำคะแนนความถี่ต่ำที่มีความคล้ายคลึงกัน มารวมกัน โดยผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากความถี่โดยองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ได้ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้าง 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ความจำเป็น 2) วางแผน และกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การสร้างโปรแกรม 4) การใช้โปรแกรม 5) การประเมินผลโปรแกรม

6. การประเมินโปรแกรม

ประเมินผลการใช้โปรแกรมโดยจะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของโปรแกรม เป็นเกณฑ์ในการ พิจารณาว่า โปรแกรมนี้สามารถส่งเสริมแรงจูงใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานให้เพิ่มขึ้น หรือไม่ โดยประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนา

ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2553) ได้กล่าวถึงการประเมินโปรแกรม ดังนี้ การประเมินผลโปรแกรมพัฒนา ผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิกิริยาการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการ ดังนี้

1. การวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการครู ผู้นำการจัดเรียนรู้ตามแนวทาง การปฏิกิริยาการศึกษา ดำเนินการทั้งก่อนและหลังการใช้โปรแกรม โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิกิริยาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นแบบปรนัย
2. การวัดเจตคติต่อการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิกิริยา การศึกษา ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ระหว่างการพัฒนาตามโปรแกรมและหลังการพัฒนาตาม โปรแกรม โดยใช้แบบประเมินทักษะการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิกิริยาการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

สรุปได้ว่า การประเมินโปรแกรม แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ประเมินคุณภาพของ โปรแกรมจากความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาต่อโปรแกรม โดยใช้แบบทดสอบถามพึงพอใจต่อ โปรแกรมการพัฒนา 2) การประเมินผลการพัฒนาหลังใช้โปรแกรม โดยใช้แบบวัด/แบบทดสอบและ แบบสังเกต ซึ่งแบ่งการประเมินเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ก่อนการพัฒนา ระหว่างพัฒนาและ หลังพัฒนา

การประเมินความต้องการจำเป็น

1. ความหมายของความต้องการจำเป็น

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของความต้องการจำเป็น ดังนี้

Kaufman และ English (1981) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างในปัจจุบันและสิ่งที่ปรารถนาจะเกิดขึ้นหรือต้องการให้เกิดขึ้น

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550) กล่าวว่า เป็นกระบวนการวิเคราะห์ ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่จะเป็นและสิ่งที่เป็นอย่างปัจจุบัน หากมีความขัดแย้งระหว่างความแตกต่างที่พบก็จะชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น องค์กรหรือหน่วยงาน ผู้บริหารวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็น เพื่อหาความสามารถที่ต้องพัฒนาของบุคลากร โดยนำความสามารถมาตรฐาน (สิ่งที่ควรจะเป็น) ในการดำเนินงานด้วยความสามารถที่บุคลากรมีอยู่จริง (สิ่งที่เป็นอย่างจริง) จะได้ความสามารถที่ต้องการพัฒนา (ความแตกต่าง) ซึ่งจะนำไปสู่การจัดหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรต่อไป

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการค้นหา ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่จะเป็น หรือสิ่งที่อยากให้เป็น แล้วนำผลของความแตกต่าง มาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางที่จะทำให้ไม่เกิดความแตกต่างหรือทำให้มีความแตกต่างน้อยที่สุด

2. จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น ดังนี้

Witkin และ Altschuld (1995) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการดำเนินการเพื่อมุ่งพัฒนา ปรับปรุงโปรแกรมการบริการโครงสร้างขององค์การ การดำเนินการเพื่อมุ่งพัฒนาและปรับปรุงโปรแกรมการบริการโครงสร้างขององค์การ และการดำเนินงานขององค์การให้ดีขึ้นหรือผสมผสานองค์ประกอบเหล่านี้เข้าด้วยกัน การประเมินความต้องการจำเป็นจะวางหลักเกณฑ์ในการกำหนดว่าจะจัดสรรเงินพนักงาน อุปกรณ์ และทรัพยากร ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างไร

สุวิมล ว่องวานิช (2548) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น คือ ความพยายามให้ได้ข้อมูลที่ช่วยเสริมการวางแผนการดำเนินงาน ทำให้การพัฒนากิจการหรือ การแก้ปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นจริงนั้น

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2546) กล่าวว่า ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งนำมาใช้ในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสรุปได้เป็น 3 ตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการประเมิน (Pre-Assessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. วางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
2. นิยามหรือกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปสำหรับการประเมินความต้องการ

จำเป็น

3. กำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ
หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน

4. กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมิน
ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน

5. ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บ
รวบรวมข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับ
การประเมินความต้องการจำเป็นและการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 2 ขั้นการประเมิน (Assessment) หลังจากการสำรวจความต้องการ
จำเป็นต่าง ๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering) ประกอบด้วย
ขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. สรุปตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการ
ประเมินความต้องการจำเป็น
2. เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ
3. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญ
ของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระยะแรก
4. วิเคราะห์สาเหตุของความต้องการหรือประเด็นปัญหา
5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ
ความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการ การแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการประเมิน (Post Assessment) คือ การนำผลการประเมิน
ไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. จัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น
2. พิจารณาหาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา จากข้อที่ 1 การจัด
เรียงลำดับทำให้ทราบปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่สุด
3. พัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป
4. ประเมินผลของการประเมินความต้องการจำเป็น 5) รายงานผลการ
ประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2548) ได้จำแนกขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น
ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาที่มุ่งหวัง (What should be?)
2. การศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน (What is?)

3. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ ข้อ 2 และจัดลำดับความสำคัญของผลที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น

4. การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างในข้อ 3 และจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น

5. การศึกษากำหนดแนวทางเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นที่วิเคราะห์ได้จากข้อ 4

สรุปได้ว่า ขั้นตอนประเมินความต้องการจำเป็นประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญ คือ การกำหนดจุดประสงค์ของการประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดวิธีการของการประเมินความต้องการจำเป็น การจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น การศึกษากำหนดแนวทางเพื่อแก้ปัญหา การรายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น และการใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็น

บริบทสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ขนาดและที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 451 หมู่ที่ 2 ถนนอานวยกิจ ตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31140 มีสถานศึกษาในสังกัด 229 แห่ง ดำเนินการจัดการศึกษาในพื้นที่การปกครอง 5 อำเภอ คือ

อำเภอประโคนชัย พื้นที่ 890.121 ตารางกิโลเมตร

อำเภอกระสัง พื้นที่ 652.7 ตารางกิโลเมตร

อำเภอบ้านกรวด พื้นที่ 583.9 ตารางกิโลเมตร

อำเภอพลับพลาชัย พื้นที่ 306.67 ตารางกิโลเมตร

อำเภอห้วยราช พื้นที่ 182.12 ตารางกิโลเมตร

รวมพื้นที่เขตบริการทั้งสิ้น 2,615.511 ตารางกิโลเมตร

พันธกิจ

1 จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

3. พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21

4) สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

5. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ

6. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

7. ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น ซื่อสัตย์ สุจริต มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม

2. ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี กีฬา ภาษา และอื่น ๆ ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

3. ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความรู้ มีทักษะ มีสมรรถนะตามหลักสูตร และคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีสุขภาวะที่เหมาะสมตามวัย มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นพลเมืองพลโลกที่ดี (Global Citizen) พร้อมก้าวสู่สากล นำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

4. ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการ) กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ

5. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้ และจรรยาบรรณ ตามมาตรฐานวิชาชีพ

6. สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีสมดุลในการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล มีระบบข้อมูลสารสนเทศ ที่มีประสิทธิภาพ และการรายงานผลอย่างเป็นระบบ ใช้งานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์และของชาติ

กลยุทธ์ที่ 2 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กลยุทธ์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

กลยุทธ์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

1. พัฒนาคุณภาพ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ให้มีทักษะที่จำเป็น
ในศตวรรษที่ 21

2. เสริมสร้าง รักษาวัฒนธรรม และพัฒนาองค์กร ด้วยหลักธรรมาภิบาล

3. สนับสนุน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และร่วมรับผิดชอบ
ด้วยการบริหารแบบ CBM 4.1 และการสร้างเครือข่ายการทำงาน

4. เสริมสร้างและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ เทคโนโลยี สื่อ และนวัตกรรมในการ
บริหาร จัดการศึกษา

5. ส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานในการพัฒนาคน
ให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม และการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ข้อมูลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัด
229 โรงเรียน มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ 5 อำเภอ ได้แก่ 1. อำเภอประโคนชัย 2. อำเภอกะสัง
3. อำเภอบ้านกรวด 4. อำเภอพลับพลาชัย 5.อำเภอห้วยราช มีข้อมูลด้านการจัดการศึกษา
มีจำนวนสถานศึกษา 229 แห่งจำนวนนักเรียน 39,629 คน จำนวนครู และผู้บริหาร 2,644 คน
จำนวนโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ปีการศึกษา 2564 ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน
117 โรง โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 107 โรง และ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 โรง รวมทั้งสิ้น
229 โรง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 (2564) รายงานผลการ
ดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2564
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล
จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการบริหารงานพบว่า มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ด้านคุณภาพการศึกษา ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละของผู้เรียนมีผลคะแนนการทดสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (สำหรับ สพป.) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยลดลงทั้ง 4 รายวิชา ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ ระดับคุณภาพอยู่ระดับ 1 ซึ่งยังต้องปรับปรุง รวมทั้งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยลดลงบางรายวิชา ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่าผลการทดสอบลดลงและต่ำกว่าระดับประเทศ ยังไม่สามารถดำเนินการให้ร้อยละของผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 50 มีผลคะแนนมากขึ้นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2. ด้านโอกาสทางการศึกษา ประชากรวัยเรียนได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาด้านพื้นฐานเท่าเทียมกัน ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และมีความรู้ทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ คิดเป็นระดับคุณภาพ 5 ดีเยี่ยม แต่ยังคงพบปัญหาทางด้านโอกาสทางการศึกษา คือ ประชากรกลุ่มอายุการศึกษาขั้นพื้นฐานลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีสถานศึกษาขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อประสิทธิภาพความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา และประชากรในเขตพื้นที่บริการบางส่วนมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ส่งผลต่อความพร้อมในการสนับสนุนการศึกษาศึกษา และการใช้สื่อเทคโนโลยีไม่สร้างสรรค์ ขาดการเผยแพร่ ส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่อการจัดการศึกษาเช่นกัน

3. ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 มีผลการประเมินตัวชี้วัดตามมาตรฐานการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (KPI Report System : KRS) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้อันดับ 49 ระดับคุณภาพ คะแนน 4.51703 คิดเป็นร้อยละ 90.34 และได้ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออนไลน์ (Integrity and Transparency Assessment Online : ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้อันดับที่ 112 คะแนนรวม 85.18 ระดับ A ผลการประเมิน “ผ่าน” แต่ยังคงพบปัญหาในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนคือ บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีจำนวนไม่เพียงพอตามกรอบอัตรากำลัง บางส่วนยังขาดทักษะในสายงานรับผิดชอบ ทำให้การวางแผนการปฏิบัติงานตามแผนและการติดตามประเมินผลตามแผนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบายทางการศึกษา ทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาขาดความต่อเนื่อง และนโยบายกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษายังไม่ดำเนินการอย่างจริงจัง ส่งผลต่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

วรนิษฐา เลขนอก (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นราชสีมา เขต 6 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา (2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มแรก คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ปีการศึกษา 2557 จากโรงเรียน จำนวน 182 โรงเรียน จำนวน 308 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง (Krejcie and Morgan) กลุ่มที่สอง ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียน (Best Practices) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและจัดเรียงลำดับความคาดหวังโดยใช้วิธี (PNI Modified) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. สภาพปัจจุบันการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุก 2. สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ทักษิณ เกษตัน (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู และ 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้หลักการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 134 คน โดยเลือกจากผู้บริหาร จำนวน 84 คน และครู จำนวน 50 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 63 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู 2) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ 3) แบบสัมภาษณ์ และ 4) แบบประเมินโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ซึ่งผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. องค์ประกอบและ

ตัววัดสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูมี 5 องค์ประกอบ 59 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การสร้างหลักสูตร 2) ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. สภาพปัจจุบันของสมรรถนะด้าน โดยรวมทั้ง 5 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมทั้ง 5 องค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด 3. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม มีองค์ประกอบของโปรแกรม 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ซึ่งมี 5 ชุดความรู้ ได้แก่ 1. รู้เรื่องเบื้องต้น ครูคนสร้างนวัตกรรม 2. ครูสังคัมศึกษากับนวัตกรรมที่หลากหลาย 3. สื่อและแหล่งเรียนรู้ ช่วยครูพัฒนานวัตกรรม 4. โครงการ นวัตกรรมครูสู่ศตวรรษที่ 21 และ 5. ครุนักวิจัย เพื่อพัฒนานวัตกรรม 4) กระบวนการ และ 5) การประเมินผล มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

กนิษฐา พูลลาภ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนผดุงนารี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (2) ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/15 โรงเรียนผดุงนารี จำนวน 31 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัย พบว่า (1) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานด้วย 5 ขั้นตอน และสนับสนุนด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ โดยแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจจากสื่อวีดิทัศน์ และคำถามซึ่งนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้อย่างอิสระ เพื่อนำไปสร้างสรรค์ผลงาน ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและผู้สอน รู้จักการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี สนุกสนานและพอใจกับการเรียน ส่งผลให้ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น (2) ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน พบว่า ผู้เรียนมีระดับความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง และ (3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด

สุพัตรา พลพันธ์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน และ 2) เพื่อพัฒนา โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน การวิจัยนี้ ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน และระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,872 คน จาก 260 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) และ จำแนกสถานศึกษาโรงเรียนศูนย์เครือข่ายจากนั้นดำเนินการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน ได้มาโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น และ เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ผลการศึกษาพบว่า 1. ความคิดเห็นผู้บริหาร และครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา การประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และ ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)

ปฐมาภรณ์ ปะการะโพธิ์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการจัดการ เรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ จำเป็น 2) พัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และต้องการจำเป็นของการพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 308 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 การประเมิน โปรแกรม ความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2. โปรแกรมการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา มี 5 Module ประกอบด้วย Module 1 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการปฏิบัติจริง Module 2 การใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ Module 3 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง Module 4 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Module 5 การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการ 5) การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลัง การพัฒนาการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนาและการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ผลการประเมินโปรแกรม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

สถาปนิย ยศคำลือ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน 2) พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูจำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูโรงเรียนต้นแบบ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1. มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวม และรายด้าน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ ขั้นพัฒนาความคิดรวบยอด ขั้นตรวจสอบและอภิปราย ขั้นเตรียมความรู้ขั้นออกแบบและนำเสนอความรู้ และขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ตามลำดับ 2. องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมหรือกลยุทธ์ของโปรแกรม 5) สื่อวัสดุอุปกรณ์และ 6) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ฉลาด จันทสมบัติ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาคู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สำหรับ นักศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการ เรียนรู้ของครูเพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน 3) สร้างโปรแกรมการพัฒนาคูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน 4) ประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม การดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและ ตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ระยะที่ 2 การศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 375 คน ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาคูในการจัดการเรียนรู้ และระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผลโปรแกรม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและภาวะผู้นำทางการศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 รวม 16 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเทคนิค Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) และการประสิทธิภาพของโปรแกรมทั้งกระบวนการปฏิบัติ (E_1)/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ความรู้ (E_2) การหาดัชนีประสิทธิผล (E.I.) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ก่อนเรียน หลังเรียนและหลังจากเรียนไปแล้วอีก 2 สัปดาห์ โดยใช้ t-test (dependent) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 23 ตัวชี้วัด
2. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด
3. โปรแกรมการพัฒนาคูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ ที่พัฒนาขึ้น วิธีการพัฒนา ได้แก่ การอบรม และการพัฒนาตนเอง โดยดำเนินการพัฒนา 6 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นที่ 2 การพัฒนา ขั้นที่ 3 การบูรณาการระหว่างปฏิบัติงาน และขั้นที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา
- 5) ขั้นตอนการประเมินผลโปรแกรมและ 6 ขั้นตอนข้อมูลย้อนกลับ ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
4. ประสิทธิภาพของโปรแกรม พบว่า โปรแกรมที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว

- 1) มีประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติ (E_1)/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ภาคความรู้ (E_2) เท่ากับ 86.53/83.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80,
- 2) มีดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.7397 ซึ่งมีความรู้ เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 73.97,
- 3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างหลังกับก่อนใช้โปรแกรมมีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, และเมื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้โปรแกรม โดยรวมมี ความพึงพอใจมากมากที่สุด

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Peine (2007) ศึกษาเรื่อง แผนความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสำหรับการพัฒนาบุคลากรและการสอน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเชื่อมโยงกับคุณภาพของการสอนของครู ดังนั้น จึงควรมีการช่วยเหลือให้ครูเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง มีความสามารถในการสอน โดยจัดให้มีแผนการพัฒนาเป็นรายบุคคล และขบวนการพัฒนาวิชาชีพอย่างเข้มข้น ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป้าหมายและแผนปฏิบัติงาน มีหัวข้อที่สำคัญในการพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้ามีการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ แต่ละขั้นตอน มีการศึกษาทบทวนผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ

Alexander (2007) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของการใช้การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความรู้ ความคิดสร้างสรรค์และความพึงพอใจการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเกษตรกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเบื้องต้น ตัวแปรตามตามความรู้ความเข้าใจ (Posttest Only) จากที่เรียนจบหลักสูตรแล้ว โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวัดเป็นแบบวัดทั้งหมด 40 ข้อ ส่วนตัวแปรตามด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ใช้การวัดก่อนและหลังการทดลอง (Pretests and Posttests) โดยใช้แบบวัดมาตรฐานด้านความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ (A Standardized Torrance Test of Creative Thinking) และตัวแปรตามตัวสุดท้ายคือ ด้านความพึงพอใจได้ใช้การวัดก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง (Pre-Test, Mid-Tests and Post Tests) โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจที่พัฒนาขึ้น โดย Brashears (2004) โดยได้วัดทั้งในด้านความกระจ่างชัด (Clarity) ด้านความสามารถในการถ่ายทอด (Delivery) ด้านเนื้อหา (Content) ผลที่ได้จากการทดลองไม่เป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัย กล่าวคือ นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเน้นกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์มีความรู้ ความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์และความพึงพอใจสูงขึ้น แต่ไม่ต่างจากกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้วิจัยได้อภิปรายถึงผลการวิจัยว่าอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองน้อยเกินไป

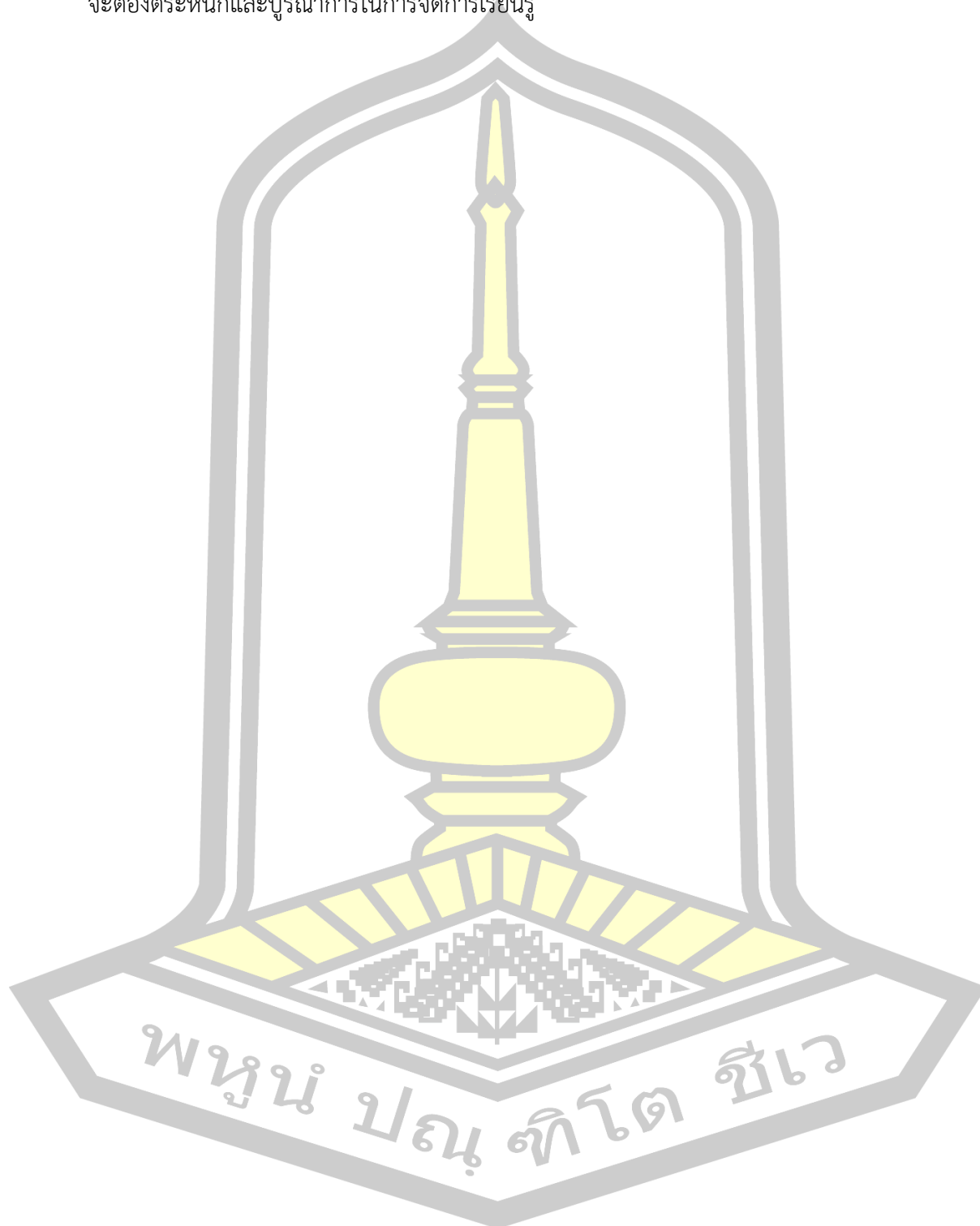
Darling-Hammond และ Lieberman (2014) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาครูให้มีคุณภาพต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ผลการวิจัยพบว่า ประเทศในยุโรปและเอเชียที่มีการยกระดับคุณภาพครูใน 8 ประเทศ เช่น ฟินแลนด์ สิงคโปร์ เนเธอร์แลนด์ อังกฤษ ฮังการี แคนาดา ออสเตรเลีย โดยแต่ละประเทศได้ส่งเสริมนโยบายในการปฏิบัติงานของครูเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา มีแนวทาง คือ การเน้นความพร้อมทางการศึกษา ส่งเสริมและการประเมินครูใหม่ รักษาความรู้และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง หลักสูตรมีการพิจารณาตามนโยบาย มีการเพิ่มเรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในคุณภาพครูและการเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหาได้ในเวลาเดียวกัน ทั้งนโยบายและการปฏิบัติงานทางการศึกษาเข้ากับวัฒนธรรมแต่ละประเทศ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

Goh (2014) ได้ศึกษามโนทัศน์เริ่มต้นของความสามารถครูที่ส่งผลกระทบต่อนโยบาย การศึกษาและการศึกษาของครูในประเทศมาเลเซีย การศึกษาครั้งนี้พบว่า เมื่อนำนวัตกรรมวิธีการวัด เข้าสู่ระบบการศึกษาที่จะปรับปรุง หรือตัดสินคุณภาพของการเรียนการสอนของครู แรกเริ่มต้นมักจะ มีการปรับให้เข้ากับแนวความคิดใหม่เหล่านี้ของสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูง เชื่อว่า แนวความคิดใหม่เหล่านี้ไม่จำเป็นต้องตรงกับแนวความคิดของตัวเองครู เริ่มต้นเกี่ยวกับความสามารถ ของตัวเองไม่ได้ที่จะให้ครูผู้สอนเริ่มที่จะมีโอกาสได้รับการศึกษานี้จะให้โอกาสสำหรับการเริ่มต้น ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยเชิงตีความที่จะค้นพบสิ่งที่ครูเริ่มต้นในการทำความเข้าใจกับความสามารถในการมี ความสัมพันธ์กับสิ่งที่พวกเขาทำทุกวัน ในขณะที่ครูผู้สอนค้นพบสิ่งที่สำคัญของการศึกษานี้ มโนทัศน์เริ่มต้นของความสามารถซึ่งได้ให้ความหมายที่แข็งแกร่ง สำหรับนโยบายการศึกษาและ การศึกษาของครู ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ครูผู้สอนจะต้องมีการแสดงในมาตรการปรับปรุงคุณภาพ ความเอาใจใส่และระมัดระวัง ควรที่จะจ่ายให้กับระบบโรงเรียนและโปรแกรมการฝึกอบรมครู ที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนในการเจริญเติบโตเป็นมืออาชีพของพวกเขาจะเป็นครูที่มี ความสามารถ

Gajda และคณะ (2017) ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้สร้างสรรค์ในห้องเรียน โดยทำการสำรวจคุณสมบัติของการเรียนรู้สร้างสรรค์ของห้องเรียนระดับประถมศึกษา ทั้งหมดสิบแห่ง สิบห้องแรกถูกแบ่งออกเป็นหนึ่งในกลุ่ม ได้แก่ Positive Negative และ Null เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของครูและนักเรียนในแต่ละห้องเรียน พบว่า รูปแบบพฤติกรรมแตกต่างกัน ตามการจำแนกประเภท ครูในชั้นเรียนที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความคิดสร้างสรรค์และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเอาใจใส่ต่อนักเรียนมากขึ้นและ ให้การสนับสนุนทางอารมณ์แก่นักเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าไม่ว่าจะเป็นห้องเรียนประเภทใด พฤติกรรมของครูที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในห้องเรียนสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในเชิงบวกของนักเรียนการแสดงออกและความคิด รูปแบบห้องเรียนที่แตกต่างกันสามประเภท พบการโต้ตอบที่กว้างขวางและเชิงสำรวจมากขึ้นในห้องเรียนกลุ่ม Positive ในขณะที่ห้องเรียน กลุ่ม Negative มีรูปแบบการปิดปฏิสัมพันธ์อย่างรวดเร็วและห้องเรียนกลุ่ม Null มีรูปแบบของการมี ปฏิสัมพันธ์ ซึ่งทำให้ความคิดของนักเรียนถูกระงับ และขาดการสำรวจพัฒนาหรือปรับแต่งความคิด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ได้มีการศึกษาแนวคิด รูปแบบวิธีการ เกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สร้างสรรค์ เพื่อนำมาฝึกอบรมครู สนับสนุนและส่งเสริมให้ ครูผู้สอน ซึ่งจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้ง การฝึกฝนกระบวนการคิดด้วยวิธีการต่าง ๆ การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ โดยการใช้ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมาจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ ตั้งคำถาม แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และประเมินการคิดได้ด้วยตนเอง และลดบทบาทการสอนเนื้อหา

ของครูผู้สอน และเพิ่มกระบวนการคิดให้มากขึ้นพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่ครู
จะต้องตระหนักและบูรณาการในการจัดการเรียนรู้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

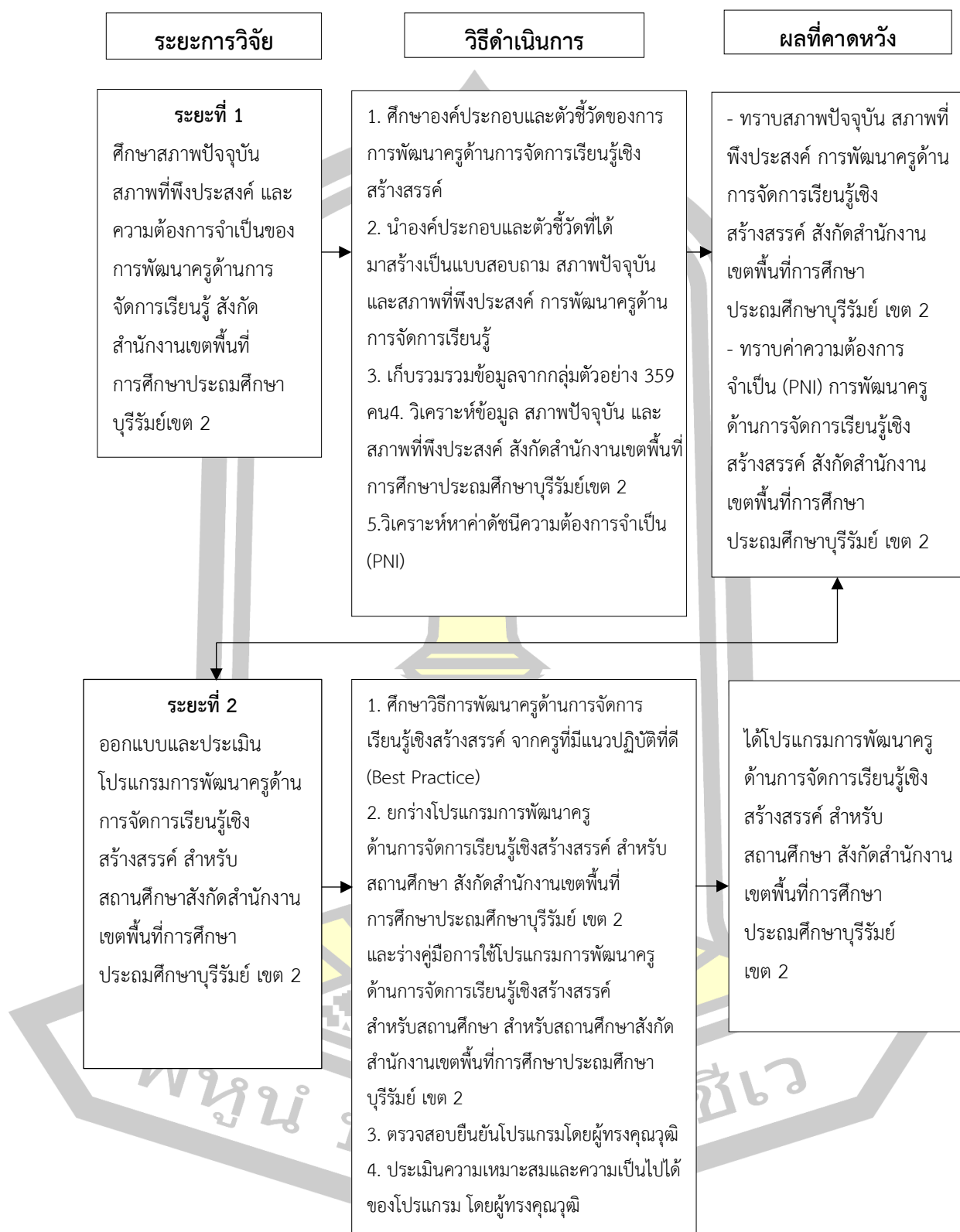
การวิจัย เรื่อง โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ระยะที่ 2 ออกแบบและประเมินโปรแกรมการพัฒนาจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ระยะการวิจัย วิธีดำเนินการ และผลที่คาดหวังแสดงดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย วิธีการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา แล้วสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยมีการดำเนินการดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 นำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ องค์กรประกอบและตัวชี้วัดโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ มาใช้เพื่อการสร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1.4 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต จากโรงเรียน 229 ผู้บริหาร และครู จำนวน 2,644 คน

2.2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร และครู จำนวน 359 คน และคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรและตามขนาดของสถานศึกษา คือ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่

2.3 สุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ปรากฏดังตาราง 12

ตาราง 18 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
ขนาดเล็ก	107	596	13	82
ขนาดกลาง	117	1,624	15	225
ขนาดใหญ่	5	167	1	23
รวม	229	2,387	29	330

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิดจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 นำประเด็นในการสำรวจสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ มาจากข้อสรุปจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 2) กำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ 3) การศึกษาผู้เรียน 4) กำหนดวิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และ 6) การวัดและการประเมินผล

3.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต-2 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ที่แสดงถึงการแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ตามกรอบแนวทางการพัฒนาครู
ด้านการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเกี่ยวกับอุปสรรคและข้อเสนอแนะ
เพิ่มเติมได้อย่างอิสระ

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ
ข้อบกพร่องของข้อคำถามและข้อเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกด้าน

3.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
แล้วนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)
และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence, IOC)
โดยพิจารณาข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

+1 เมื่อมั่นใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 เมื่อไม่มั่นใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 เมื่อมั่นใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรง
เชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้เทคนิค IOC (Index of Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้อง
ระหว่างข้อคำถาม

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับ
ความสอดคล้องของข้อคำถามโดยใช้ เทคนิค IOC (Index of Congruence) จำนวน 5 คน ดังนี้

1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1.1 วุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

1.2 อาจารย์มหาวิทยาลัย/ผู้บริหารสถานศึกษา/ศึกษานิเทศก์

1.3 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์/ความเชี่ยวชาญ และมีวิทยฐานะ

ชำนาญการพิเศษขึ้นไป

2. ผู้เชี่ยวชาญได้มาโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ได้แก่

2.1 อาจารย์ ดร.ประทวน วันนิจ หัวหน้าสาขาวิชาสังคมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ วุฒิการศึกษา ปรัชญาคุชฌีบัณฑิต สาขาวัฒนธรรม
ศาสตร์ (ปร.ด.)

2.2 อาจารย์ ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ ประธานหลักสูตรบริหาร

การศึกษบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ การศึกษาคุชฌีบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา (กศ.ด.)

2.3 นางกัญญาพัชร วิชัยรัมย์ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท การบริหาร
การศึกษา (ค.ม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4 ดร.นิคม ชันโสม ตำแหน่งผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียน

โรงเรียนอนุบาลประโคนชัย (อำนวยการบริหารวิทยาคาร) จังหวัดบุรีรัมย์ วุฒิการศึกษา ปริญญาคุชฌี
บัณฑิต การบริหารการศึกษา (ปร.ด.) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.5 นางสาวกิตติยา เชื้อมาก ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน

บ้านบัวถนน จังหวัดบุรีรัมย์ วุฒิการศึกษา ปริญญาโท การบริหารการศึกษา (ศษ.ม.) มหาวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร

3.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นกับครู

ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 30 คน โดยวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน
ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ระหว่างคะแนนรายข้อคำถามกับ
คะแนนรวม โดยการคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

3.8 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) โดยเกณฑ์
ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

3.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 บันทึกเสนอคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ออกหนังสือขอความ

ร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

4.2 นำหนังสือเสนอผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณาแล้ว เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

4.3 การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง/ฝากครูและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน/ออนไลน์ (google form)

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

5.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

5.3 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาหาคะแนนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของของลิเคิร์ทแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.4 นำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

4.51–5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

2.51–3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51–2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ได้จากการคำนวณดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index = PNI) เพื่อจัดลำดับความสำคัญ โดยใช้สูตรการคำนวณ PNI ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

$$PNI \text{ modified} = (I-D) / D$$

PNImodified	แทน ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
I	แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
D	แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย และใช้สถิติ ดังนี้

6.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

6.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.3 ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index = PNI)

ระยะที่ 2 ออกแบบและประเมินโปรแกรมการพัฒนาจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา Best Practices เกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จากครูผู้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 กววิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการคำนวณ PNI modified

1.2 ศึกษาวิธีการพัฒนาครูด้านจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จากผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 คน แล้วนำมาสู่มาสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การออกแบบโปรแกรมการพัฒนาครูด้านจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ครูที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ดังนี้

1.2.1 ผู้บริหาร และ ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

1.2.2 มีผลงานด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับ

1.2.3 ได้รับรางวัล (Best Practice) หรือเป็นวิทยากรระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด และระดับประเทศหรือระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.3 ผู้บริหาร และ ครูที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ได้มาโดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 3 คน ได้แก่

1.3.1 นายจรูญ วารินทร์ ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบัวถนน อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

1.3.2 นางอภิญญา วัฒนวิวัฒน์ ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองพลวง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

1.3.3 นางสาวภา ดวงกระจาย ตำแหน่งปัจจุบัน ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านปะตดวิทยา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์

1.4 การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวทางวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิสูงสุด สถานที่ทำงาน ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

2.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

2.2.2 สร้างเป็นข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์

2.2.3 นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ สำนวนภาษา และปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นตอนนี้ใช้การวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence) โดยผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

2.2.5 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ให้ข้อมูล และเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีการจดบันทึก ใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 โรงเรียน

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ส่งถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมนัดหมายวันเวลาที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสะดวกในการให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัย

3.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่นัดหมายพร้อมเก็บบันทึกข้อมูลโดยละเอียด

4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงจัดระเบียบ ข้อมูลจัดกลุ่มเนื้อหาตามองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

4.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ผู้วิจัยยกร่างโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 และการศึกษา Best Practices เกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีมาพัฒนาเป็นร่างโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบยืนยันและการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

นำร่างโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม เพื่อตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1.1 วุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

1.2 อาจารย์มหาวิทยาลัย/ผู้บริหารสถานศึกษา/ศึกษานิเทศก์

1.3 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์/ความเชี่ยวชาญ และมีวิทยฐานะชำนาญการ

พิเศษขึ้นไป

2. ผู้เชี่ยวชาญได้มาโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ได้แก่

2.1 อาจารย์ ดร.ประทวน วันนิจ หัวหน้าสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ วุฒิศึกษา ปรัชญาคุณภิวัตน์ สาขาวัฒนธรรมศาสตร์ (ปร.ด.)

2.2 อาจารย์ ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ ประธานหลักสูตรบริหารการศึกษ บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ การศึกษาคณะภิวัตน์ สาขาบริหาร การศึกษา (กศ.ด.)

2.3 นางกัญญาพัชร วิชัยรัมย์ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 วุฒิศึกษา ปริญญาโท การบริหาร การศึกษา (ค.ม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4 ดร.นิคม ชันโสม ตำแหน่งผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาล ประโคนชัย (อำนวยการบริหารวิทยาคาร) จังหวัดบุรีรัมย์ วุฒิศึกษา ปริญญาคุณภิวัตน์ การบริหารการศึกษา (ปร.ด.) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.5 นางสาวกิตติยา เชื้อมาก ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน บ้านบัวถน จังหวัดบุรีรัมย์ วุฒิศึกษา ปริญญาโท การบริหารการศึกษา (ศษ.ม.) มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยจำแนกข้อคำถามเป็น แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert Scale) กำหนดค่าคะแนน เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโปรแกรม การพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

2.2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินและออกแบบประเมิน

2.2.3 ร่างแบบประเมินโดยใช้ประเด็นสำคัญของโปรแกรมการพัฒนาครู
ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 2 ที่ได้จากการศึกษามาเป็นกรอบการสร้าง

2.2.4 นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง
และปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.2.5 นำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้
เทคนิค IOC (Index of Congruence) โดยผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่
.50 ขึ้นไป

2.2.6 จัดทำแบบประเมินฉบับจริงและนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ
ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการในการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบ
ยืนยันโปรแกรม และความเป็นไปได้ของแบบประเมินโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้
โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และดำเนินการส่งแบบประเมินโปรแกรมด้วยตนเอง

4. การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำกับข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1.4.1 ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ในการตอบแบบประเมิน

1.4.2 กำหนดรหัส ให้คะแนน และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสม และความเป็นไปได้
ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

4.51-5.00 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมาก

2.51-3.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับปานกลาง

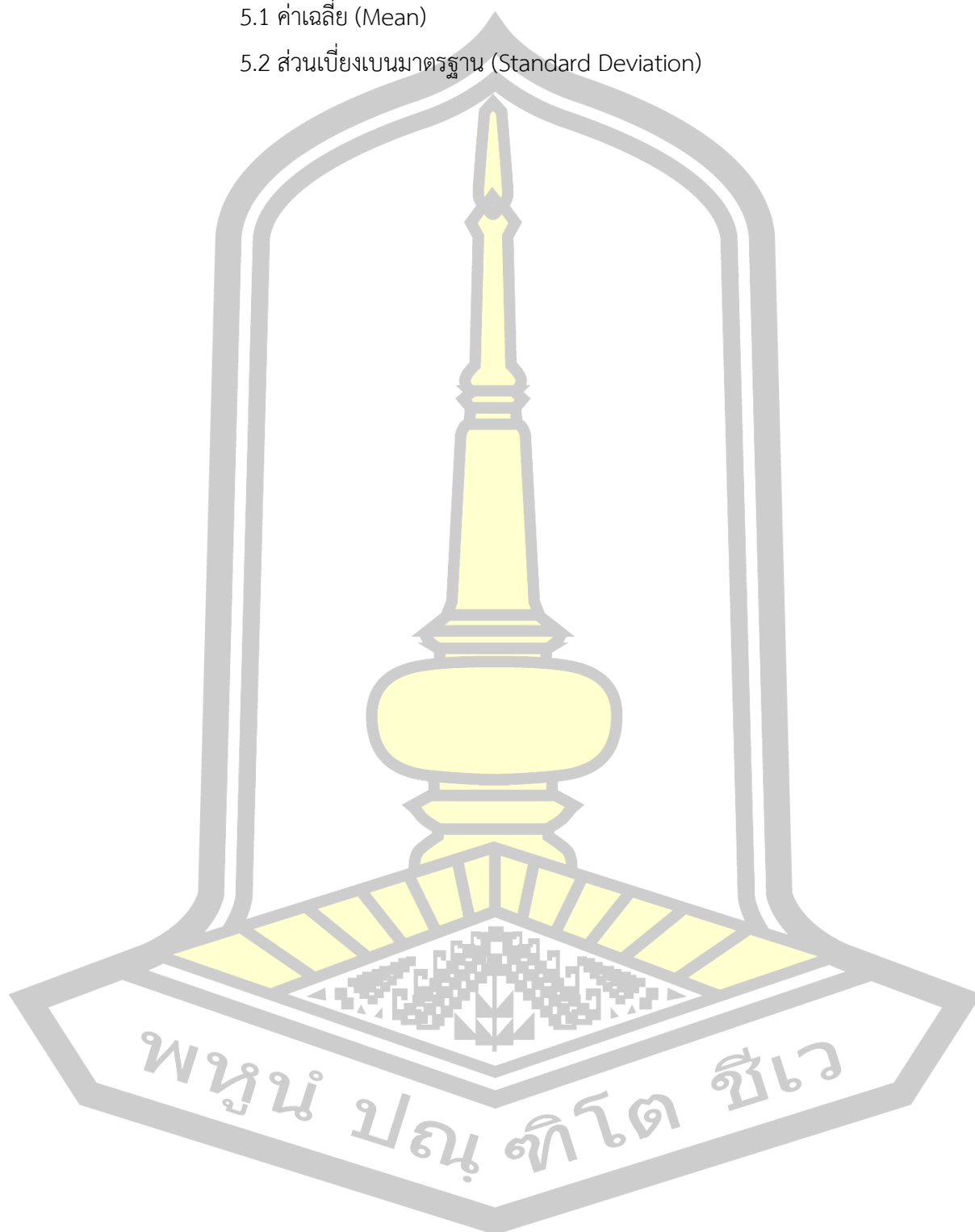
1.51-2.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อย

1.00-1.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้
เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
ลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน จำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
$PNI_{modified}$	แทน ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น
ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ระยะที่ 2 ผลการออกแบบ และประเมินโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้
เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตาราง 19

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง (n = 359)	
	จำนวน	ร้อยละ
สถานะภาพ		
ผู้บริหารสถานศึกษา	29	8.08
ครู	330	91.92
ขนาดของสถานศึกษา		
โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน)	95	26.46
โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121- 600 คน)	240	66.85
โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 601 – 1,500 คน)	24	6.69
รวม	359	100

จากตาราง 19 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 359 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 8.08 และครู จำนวน 330 คน คิดเป็นร้อยละ 91.92 ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 26.46 ขนาดกลาง จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 66.85 ขนาดกลาง จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 6.69

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ปรากฏดังตาราง 20

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนี ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

การพัฒนาครูด้านการจัดการ เรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	3.21	1.29	มาก	4.70	0.29	มากที่สุด	0.253
2. การกำหนดเนื้อหาเชิง สร้างสรรค์	3.19	1.44	มาก	4.70	0.29	มากที่สุด	0.256
3. การศึกษาความพร้อมของ ผู้เรียน	3.31	1.35	มาก	4.72	0.27	มากที่สุด	0.227
4. การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์	3.29	1.21	มาก	4.73	0.26	มากที่สุด	0.231
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์	3.32	1.43	มาก	4.73	0.25	มากที่สุด	0.213
6. การวัดและการประเมินผล	3.26	1.39	มาก	4.72	0.28	มากที่สุด	0.232
รวม	3.26	1.35	มาก	4.72	0.28	มากที่สุด	0.235

จากตาราง 20 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คือ ($\bar{X} = 3.32$) รองลงมา คือ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.31$) การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.29$) การวัดและการประเมินผล ($\bar{X} = 3.26$) และการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.21$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.19$) สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวม

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คือ ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมาคือ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน และการวัดและการประเมินผล ($\bar{X} = 4.72$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.70$)

ส่วนลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.256$) การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.253$) การวัดและการประเมินผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.232$) การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.231$) การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.227$) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.213$) ตามลำดับ

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) โดยรวมของการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI_{modified}
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. การฝึกอบรมให้ความรู้ครูในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	3.69	0.82	มาก	4.60	0.41	มากที่สุด	0.248
2. การฝึกอบรมให้ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	3.70	0.72	มาก	4.65	0.44	มากที่สุด	0.258
3. จัดให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	3.77	0.82	มาก	4.69	0.38	มากที่สุด	0.245

ตาราง 21 (ต่อ)

การพัฒนาครูด้านการจัดการ เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
4. ประสานงานผู้เชี่ยวชาญให้ คำปรึกษา แก่ครูเกี่ยวกับ การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมาพัฒนา ตนเอง	3.50	1.12	มาก	4.60	0.48	มากที่สุด	0.314
5. กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ครบทุกด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านกระบวนการ และด้านเจตคติ	3.81	0.86	มาก	4.68	0.37	มากที่สุด	0.231
6. ครูมีการกำหนดเป้าหมายที่ ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่าง ชัดเจน	3.78	0.87	มาก	4.65	0.39	มากที่สุด	0.230
รวม	3.71	0.87	มาก	4.65	0.41	มากที่สุด	0.254

จากตาราง 21 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 6 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ครบทุกด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านกระบวนการ และด้านเจตคติ ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมา คือครูมีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.78$) จัดให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.77$) การฝึกอบรมให้ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.70$) และการฝึกอบรมให้ความรู้ครูในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประสานงานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา

แก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.50$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 6 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.65$) และเมื่อพิจารณา เป็นรายตัวชี้วัด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดให้ครูมีส่วนร่วม ในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา คือ กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ครบทุกด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านกระบวนการ และด้านเจตคติ ($\bar{X} = 4.68$) ครูมีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.65$) และการฝึกอบรมให้ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตร ให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.65$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ครูในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.60$) และประสานงานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ ครูเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมา พัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.60$)

ส่วนลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนด จุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ประสานงานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา แก่ครูเกี่ยวกับการกำหนด จุดมุ่งหมายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.314$) จัดให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.245$) และการฝึกอบรมให้ความรู้ครูในการกำหนด จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.25$) ตามลำดับ

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนี
ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) โดยรวมของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
ด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
7. จัดให้ครูศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการกำหนดเนื้อหาที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน	3.76	0.87	มาก	4.66	0.41	มากที่สุด	0.238
8. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความสามารถในการกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	3.70	0.89	มาก	4.69	0.34	มากที่สุด	0.265
9. ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู	3.56	1.03	มาก	4.62	0.42	มากที่สุด	0.299
10. จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในการบูรณาการเนื้อหาระหว่างครูกลุ่มสาระหลักและต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ	3.64	0.88	มาก	4.58	0.40	มากที่สุด	0.261
11. ครูวิเคราะห์หลักสูตร นำผลการวิเคราะห์หลักสูตรไปใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละช่วงชั้น	3.72	0.87	มาก	4.66	0.39	มากที่สุด	0.253

ตาราง 22 (ต่อ)

การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
12. ครูวางแผนจัดทำ หน่วยการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับหลักสูตร	3.84	0.84	มาก	4.69	0.35	มากที่สุด	0.221
รวม	3.70	0.90	มาก	4.65	0.39	มากที่สุด	0.256

จากตาราง 22 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 6 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูวางแผนจัดทำหน่วยการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมา คือ จัดให้ครูศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.76$) ครูวิเคราะห์หลักสูตร นำผลการวิเคราะห์หลักสูตรไปใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละช่วงชั้น ($\bar{X} = 3.72$) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความสามารถในการกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.70$) และจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในการบูรณาการเนื้อหาระหว่างครูกลุ่มสาระหลักและต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ($\bar{X} = 3.64$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู ($\bar{X} = 3.56$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 6 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความสามารถในการกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.69$) และครูวางแผน จัดทำหน่วยการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา คือ จัดให้ครูศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการกำหนดเนื้อหาที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.66$) ครูวิเคราะห์หลักสูตร นำผลการวิเคราะห์หลักสูตรไปใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ออกแบบ

หน่วยการเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละช่วงชั้น ($\bar{X} = 4.66$) และประธานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครู เกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู ($\bar{X} = 4.62$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในการบูรณาการ เนื้อหาระหว่างครูกลุ่มสาระหลักและต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ($\bar{X} = 4.58$)

ส่วนลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดเนื้อหา เชิงสร้างสรรค์ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ประธานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์ของครู ($PNI_{\text{modified}} = 0.30$) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความสามารถในการ กำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.27$) และจัดกิจกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในการบูรณาการเนื้อหาระหว่างครูกลุ่มสาระหลักและต่างกลุ่ม สาระการเรียนรู้อื่น ๆ ($PNI_{\text{modified}} = 0.26$) ตามลำดับ

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) โดยรวมของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI_{modified}
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
13. ให้คำปรึกษาครูในการ วิเคราะห์ความพร้อมของผู้เรียน และจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับ ผู้เรียนอย่างเป็นระบบเพื่อใช้เป็น ข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน	3.86	0.88	มาก	4.65	0.41	มากที่สุด	0.204
14. จัดอบรมให้ครูมีทักษะในการ เลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระเพื่อเสริมสร้าง การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน	3.75	0.85	มาก	4.70	0.36	มากที่สุด	0.253

ตาราง 23 (ต่อ)

การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
15. นิเทศติดตามครูในการนำข้อมูลผู้เรียนเพื่อความพร้อมในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน	3.78	0.91	มาก	4.65	0.42	มากที่สุด	0.229
16. ครูทำการศึกษาความพร้อมผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน	3.87	0.90	มาก	4.71	0.37	มากที่สุด	0.216
17. ครูสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนการสอนเพื่อนำผลการศึกษาความพร้อมผู้เรียนมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน	3.83	0.79	มาก	4.70	0.40	มากที่สุด	0.227
18. เป้าหมายสำคัญของการศึกษาผู้เรียนคือการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด	3.83	0.85	มาก	4.72	0.30	มากที่สุด	0.232
รวม	3.82	0.86	มาก	4.69	0.37	มากที่สุด	0.227

จากตาราง 23 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน จำนวน 6 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูทำการศึกษาความพร้อมผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมา คือ ให้คำปรึกษาครูในการวิเคราะห์ความพร้อมของผู้เรียนและจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.86$) ครูสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนการสอน เพื่อนำผลการศึกษาความพร้อมผู้เรียนมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 3.83$) เป้าหมายสำคัญของการศึกษาผู้เรียนคือ การจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ($\bar{X} = 3.83$) และนิเทศติดตามครู

ในการนำข้อมูลผู้เรียนเพื่อความพร้อมในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.78$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดอบรมให้ครูมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ ในการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 3.56$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน จำนวน 6 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่าอยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป้าหมายสำคัญของการศึกษาผู้เรียนคือ การจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมา คือ ครูทำการศึกษาความพร้อมผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.71$) จัดอบรมให้ครูมีทักษะในการเลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.70$) และครูสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนจัดการเรียนการสอนเพื่อนำผลการศึกษาความพร้อมผู้เรียนมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.70$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้คำปรึกษาครูในการวิเคราะห์ความพร้อมของผู้เรียนและจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.65$) และนิเทศติดตามครูในการนำข้อมูลผู้เรียนเพื่อความพร้อมในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.65$)

ส่วนลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ จัดอบรมให้ครูมีทักษะในการเลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.25$) เป้าหมายสำคัญของการศึกษาผู้เรียนคือการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ($PNI_{\text{modified}} = 0.23$) และ นิเทศติดตามครูในการนำข้อมูลผู้เรียนเพื่อความพร้อมในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.23$) ตามลำดับ

พูน ปณ จิต ชเว

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนี
ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) โดยรวมของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
ด้านการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
19. ครูมีการสร้างแผนการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์เพื่อกำหนดวิธีการ จัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	3.84	0.71	มาก	4.70	0.32	มากที่สุด	0.223
20. ครูศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ หรือแนวคิดทางการศึกษาใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปปรับใช้ในชั้นเรียน	3.78	0.78	มาก	4.68	0.37	มากที่สุด	0.239
21. ครูกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ เลือกทฤษฎีการเรียนรู้ หรือ แนวคิดที่มีความเหมาะสมกับ เนื้อหา และเหมาะสมกับ ความสามารถของผู้เรียน	3.84	0.72	มาก	4.69	0.35	มากที่สุด	0.221
22. ครูกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนและ เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น	3.79	0.87	มาก	4.71	0.34	มากที่สุด	0.243
รวม	3.81	0.77	มาก	4.69	0.35	มากที่สุด	0.231

จากตาราง 24 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดวิธี
จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 4 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) และเมื่อพิจารณา
เป็นรายตัวชี้วัด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีการสร้าง
แผนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.84$)

และครูกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ เลือกทฤษฎีการเรียนรู้ หรือแนวคิดที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมา คือ ครูกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ หรือแนวคิดทางการศึกษาใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปปรับใช้ในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.78$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 4 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็น รายตัวชี้วัด พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ ครูมีการสร้างแผนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.70$) และครูกำหนดวิธีการเรียนรู้ เลือกทฤษฎีการเรียนรู้ หรือแนวคิดที่มีความเหมาะสมกับ เนื้อหา และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.70$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ครูศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ หรือแนวคิดทาง การศึกษาใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปปรับใช้ในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.68$)

ส่วนลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดวิธี จัดการเรียนรู้ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.24$) ครูศึกษาทฤษฎี การเรียนรู้ หรือแนวคิดทางการศึกษาใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปปรับใช้ ในชั้นเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.24$) และครูมีการสร้างแผนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อกำหนดวิธีการ จัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$) ตามลำดับ

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนี
ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) โดยรวมของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
ด้านการวัด และประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
23. ครูบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ว่าคุณสมบัติ หรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผล การเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ ผู้สอนคาดหวัง	3.97	0.79	มาก	4.70	0.29	มากที่สุด	0.185
24. ครูสร้างความสนใจ โดยการ ตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยาก เห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียน สนใจหรือเรื่องที่เป็น ประสบการณ์ใกล้ตัว	3.94	0.95	มาก	4.70	0.33	มากที่สุด	0.191
25. ครูสามารถกำหนด สถานการณ์ปัญหา ข้อโต้แย้ง ข้อมูลที่ยังไม่สามารถสรุปได้ใน ทันทีทันใด จำเป็นต้องอาศัย เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้น ให้ผู้เรียนวิเคราะห์และเข้าใจใน ประเด็นปัญหา	3.86	0.81	มาก	4.72	0.31	มากที่สุด	0.222

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 25 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
26. ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกการคิดตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล ระบุลักษณะ จัดระบบ และการตั้งสมมุติฐานโดยกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา หลาย ๆ ทาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง	3.83	0.91	มาก	4.73	0.28	มากที่สุด	0.236
27. ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้นำเสนอการคิดของตนเองและแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างกับของตน	3.92	0.88	มาก	4.75	0.29	มากที่สุด	0.212
28. ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลการคิดของแต่ละกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่ เพื่อเปรียบเทียบความคิดว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จากนั้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน	3.88	0.85	มาก	4.71	0.37	มากที่สุด	0.214

ตาราง 25 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
29. ครูสามารถเสนอประเด็นที่ ควรพิจารณาหรือข้อสรุปเกี่ยวกับ เนื้อหาที่นำมาสอนในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมิน กระบวนการคิดของตนเอง	3.83	0.90	มาก	4.72	0.30	มากที่สุด	0.232
รวม	3.89	0.87	มาก	4.72	0.31	มากที่สุด	0.213

จากตาราง 25 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนด
วิธีการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็น
รายตัวชี้วัด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูบอกจุดประสงค์แก่
ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้วัตถุประสงค์หรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือ
เป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมา คือ ครูการสร้างความสนใจ โดยการตั้งคำถามที่ดึง
ความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว
($\bar{X} = 3.94$) และครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลการคิดของแต่ละกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่
เพื่อเปรียบเทียบความคิดว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จากนั้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น
ร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
คือ ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกการคิดตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยกระตุ้นให้
ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล ระบุลักษณะ จัดระบบ และการตั้งสมมุติฐานโดยกำหนดทางเลือกในการ
แก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง
($\bar{X} = 3.83$) และครูสามารถเสนอประเด็นที่ควรพิจารณาหรือข้อสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำมาสอน
ในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินกระบวนการคิดของตนเอง ($\bar{X} = 3.83$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน
7 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า
อยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียน
แต่ละคนได้นำเสนอการคิดของตนเองและแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มเปรียบเทียบความเหมือนหรือ
แตกต่างกับของตน ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมา คือ ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกการคิด

ตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล ระบุลักษณะ จัดระบบ และการตั้งสมมุติฐานโดยกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ฝึกการคิดวางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.73$) และครูสามารถกำหนดสถานการณ์ปัญหา ข้อโต้แย้ง ข้อมูลที่ยังไม่สามารถสรุปได้ในทันทีทันใด จำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และเข้าใจในประเด็นปัญหา ($\bar{X} = 4.72$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ว่าการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง ($\bar{X} = 4.70$) และครูการสร้างความสนใจ โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็น ประสบการณ์ใกล้ตัว ($\bar{X} = 4.70$)

ส่วนลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการกำหนด วิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกการคิดตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล ระบุลักษณะ จัดระบบ และการตั้งสมมุติฐานโดยกำหนดทางเลือก ในการแก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.24$) ครูสามารถเสนอประเด็นที่ควรพิจารณาหรือข้อสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำมาสอน ในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินกระบวนการคิดของตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.23$) และครูสามารถ กำหนดสถานการณ์ปัญหา ข้อโต้แย้ง ข้อมูลที่ยังไม่สามารถสรุปได้ในทันทีทันใด จำเป็นต้องอาศัย การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และเข้าใจในประเด็นปัญหา ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$) ตามลำดับ

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนี
ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) โดยรวมของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและการประเมินผล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
30. จัดการฝึกอบรมให้ครู เรื่องการวัดผลและประเมินผลตาม แนวทางของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการ จัดการเรียนรู้เสริมสร้าง จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	3.79	0.79	มาก	4.70	0.36	มากที่สุด	0.241
31. ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครู ในการจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการ การวัดผลประเมินผลที่เหมาะสม กับการจัดการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์	3.75	0.79	มาก	4.66	0.38	มากที่สุด	0.243
32. นิเทศ ติดตาม การวัดผล ประเมินผลของครูตามโปรแกรมที่ ได้กำหนดไว้	3.84	0.78	มาก	4.69	0.35	มากที่สุด	0.224
33. ประสานผู้เชี่ยวชาญให้ คำปรึกษาแก่ครูในการวัดผล ประเมินผลที่เหมาะสมกับ การจัดการเรียนรู้สร้างสรรค์	3.69	0.92	มาก	4.64	0.41	มากที่สุด	0.258
34. สถานศึกษามีการกำหนดการ วัดและประเมินผลการเรียนของ สถานศึกษาขึ้นร่วมกันระหว่างครู ฝ่ายบริหาร และกลุ่มงานวิชาการ	3.80	0.95	มาก	4.67	0.43	มากที่สุด	0.230

ตาราง 26 (ต่อ)

การวัดและการประเมินผล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
35. การวัดและประเมินผลของ สอนจะต้องเลือกวิธีการ ประเมินผลให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์ และมีความ หลากหลายเหมาะสมในแต่ละ รายวิชา	3.85	0.91	มาก	4.71	0.40	มากที่สุด	0.222
36. ครูเน้นการวัดและประเมินผล โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ การประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อประเมินการแสดงออกของ ผู้เรียนรอบด้าน	3.91	0.86	มาก	4.72	0.35	มากที่สุด	0.207
37. ครูนำผลการประเมิน การเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการ เรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน	3.80	0.86	มาก	4.74	0.38	มากที่สุด	0.232
รวม	3.80	0.86	มาก	4.69	0.38	มากที่สุด	0.232

จากตาราง 26 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการวัดและการประเมินผล จำนวน 8 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูเน้นการวัดและประเมินผลโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อประเมินการแสดงออกของผู้เรียนรอบด้าน ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมา คือ นิเทศ ติดตาม การวัดผลประเมินผลของครูตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 3.84$) และ การวัดและประเมินผลของสอนจะต้องเลือกวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และมีความหลากหลายเหมาะสมในแต่ละรายวิชา ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูในการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.69$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการวัดและการประเมินผล จำนวน 8 ตัวชี้วัด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครุณาผลการประเมินการเรียนรู้ ในแต่ละครั้งมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม กับผู้เรียนในครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมา ครูเน้นการวัดและประเมินผลโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการใช้การประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อประเมินการแสดงออกของผู้เรียนรอบด้าน ($\bar{X} = 4.72$) และการวัดและประเมินผลของสอนจะต้องเลือกวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และมีความหลากหลายเหมาะสมในแต่ละรายวิชา ($\bar{X} = 4.72$) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูในการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการ เรียนรู้สร้างสรรค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.64$)

ส่วนลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้านการวัดและการประเมินผล เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูในการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ สร้างสรรค์ของผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.26$) ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูในการจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการ วัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.24$) และ จัดการ ฝึกอบรมให้ครูเรื่องการวัดผลและประเมินผลตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.24$) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ รองลงมาคือ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน การกำหนด วิธีการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การวัดและการประเมินผล และการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

1.2 สภาพที่พึงการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คือ รองลงมาคือ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน และการวัดและการประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดเนื้อหา
เชิงสร้างสรรค์ การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การวัดและการประเมินผล
การกำหนดวิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน และการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการออกแบบ และประเมินโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2.1 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เกี่ยวกับการพัฒนาครู
ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์จากแนวปฏิบัติที่ดี

ผู้วิจัยได้ไปเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้
เชิงสร้างสรรค์จากผู้บริหาร และ ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีมีแนวปฏิบัติที่ดี ผลการสัมภาษณ์มีดังนี้

1. หลักการ และวัตถุประสงค์ของโปรแกรม

“...การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียน
ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและต่อยอดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสร้างสรรค์ผลงานและ
สร้างความกระตือรือร้นด้านการคิดมากกว่าวิธีการสอนโดยครูเป็นผู้ชี้แนะ โปรแกรมพัฒนาครูในการ
จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์นำไปใช้พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียน
การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวัตถุประสงค์ของโปรแกรมควรพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้
เชิงสร้างสรรค์...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 1, วันที่ 7 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม
ในกิจกรรมการสอน ได้คิดนอกกรอบและได้ลงมือกระทำผู้เรียนไม่เป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว
โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ นำไปใช้พัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูสามารถนำความรู้ที่ได้รับพัฒนาไป
ดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และวัตถุประสงค์ของโปรแกรมควรเพื่อพัฒนา
ครูให้มีความรู้ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 2, วันที่ 9 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ให้
เกิดขึ้นด้วยตนเอง ผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลายหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนได้ฝึกการคิด

แก้ปัญหาในสิ่งใหม่ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ยึดหลักการพัฒนาแบบที่ใช้ได้จริงนำกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมมาใช้ในการฝึกอบรมหรือให้ความรู้ แก่ครูผู้สอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาครูให้มีในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และวัตถุประสงค์ของโปรแกรมควรเพื่อพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู...”

(ครุต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 3, วันที่ 15 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

สรุป จากการสัมภาษณ์ด้านหลักการ และวัตถุประสงค์ของโปรแกรม
ได้ข้อเสนอแนะว่า

หลักการของโปรแกรม

การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและต่อยอดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสร้างสรรค์ผลงานและสร้างความกระตือรือร้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอน ได้คิดนอกกรอบและได้ลงมือกระทำ สามารถสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง ผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลายหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาในสิ่งใหม่ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ นำไปใช้พัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูสามารถนำความรู้ที่ได้รับพัฒนาที่ใช้ได้จริงนำกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมมาใช้ในการฝึกอบรมหรือให้ความรู้แก่ครูผู้สอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาครูให้มีในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนเชิงสร้างสรรค์

2. การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

“...การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ก่อนที่จะจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารและคณะครูมีการประชุมชี้แจงการแต่งตั้งคณะกรรมการการทำงานร่วมกัน แต่งตั้งครูประจำชั้น วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ความสนใจของผู้เรียน วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ เพื่อนำไป

กำหนดเป็นจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน โดยตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับ
บริบทของสถานศึกษา และตอบสนองความต้องการของชุมชน และมีวิวิธการพัฒนา 70 : 20 : 10...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 1, วันที่ 7 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ทางสถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่าง
สถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับ
ผู้เรียนโดยการประชุมร่วมกัน กำหนดทิศทางของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินไปในแต่ละปีการศึกษา
โดยหน้าที่ของครูผู้สอนกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลัก...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 2, วันที่ 9 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ของสถานศึกษาครูผู้สอนในสถานศึกษา
มีการดำเนินการประชุมปรึกษาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ของ
ผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้เกิดเป้าหมายสำคัญกับผู้เรียนครบทั้งสามด้านคือ ด้านความรู้ ด้านกระบวนการ
และด้านเจตคติ ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางกรอบแนวทางการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล
ให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จัดสภาพการเรียนรู้
แบบร่วมมือ ...”

(ครูต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 3, วันที่ 15 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

2.2 การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

“...การกำหนดเนื้อหาการกำหนดหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในกระบวนการ
จัดการเรียนรู้กับผู้เรียนถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องมอบหมายงานให้หัวหน้าช่วงชั้นสร้าง
ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมให้กับครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันในการวิเคราะห์หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจะกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ ตรงหลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงตามความ
ต้องการของผู้เรียน...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 1, วันที่ 7 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...การกำหนดเนื้อหาผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องร่วมกันวางแผน
ออกแบบให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางมีการประชุมวิเคราะห์
ให้มีความเชื่อมโยงกับหลักสูตรสถานศึกษา ตรงตามบริบทของผู้เรียนและชุมชนรอบโรงเรียนศึกษา

ดูงานแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมการบูรณาการเนื้อหาระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันครู...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 2, วันที่ 9 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...การกำหนดเนื้อหาครูผู้สอนทุกระดับชั้นก่อนเปิดภาคเรียน จะต้องมีการประชุมวางแผนการดำเนินการกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสาระการเรียนรู้ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีการบูรณาการเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ การบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่เนื้อหาที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้...”

(ครูต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 3, วันที่ 15 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

2.3 การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

“...การศึกษความพร้อมของผู้เรียนมีการข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน คัดกรองนักเรียน วิเคราะห์นักเรียนรายบุคคล ศึกษา และศักยภาพของนักเรียน จากผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน ให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูสามารถเลือกใช้สื่อการสอนที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนและเข้ารับการอบรม ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้รับการสนับสนุนการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 1, วันที่ 7 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...การศึกษความพร้อมของผู้เรียนสถานศึกษากำหนดให้ครูสร้างเครื่องมือในการวิเคราะห์นักเรียน มีการบริหารจัดการในชั้นเรียน ให้มีระบบดูแลนักเรียนและชั้นเรียน มีการทำสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ครูประเมินความพร้อมของนักเรียนก่อนเรียนและประเมินความก้าวหน้าหลังเรียน...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 2, วันที่ 9 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...การศึกษความพร้อมของผู้เรียนครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติในแต่ละปี การศึกษาก่อนจัดกระบวนการเรียนการสอนขึ้น ครูร่วมออกแบบวิธีการที่จะนำไปศึกษาผู้เรียนแต่ละคนเพื่อที่จะจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ตรงตามความต้องการ ตามความถนัดของผู้เรียน

แต่ละคน หลังจากการศึกษาผู้เรียนจะต้องนำผลที่ได้จากการศึกษาผู้เรียนมาวางแผนเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนกลุ่มเสี่ยง และส่งเสริมผู้เรียนกลุ่มที่มีความพร้อม...”

(ครูต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 3, วันที่ 15 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

2.4 กำหนดวิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

“...กำหนดวิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการดำเนินการเพื่อให้บุคลากรสามารถมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้หรือแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในชั้นเรียน โดยโรงเรียนได้มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด เลือกใช้สื่อที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ สนุก กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากเรียน มุ่งให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 1, วันที่ 7 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...กำหนดวิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู สถานศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญก่อนออกแบบการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในแต่ละปีการศึกษาหรือในแต่ละระดับชั้นครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ ความหลากหลายในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 2, วันที่ 9 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...กำหนดวิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูเลือกวิธีการต่าง ๆ เพื่อจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนชั้นฝึกการคิดเป็นรายบุคคลและกลุ่มย่อย ชี้แนะเสนอและอภิปรายผลการคิด และขึ้นประเมินผลการคิด และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ มีการจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการคิด...”

(ครูต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 3, วันที่ 15 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

2.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

“...การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้กิจกรรมแบบร่วมมือ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน มีการนำเสนอผลงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้า

ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กำหนดในระยะเวลาปฏิบัติกิจกรรมอย่างชัดเจน ควรใช้วิธีการพัฒนาครู ตามหลักการ 70 : 20 : 10...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 1, วันที่ 31 มีนาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การฝึกปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต และการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง มีการวางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหา และกิจกรรม กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย จัดกิจกรรมรายบุคคลหรือกิจกรรมกลุ่ม แล้วนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนอื่น จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นได้ซักถามและแสดงความคิดเห็น...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 2, วันที่ 3 เมษายน 2566 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้วิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถามหรือตั้งคำถาม ผู้สอนโน้มน้าว และสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนขยายความคิดและเชื่อมโยงองค์ความรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น อภิปรายในชั้นเรียน ให้ความคิดเห็นที่หลากหลาย มีการวางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหา และกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม...”

(ครูต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 3, วันที่ 5 มีนาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

2.6 การวัดและการประเมินผล

“...การวัดและประเมินผลครูต้องออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลให้เหมาะสม และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้รวมถึงมีเกณฑ์การวัดที่ชัดเจน วัดและประเมินผล การเรียนรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ โดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออก อภิปราย ซักถามโต้แย้ง การลงมือปฏิบัติจริงหรือจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินความรู้โดยการทดสอบความรู้ก่อน-หลังอบรม และการนิเทศ...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 1, วันที่ 7 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

“...การวัดและการประเมินผลครูจะต้องเลือกวิธีการประเมินที่หลากหลาย และสอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติ มีการแจ้งให้นักเรียนทราบผลการประเมินเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองของผู้เรียน ควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้ โดยสังเกตพัฒนาการและความประพฤติของผู้เรียน สังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม การประเมินตามสภาพจริง ควบคู่กับการใช้การทดสอบแบบต่าง ๆ อย่างครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง และเพื่อนและนำผลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ต่อไป มีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ...”

(ผู้บริหารต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 2, วันที่ 9 สิงหาคม 2566: การสัมภาษณ์)

“...การวัดและการประเมินผลใช้การประเมินผลที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรม ชิ้นงาน ประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินเพื่อนร่วมชั้นเรียน ควรวัดและประเมินผลไปพร้อม ๆ กับการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า หรือพัฒนาการของผู้เรียน นำข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผลไปพัฒนาจุดเด่นและปรับปรุง จุดด้อยของผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ...”

(ครูต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ คนที่ 3, วันที่ 15 สิงหาคม 2566 : การสัมภาษณ์)

3. วิธีการพัฒนา

จากการสัมภาษณ์ด้านกระบวนการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ได้ข้อเสนอแนะว่า ควรใช้วิธีการพัฒนา ตามหลักการ 70 : 20 : 10 (รวม 160 ชั่วโมง) ได้แก่

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ 16 ชั่วโมง
2. การศึกษาดูงาน 32 ชั่วโมง
3. การปฏิบัติงานจริง 112 ชั่วโมง

4. การประเมินผลโปรแกรม

จากการสัมภาษณ์ด้านการประเมินผลโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ได้ข้อเสนอแนะว่า ควรใช้วิธีการดังนี้

1. การประเมินความเข้าใจ ก่อน – หลังการพัฒนา
2. การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนามตามโปรแกรม

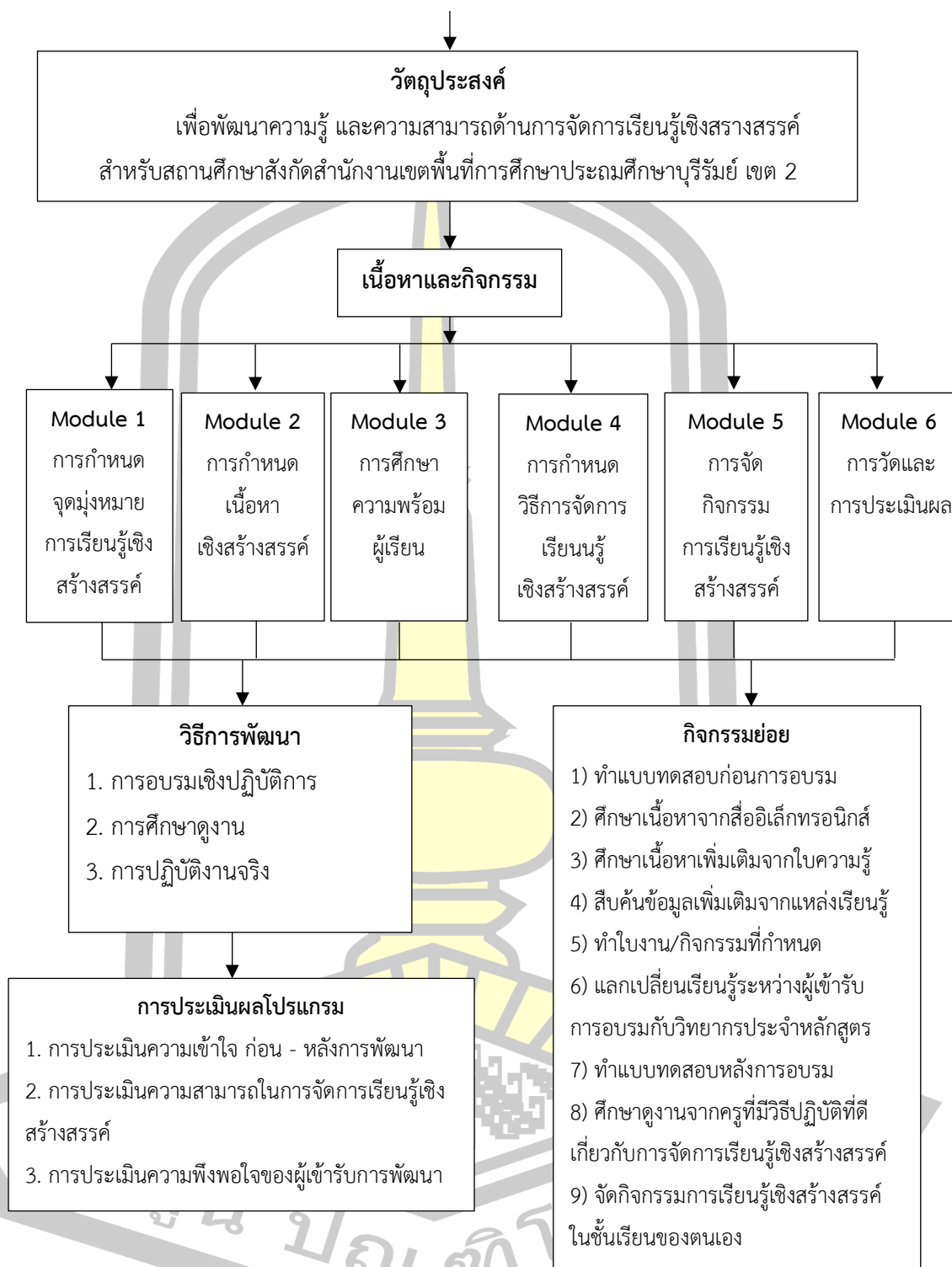
ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนผังของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ดังภาพประกอบ 4

แผนผังของโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ดังภาพประกอบ 3

โปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

หลักการ

การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและต่อยอดการเรียนรู้
ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสร้างสรรค์ผลงานและสร้างความกระตือรือร้น เปิดโอกาสให้
ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอน ได้คิดนอกกรอบและได้ลงมือกระทำ สามารถสร้าง
ความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง ผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลายหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนได้
ฝึกการคิดแก้ปัญหาในสิ่งใหม่ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น
โปรแกรมพัฒนาคู่มือในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ นำไปใช้พัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย
ดังกล่าวต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ สามารถสร้างนวัตกรรมบริหาร
จัดการในชั้นเรียนได้ดี ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอน
ที่มีหลักการมีความรู้และมีทักษะจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความหมายและมีคุณค่า
โดยเฉพาะในปัจจุบันการเรียนรู้ไม่เกิดขึ้นในห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็น
สิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องโปรแกรม
การพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จัดทำขึ้นเพื่อจะนำไปใช้พัฒนาคู่มือผู้สอน
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้บริหารจัดการในหน่วยงานตามบริบทที่เหมาะสม
ยึดหลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 ด้วยการนำกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสม มาใช้ในการ
ฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้จาก
การพัฒนาไปดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนรู้ของ
นักเรียนต่อไป

ภาพประกอบ 3 โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

คำแนะนำการใช้โปรแกรม

การดำเนินการตามโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยผู้นำโปรแกรมไปใช้ ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ การศึกษาความพร้อมผู้เรียน การกำหนดวิธีการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การวัดและการประเมินผล และเอกสารประกอบการพัฒนาอย่างละเอียด
2. จัดเตรียมประสานวิทยากร และร่วมวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาการพัฒนา
3. จัดเตรียมประสานการพัฒนาตาม Module 1-6 ที่กำหนดไว้ในโปรแกรม
4. ดำเนินการตามแผนการพัฒนา
5. ประเมินผลการพัฒนา

การดำเนินการพัฒนา

การดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาแต่ละขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการพัฒนา

เมื่อศึกษารายละเอียดโปรแกรมและเอกสารประกอบโปรแกรมเรียบร้อยแล้วให้ดำเนินการดังนี้

1. คัดเลือกครูเข้ารับการพัฒนา โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาดังนี้
 - 1.1 ครูที่เข้าร่วมพัฒนา สามารถเข้าร่วมโครงการได้ตลอดระยะเวลาในการพัฒนา
 - 1.2 ครูที่ปฏิบัติงานด้านวิชาการหรือครูผู้สอนที่สนใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
2. ประชาสัมพันธ์โปรแกรมการพัฒนา โดยมีวิธีการดังนี้
 - 2.1 ส่งหนังสือราชการแจ้งโรงเรียนในสังกัดทราบและคัดเลือกครูเข้ารับการพัฒนา
 - 2.2 ประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการพัฒนา

การดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ มีรายละเอียดดังนี้

1. พิธีเปิด ปฐมนิเทศ ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนา วัตถุประสงค์ของการพัฒนา กระบวนการพัฒนา บทบาทหน้าที่ของผู้เข้ารับการพัฒนา บทบาทหน้าที่ของวิทยากร และเอกสารที่ใช้ประกอบการบรรยาย (30 นาที)
2. ทดสอบด้านความรู้ ความเข้าใจ ก่อนการพัฒนา (10 นาที)
3. ดำเนินการพัฒนาตามเนื้อหา Module 1-6 (16 ชั่วโมง)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลหลังการพัฒนา

1. ทดสอบด้านความรู้ ความเข้าใจ หลังการพัฒนา (10 นาที)
2. พิธีปิดการพัฒนา มอบเกียรติบัตร (30 นาที)

กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนา

โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใช้กิจกรรมในการพัฒนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการปฏิบัติงานจริง

ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนา

การเข้ารับการพัฒนายึดหลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 ทั้งหมดจำนวน 160 ชั่วโมง ได้แก่

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ 16 ชั่วโมง คิดเป็น 10 %
2. การศึกษาดูงาน 32 ชั่วโมง คิดเป็น 20 %
3. การปฏิบัติงานจริง 112 ชั่วโมง คิดเป็น 70 %

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการบรรยาย
2. ใบความรู้/ใบกิจกรรม
3. วีดิทัศน์
4. สื่อประสมในการบรรยาย (Power Point)
5. คอมพิวเตอร์/โปรเจ็คเตอร์/เครื่องฉายภาพสามมิติ

การวัดและประเมินผลการพัฒนา

ในการวัดและประเมินผลการพัฒนาตามโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใช้วิธีวัดและประเมินผลดังนี้

1. การประเมินความเข้าใจ ก่อน - หลังการพัฒนา
2. การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนามตามโปรแกรม

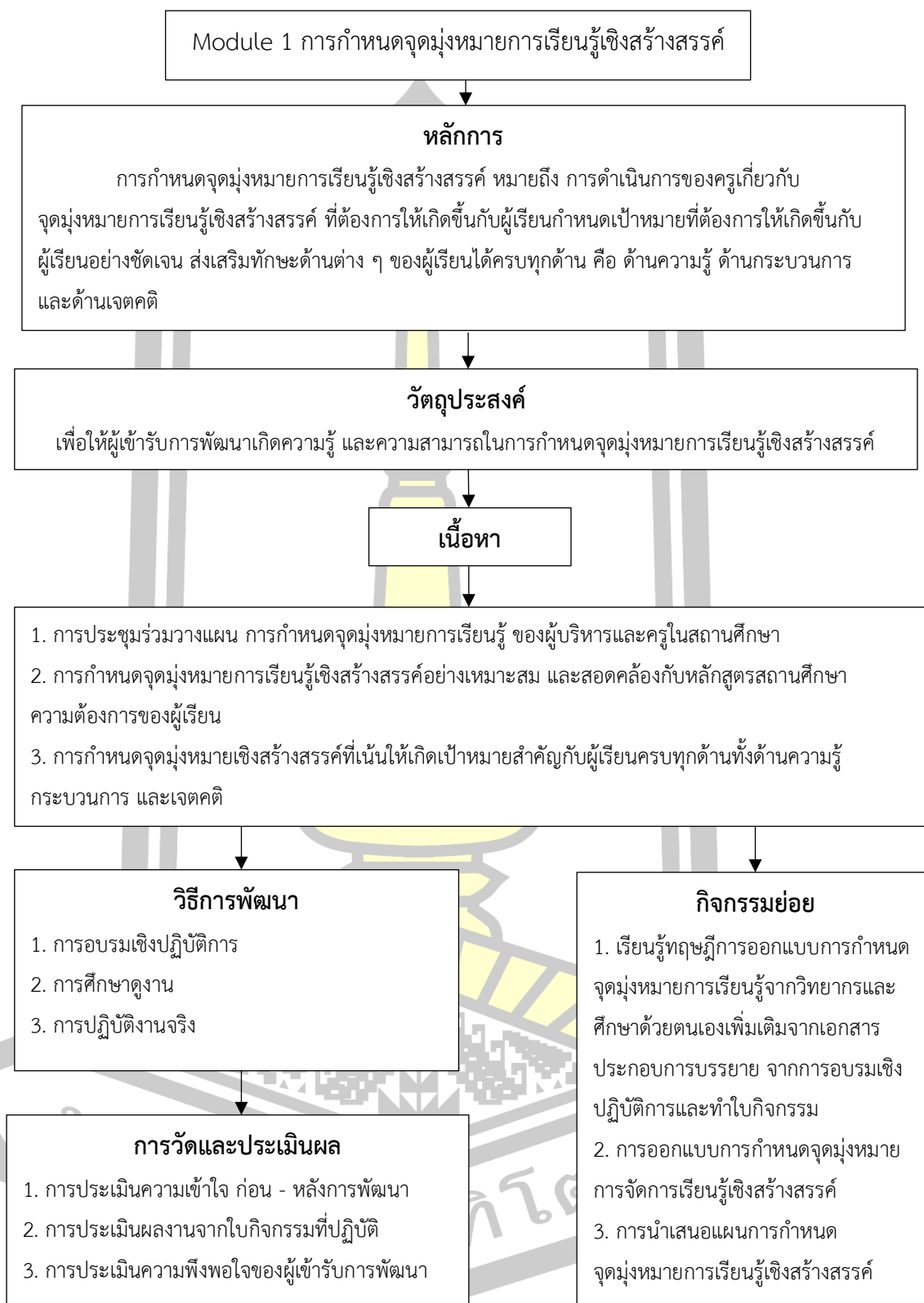
การพัฒนาตามโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แสดงดังตาราง 27

ตาราง 27 แสดงวัน/เวลา กิจกรรม การดำเนินการ และสื่อ ในการพัฒนาตามโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

วัน/เวลา	กิจกรรม	การดำเนินการ	สื่อ
วันที่ 1 Module 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (จำนวน 3 ชั่วโมง)			
08.00 - 08.30 น.	ลงทะเบียน		
08.30 - 09.00 น.	พิธีเปิด		
09.00 - 09.10 น.	Pre-test		
09.10 - 12.10 น.	การบรรยาย ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยายเรื่อง การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และทำใบงาน/ใบกิจกรรม	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณีศึกษา
12.10 - 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน		
วันที่ 1 Module 2 การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ (จำนวน 2 ชั่วโมง)			
13.00 - 15.00 น.	การบรรยาย ความรู้เกี่ยวกับ การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยายเรื่องการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ และทำใบงาน/ใบกิจกรรม	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณีศึกษา

ตาราง 27 (ต่อ)

วัน/เวลา	กิจกรรม	การดำเนินการ	สื่อ
วันที่ 2 Module 3 การศึกษาความพร้อมผู้เรียน (3 ชั่วโมง)			
08.00 -09.00 น.	ลงทะเบียน		
09.00 -12.00 น.	การบรรยาย ความรู้เกี่ยวกับ การศึกษาความพร้อมผู้เรียน	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยาย เรื่อง การศึกษาความพร้อมผู้เรียน	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณีศึกษา
12.00 - 13.00 น.		รับประทานอาหารกลางวัน	
วันที่ 2 Module 3 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (2 ชั่วโมง)			
13.00 – 15.00 น.	การบรรยาย ความรู้เกี่ยวกับ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยาย เรื่อง การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ และทำใบงาน/ใบกิจกรรม	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณีศึกษา
วันที่ 3 Module 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (3 ชั่วโมง)			
08.00 -09.00 น.	ลงทะเบียน		
09.00 -12.00 น.	การบรรยาย ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยาย เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณีศึกษา
12.00 - 13.00 น.		รับประทานอาหารกลางวัน	
วันที่ 3 Module 6 การวัดและการประเมินผล (3 ชั่วโมง)			
13.00 – 16.00 น.	การบรรยาย ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยาย เรื่อง การวัดและการประเมินผล และทำใบงาน/ใบกิจกรรม	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณีศึกษา
16.00 - 16.10 น.	Post-test		
16.10 - 16.30 น.	พิธีปิดการพัฒนา มอบเกียรติบัตร		

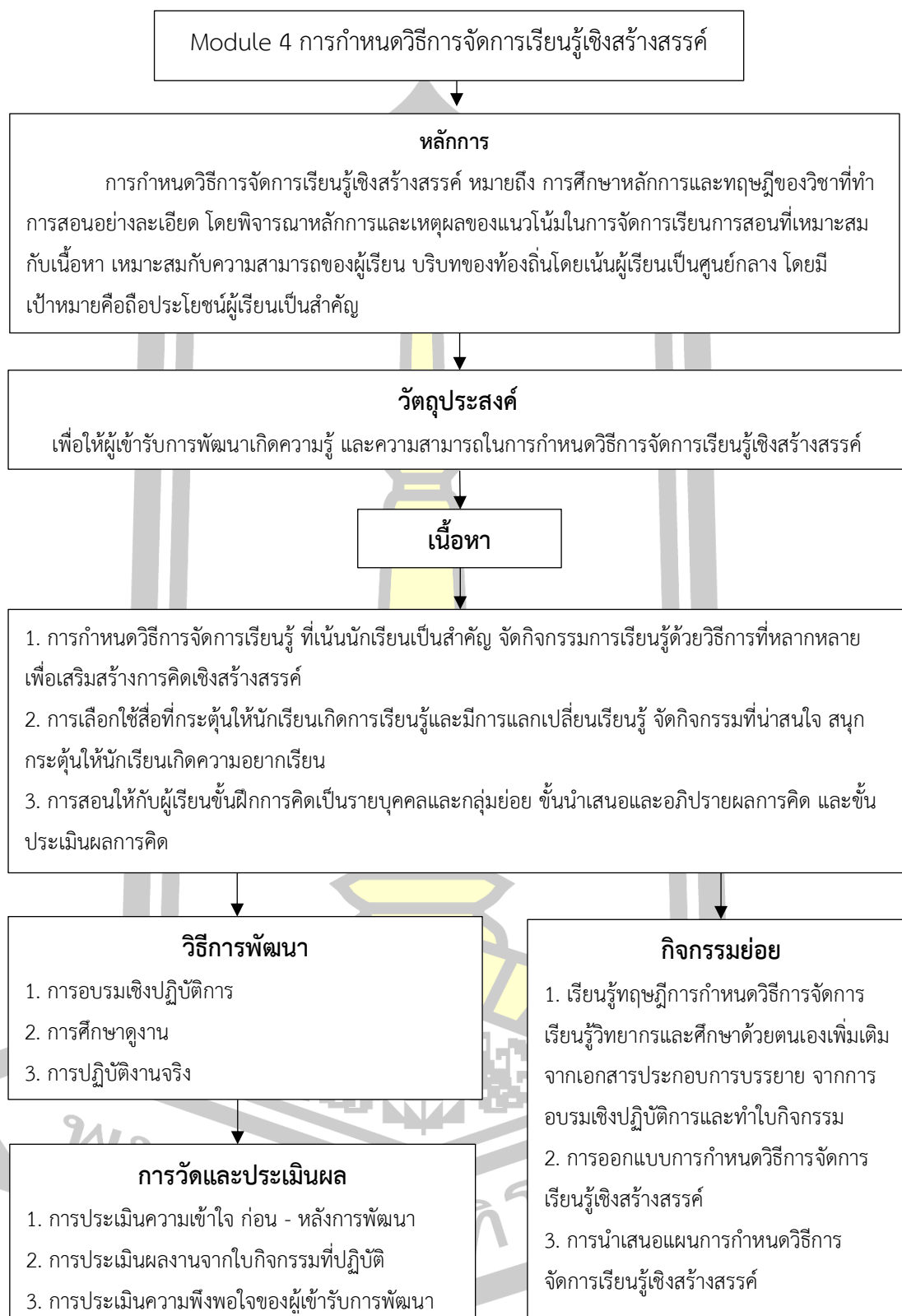
ภาพประกอบ 4 Module 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

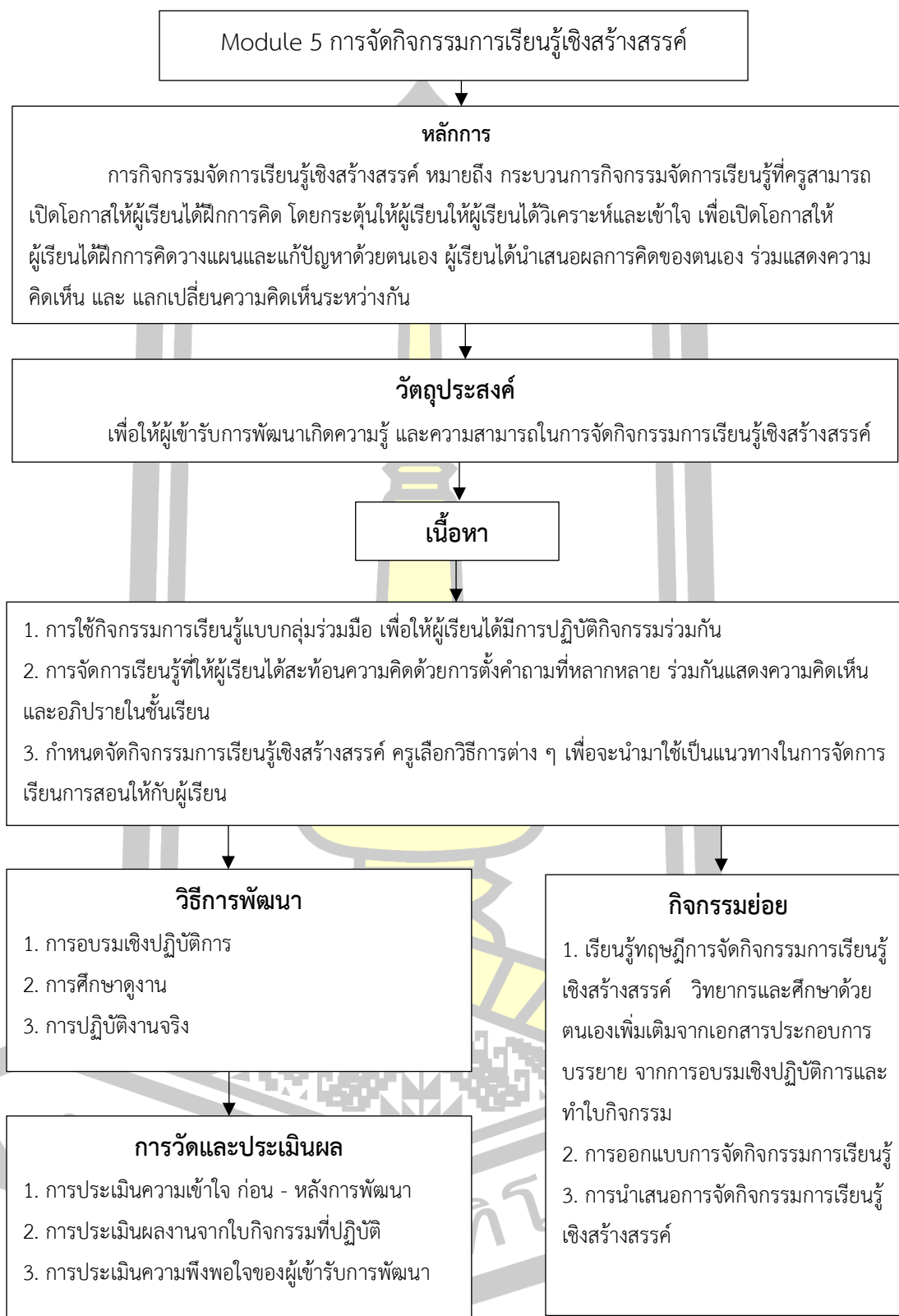

ภาพประกอบ 5 Module 2 การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

ภาพประกอบ 6 Module 3 การศึกษาความพร้อมผู้เรียน

ภาพประกอบ 8 Module 5 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

ภาพประกอบ 9 Module 6 การวัดและการประเมินผล

2.3 ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ปรากฏดังตาราง 28

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
2. วัตถุประสงค์	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3. เนื้อหาและกิจกรรม						
3.1 Module 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
3.2 Module 2 การกำหนดเนื้อหา	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
3.3 Module 3 การศึกษาความพร้อมผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
3.4 Module 4 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
3.5 Module 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
3.6 Module 6 การวัดและการประเมินผล	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4. วิธีการพัฒนา						
4.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 การศึกษาดูงาน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
4.3 การปฏิบัติงานจริง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด

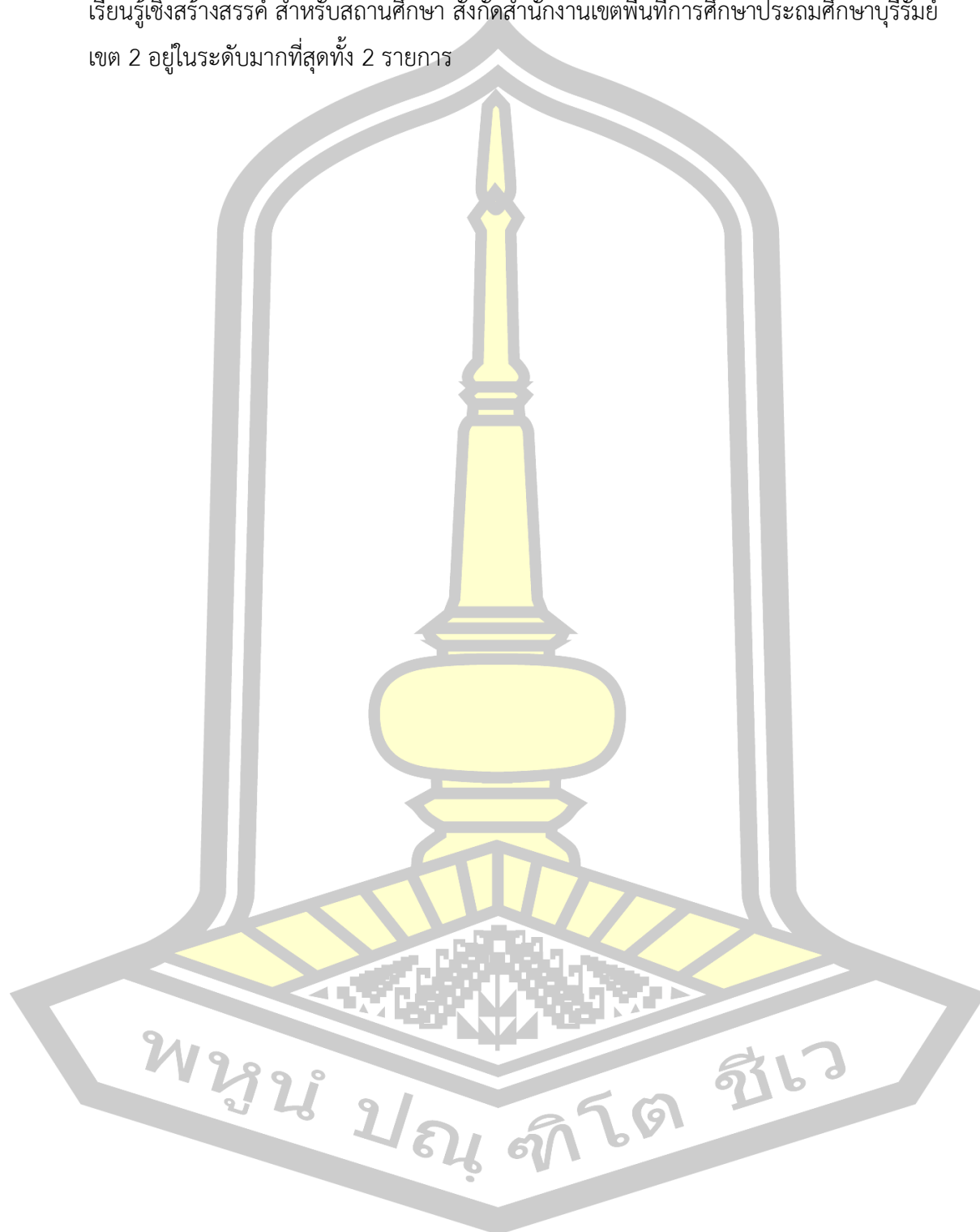
ตาราง 28 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5. การประเมินผลโปรแกรม						
5.1 การประเมินความเข้าใจ ก่อน - หลังการพัฒนา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5.2 การประเมินความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5.3 การประเมินความพึงพอใจ ของผู้เข้ารับการพัฒนิตาม โปรแกรม	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.73	0.36	มากที่สุด	4.57	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 22 ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ขอโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 พบว่า ความเหมาะสมของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบของโปรแกรม พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินผลโปรแกรม ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา คือ วิธีการพัฒนา ($\bar{X} = 4.87$) และวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.80$) ตามลำดับ โดยอยู่ระดับมากที่สุด ทั้ง 3 องค์ประกอบ ส่วนหลักการและเนื้อหาและกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.53$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนความเป็นไปได้ขอโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบของโปรแกรม พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินผลโปรแกรม ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา คือ วิธีการพัฒนา ($\bar{X} = 4.67$) และวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.60$) ตามลำดับ โดยอยู่ระดับมากที่สุดทั้ง 3 องค์ประกอบ ส่วนหลักการและเนื้อหาและกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.33$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

โดยสรุป ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการ
เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์
เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 รายการ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว และได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อออกแบบและประเมินโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

สรุปผล

การวิจัยเรื่องโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สามารถสรุปผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัย ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ รองลงมาคือ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน การกำหนดวิธีการ

เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การวัดและการประเมินผล และการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

1.2 สภาพที่พึงการพัฒนาศูนย์ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ คือ รองลงมาคือ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน และการวัดและการประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการกำหนด เนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศูนย์ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดเนื้อหาเชิง สร้างสรรค์ การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การวัดและการประเมินผล การกำหนด วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ ตามลำดับ

2. การออกแบบ และประเมินโปรแกรมการพัฒนาศูนย์ด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2.1 โปรแกรมการพัฒนาศูนย์ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล โปรแกรม

2.2 โปรแกรมการพัฒนาศูนย์ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ประกอบด้วย 6 Module ใช้ระยะเวลา ในการดำเนินงานโปรแกรม รวมทั้งสิ้น 160 ชั่วโมง ดังนี้

Module 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 1) การพัฒนาด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 2) การศึกษาดูงาน จากครูในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์

Module 2 การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ 1) การพัฒนาด้วยการอบรม เชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ 2) การศึกษาดูงานจากครูในสถานศึกษาหรือ สถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ 3) การเรียนรู้จากการ ปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

Module 3 การศึกษาความพร้อมผู้เรียน 1) การพัฒนาด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการศึกษาความพร้อมผู้เรียน 2) การศึกษาดูงานจากครูในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการศึกษาความพร้อมผู้เรียน 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมการศึกษาคือความพร้อมผู้เรียน

Module 4 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 1) การพัฒนาด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 2) การศึกษาดูงานจากครูในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

Module 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 1) การพัฒนาด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 2) การศึกษาดูงานจากครูในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

Module 6 การวัดและการประเมินผล 1) การพัฒนาด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2) การศึกษาดูงานจากครูในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2.3 วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การวิจัยครั้งนี้ได้นำหลักการ 70:20:10 มาใช้ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ดังนี้

2.3.1 หลักการ 70% การพัฒนาด้วยตนเอง ได้แก่ การลงมือปฏิบัติ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ในชั้นเรียนของตนเอง

2.3.2 หลักการ 20% การพัฒนาจากบุคคลอื่น ได้แก่ การศึกษาดูงานจากครูในสถานศึกษาหรือสถานศึกษาอื่นที่มีประสบการณ์สูงในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

2.3.3 หลักการ 10% การพัฒนาด้วยการอบรม ได้แก่ เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

2.4 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยนำมา อภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวม และรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู อาจเป็นเพราะว่า การกำหนดเนื้อหาในสถานศึกษาในปัจจุบันเป็นกำหนดเนื้อหาของการเรียนรู้โดยครูที่ยึดมาจากหลักสูตรแกนกลาง ไม่ได้มีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาอาจไม่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน ดังที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2551) กล่าวว่า ครูร่วมกันออกแบบเนื้อหาหรือหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ครูมีความสามารถในการกำหนดสาระสำคัญในเรื่องที่สอน โดยการระบุปัญหา จำแนกแยกแยะข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ ตอบสนองความแตกต่างระหว่าง บุคคล และครูกำหนดสาระสำคัญในเรื่องที่สอน ที่สามารถนำผู้เรียน ไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมาภรณ์ ปะการะโพธิ์ (2564) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษ ที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า อาจเป็นเพราะว่าครูยังไม่ได้รับการ สร้างความเข้าใจ และการเตรียมความพร้อมอย่างเพียงพอในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ไปใช้ รวมถึงยังไม่เข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง ส่งผลให้ครูยังไม่เข้าใจบริบทของมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดอย่างถ่องแท้ เพราะการเรียนรู้ที่ระบุ ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเน้นการปฏิบัติ แต่ครูส่วนใหญ่ยังยึดอยู่กับความเข้าใจในการสอน แบบเดิม ๆ คือการสอนเน้นการท่องจำทั้งที่กำลังใช้หลักสูตรอิงมาตรฐานที่ต้องสอนแบบเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ สอดคล้องกับ สุพัตตา พลพันธ์ (2563) ที่วิจัยเรื่อง โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรนิษฐา เลขนอก (2560) ที่วิจัยเรื่อง โปรแกรมการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครราชสีมา เขต 6 พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 พบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนา ครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

สภาพที่พึงการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดวิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยตัวชี้วัด ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้นำเสนอการคิดของตนเองและ แลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างกับของตน อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ระบบการศึกษากลับยังคง เหมือนเดิม จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาเพื่อให้ทันกับความท้าทาย ของโลกยุคใหม่ เพื่อให้ระบบการศึกษามีความแข็งแกร่งเพียงพอและสามารถเตรียมความพร้อมของ นักเรียน ให้มีชีวิตอยู่เรียนรู้ และทำงานในโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจำเป็นต้องได้รับการ เปลี่ยนแปลงเป็นวัฒนธรรมของการให้เด็กใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างผลการเรียนรู้ด้วย ตนเองโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นหลัก คือ กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่ม สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2558) เพื่อให้เด็กไทย ได้ผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้นต้องเป็นการ จัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการ เน้นสาระการเรียนรู้แกนกลางเป็นหลักและต้องจัดตามตัวชี้วัดของหลักสูตรด้วย กระบวนการดังกล่าว สามารถน้อมนำสร้างเด็กไทย ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นนักเรียน เป็นผู้นำ ตลอดจนเป็นนักสร้างนวัตกรรมอันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต แบบยั่งยืน สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2555) การจัดการเรียนรู้ ครูเลือกใช้วิธีการสอน หรือใช้เทคนิคการสอนมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพเหมาะสมกับผู้เรียน ครูเลือก วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน และครูเน้นให้ผู้เรียนมี บทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ บทบาทของครูคือผู้สนับสนุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณทัย ระหา (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา พลจันทร์ (2563) โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ โดยตัวชี้วัดที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความสามารถในการกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ อาจเป็นเพราะว่า ครูในสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างทั่วถึงและยังขาดความเข้าใจในการกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) การจัดการศึกษามีความสำคัญและจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นการรับผิดชอบด้านการสอน การบริหาร หรือ การสนับสนุน ตัวอย่างเช่น ครูที่ดีต้องได้รับการศึกษาอบรมมาอย่างดี มีความรู้ความชำนาญ และมีคุณลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครู การเป็นครูจึงเป็นที่ยอมรับว่า เป็นวิชาชีพชั้นสูง เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Darling-Hammond และ Lieberman (2014) การพัฒนาครูให้มีคุณภาพต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยแต่ละประเทศได้ส่งเสริมนโยบายในการปฏิบัติงานของครูเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา มีแนวทาง คือ การเน้นความพร้อมทางการศึกษา ส่งเสริมและการประเมินครูใหม่ รักษาความรู้และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในคุณภาพครูและในการเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหาได้ในเวลาเดียวกันทั้งนโยบายและการปฏิบัติงานทางการศึกษาเข้ากับวัฒนธรรมแต่ละประเทศ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2. โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม เนื้อหาและกิจกรรม มี 6 Module ได้แก่ Module 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ Module 2 การกำหนดเนื้อหา Module 3 การศึกษาความพร้อมผู้เรียน Module 4 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ Module 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Module 6 การวัดและการประเมินผล 4) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการปฏิบัติงานจริง โดยมีการจัดกิจกรรมตามหลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 ดังนี้ 1. การทำแบบทดสอบก่อนการอบรม 2. การอบรมเชิงปฏิบัติการ 3. การทำแบบทดสอบหลังการอบรม (6 Module 16 ชั่วโมง คิดเป็น 10%) 4. การศึกษาดูงาน (32 ชั่วโมง คิดเป็น 20%) และ 5. การปฏิบัติงานจริง ณ สถานศึกษา (112 ชั่วโมง คิดเป็น 70%) และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย การประเมินความรู้ความเข้าใจ

ก่อนและหลังการเข้าร่วมพัฒนาตามโปรแกรม และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนาตามโปรแกรม ส่วนผลการประเมินโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ก่อนการสร้างโปรแกรม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับองค์ประกอบโปรแกรมและขอบข่าย เนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของ ของ อารัง บัวศรี (2542), Caffarella (2002), สมิตรา พงศธร (2550), สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) และพิมพ์พร พิมพ์เกาะ (2557) ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม 4) วิธีพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ซึ่งผู้วิจัยได้มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตาม วัตถุประสงค์ ภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กรเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในโปรแกรม สอดคล้องกับ สถาปนีย์ ยศคำลือ (2564) โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม หรือกลยุทธ์ของโปรแกรม 5) สื่อวัสดุอุปกรณ์ และ 6) การวัดและประเมินผล ผลการประเมิน ความเหมาะสม และความไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมอง เป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีความเหมาะสม และ ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา แก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาการกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ โดยเฉพาะการประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา แก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหา เช่น กำหนดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องหรือล่อไปกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละวัตถุประสงค์ โดยออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้

ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตร และผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตาม การปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องและแนวทางการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดวิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกการคิดตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล ระบุลักษณะ จัดระบบ และการตั้งสมมติฐานโดยกำหนดทางเลือก ในการแก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ดังนั้น จึงควรส่งเสริม ให้ครูเข้ารับการพัฒนา การกำหนดวิธีจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และ จัดการการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัตินำไปสู่ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของครู อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องและแนวทางการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จะประสบความสำเร็จได้มากน้อย เพียงใดนั้น มีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการพัฒนาดังนี้

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีนโยบายให้ครูเข้ารับการพัฒนามตามโปรแกรมนี้ และกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนารวมถึงการกำหนดเป็นนโยบายให้โปรแกรมนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการ เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นระยะและต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้ครูและบุคลากรมีความความตระหนักและ พัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2 สถานศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการ เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นระยะและต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนได้เกิดความตระหนักในด้านมาตรฐานวิชาชีพและพร้อมพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ครู สามารถเลือกโปรแกรมหรือหลักสูตรการอบรมพัฒนาตามความสนใจและความถนัด

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการบริหาร วิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างความตระหนักและจัดโปรแกรมการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นหลักสูตรเพื่อเสริมทักษะให้กับครูอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

2.4 ครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้และสร้างเสริม ความสำเร็จให้กับนักเรียน ควรได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยการสร้างความ ตระหนักแก่ครู ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

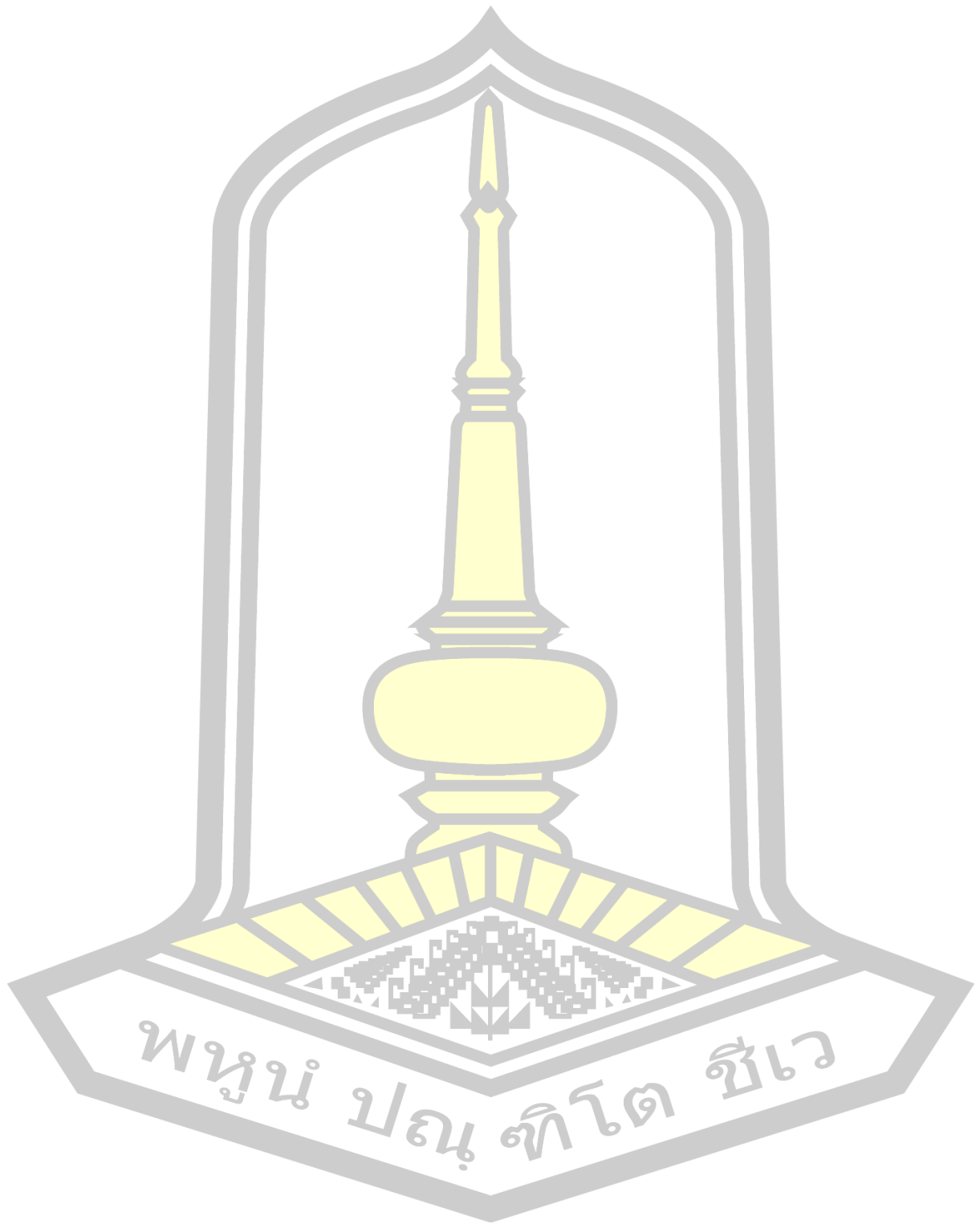
3.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เป็นลักษณะของการส่งผลทางตรงและทางอ้อม

3.2 ควรมีการวิจัยติดตามการนำโปรแกรมไปใช้ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

3.3 ควรมีการวิจัยเชิงลึก เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู โดยเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา พูลลาภ. (2563). การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
ร่วมกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนผดุงนารี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). *ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียนการสอน
การวัดผลประเมินผล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เอกสารชุด
แนวทางปฏิบัติการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547) *แนวทางการพัฒนาครูระหว่างการศึกษาปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษา พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กันยา สุวรรณแสง. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). *การคิดเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ซัคเซสมีเดีย จำกัด.
- ฉันท ชาติทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลาด จันทสมบัติ (2565). *รายงานผลการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สำหรับนักศึกษา
มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์*
- ชวลิต ชูกำแพง. (2550). *การประเมินการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2548). *การวิจัยทางศิลปะ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทน เขตกัน. (2550). *เทคนิคสอนศิลปะอย่างสร้างสรรค์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ :

ธารอักษร.

ทวีเดช จีวบาง. (2549). *ความคิดสร้างสรรค์ศิลปะ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ทักษิณ เกษตัน. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.

ทศนา แหมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทศนา แหมมณี. (2542). *การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โมเดล ชิปปา (CIPPA Model). วารสารวิชาการ, 2(5), 29.*

ทศนา แหมมณี. (2554). *ศาสตร์การสอนเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทศนา แหมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธารง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.

นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพลส.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ปฐมาภรณ์ ปะการะโพธิ์. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.

ประคัลภ์ ปันทพลังกูร. (2558). *ความจงรักภักดีของพนักงานต่อองค์กร มั่นหมายไปจริงๆ หรือ*.

[ออนไลน์]. ได้จาก : <https://prakal.wordpress.com>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 พฤษภาคม 2565].

ประพันธ์ศิริ สุเสารัง. (2556). *การพัฒนาการคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรัชญา เวสารัชช์. (2545). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
ฝ่ายวิชาการเอ็กซ์เพอร์เน็ท ฌ์ฐพงศ์ เกศมาริช และกานต์สุดา มาชะศิริานนท์. (2545). *คู่มือ...
ฝึกสร้างพลังสมอง*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เพอร์เน็ท.

พศิน แดงจวง. (2558). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ :
ดวงกมลพับลิชชิ่ง.

พะยอม วงศ์สารศรี. (2544). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

พิมพ์พร พิมพ์เกาะ. (2557). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขภูบัณทิต
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2549). *โครงการวิทยาศาสตร์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
เพื่อพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2551). *ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน
แบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2551). *การสอนคิดด้วยโครงการ : การเรียนการสอนแบบบูรณาการ*.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2554). *กลยุทธ์การสอนตามกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียน
การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. พระนครศรีอยุธยา : เทียนวัฒนาพรินต์ติ้ง.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2546). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา
หน่วยที่ 9-12*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มารุต พัฒนา. (2557). *การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้คิดและความสุขในการเรียนรู้*.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). *วิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2553). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วนิช สุธารัตน์. (2547). *ความคิดและความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรนิษฐา เลขนอก (2560). *โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2553). *หลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา : กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนา*. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562). *การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ (Creative Integration)*. [ออนไลน์]. ได้จาก : www.curriculumandlearning.com. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤษภาคม 2565].
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563). *การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2564). *การเรียนรู้แบบนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ (Creative self-directed learning)*. [ออนไลน์]. ได้จาก : www.curriculumandlearning.com. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤษภาคม 2565].
- วิเชียร วิทยอุดม. (2550). *การพัฒนาองค์กร*. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนวิซการพิมพ์ จำกัด.
- วิน เชื้อโพธิ์หัก. (2537). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2551). *การบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา : แนวคิดและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.
- วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์. (2559). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรีสุรางค์ ทิณะกุล และคณะ. (2542). *การคิดและการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ : เอิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2550). *การวิเคราะห์สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *คู่มือดำเนินการพัฒนา หลักสูตร พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สำหรับครูและศึกษานิเทศก์.*

นครปฐม : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี.

สถาปนิย ยศคำลือ. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็น*

ฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาอุดรธานี เขต 3.

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สวัสดี สายประดิษฐ์ และคณะ. (2537). *คู่มือสอบและปฏิบัติราชการ.* กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.

สันติ คุณประเสริฐ และสมใจ สิทธิชัย. (2535). *ศิลปศึกษา-ศึกษาศิลปะ.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). *รายงานวิจัยปฏิบัติการพัฒนาระบบ*
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐาน

การศึกษา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. (2564). *รายงานผลการ*
ดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 2. บุรีรัมย์ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การพัฒนาผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง*
เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร*
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตร

แห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *รายงานประจำปี 2558 สำนักงาน*
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2550). *แผนยุทธศาสตร์เทคโนโลยีวัสดุ*
แห่งชาติ พ.ศ. 2550-2559. ปทุมธานี : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และพัฒนา

เทคโนโลยีแห่งชาติ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2551). *มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2*. (พ.ศ. 2549-2553). กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *การพัฒนางานองค์กรและบุคลากรแนวคิดใหม่ในการพัฒนา ทรัพยากรบุคคล*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *รายงานการศึกษาแนวโน้มการพัฒนา คุณภาพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาครูและ บุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *รายงานการวิจัยนำร่องหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *ชุดฝึกอบรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำราญ จูช่วย และคณะ. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ที่มีต่อการสอนวิชาภาษาจีนของครูอาสาชาวจีนระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2552*. นนทบุรี : วิทยาลัยราชพฤกษ์.

สุพัตรา พลขันธุ์. (2563). *โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุมิตรา พงศธร. (2550). *สรุปเรื่องของหลักสูตร. สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 15(23), 1-8*, กุมภาพันธ์-เมษายน.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). *องค์ประกอบของโปรแกรม*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2559). *การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา*. มหาสารคาม : อภิชาติ การพิมพ์.

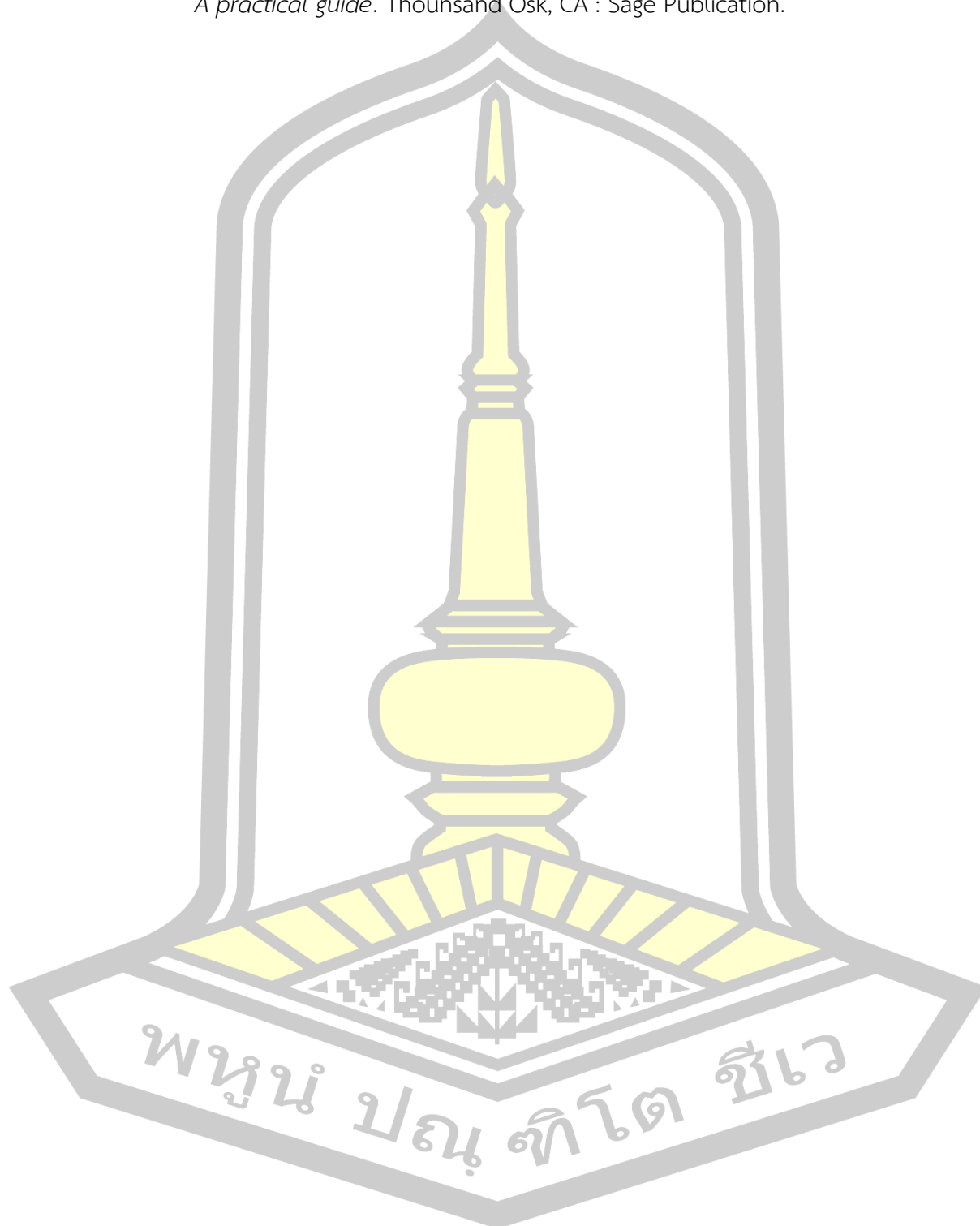
สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *ครบเครื่องเรื่องการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

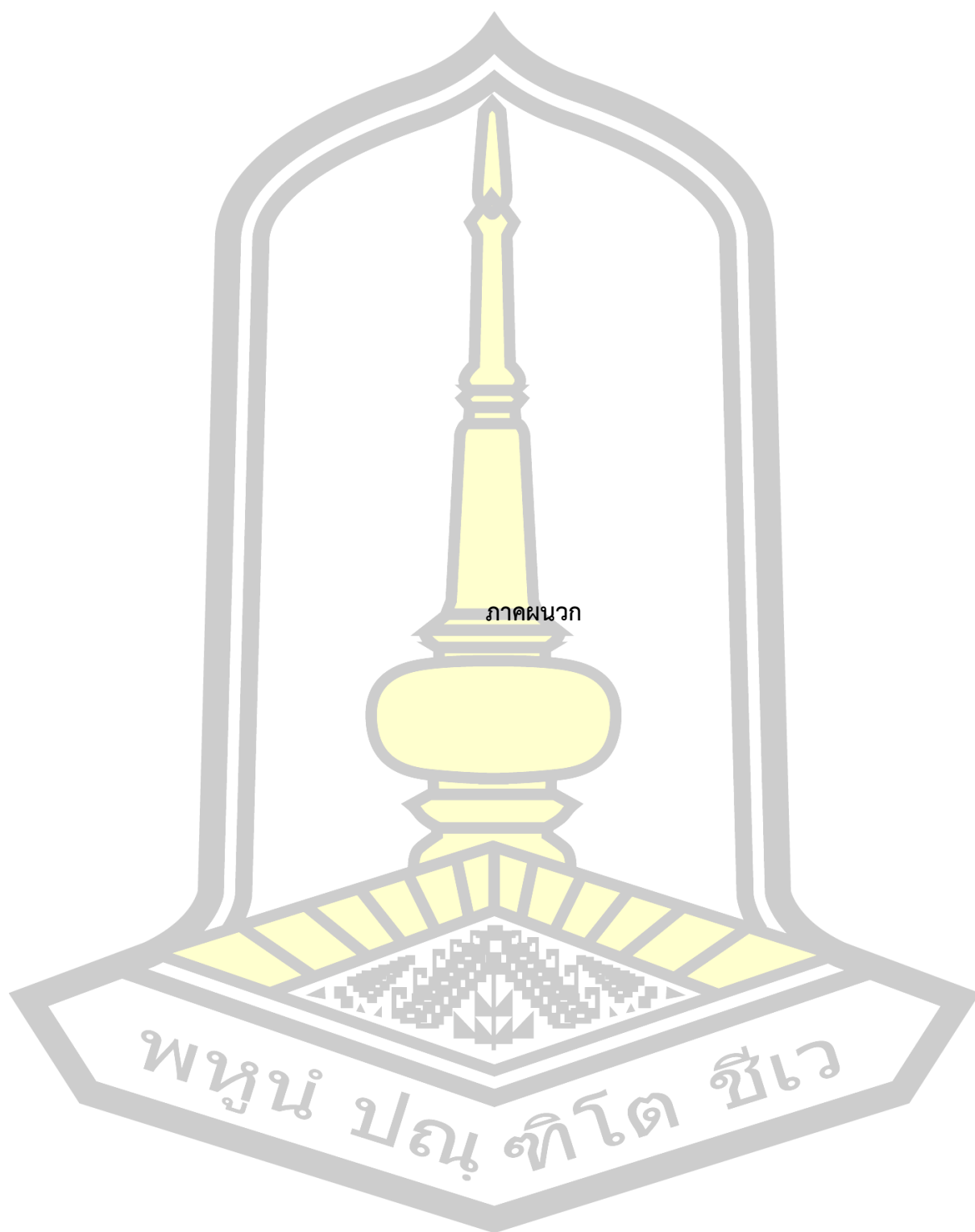
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). *กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Research)*.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา. (2551). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. มหาสารคาม : คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2551). *หลักการและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ได้ผล เอกสาร
ประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนประจำปี
2551*. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิวิทย์ พิมลแสงสุริยา. (2557). *สูตรการพัฒนา 70:20:10*. [ออนไลน์]. ได้จาก :
http://www2.ftpi.or.th/th/knwinf_pcornerdetailDotnet.php?pdtlid=1312.
[สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 พฤษภาคม 2565].
- อรุณทัย ระหา (2560). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สมอง
เป็นฐาน (BBL) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด
เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- อัจฉรา ไวยพัฒน์. (2555). *การจัดการจากแหล่งเรียนรู้*. [ออนไลน์]. ได้จาก :
<https://www.gotoknow.org/posts/153429>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 มีนาคม 2565].
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2553). *คุณธรรมนำชีวิต*. กรุงเทพฯ : ปริมาตร.
- อาภรณ์ ภูวพิณพันธุ์. (2552). *Competency Dictionary*. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- อารี พันธุ์มณี. (2540). *ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน แกรมมี่.
- อารี พันธุ์มณี. (2557). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อุ้นตา นพคุณ. (2546). *กรอบแนวคิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*.
กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2556). *ทักษะความคิด: พัฒนาอย่างไร*. กรุงเทพฯ : อินทร์ณ.
- Alexander, K.D. (2007). *Effects of Instruction in Creative Problem Solving on Cognitive, Creative, and Satisfaction Among Ninth Grade Students in An Introduction to World Agricultural Science and Technology Course*. Ph.D. Thesis, Texas Tech University.
- Ausubel, D.P. (1963). *The Psychology of Meaningful Verbal Learning*. New York : Grune & Station

- Bandura, A. (1969). *Principles of behavior modification*. New York : Holt, Rinehart & Winston.
- Barr, M.J. and Keating, L.A. (1990). *Developing Effective Student Services Program*. California : Jossey-Bass.
- Barron, F.X. (1996). "Barron's or dinarywars. In A. Montuori (Edition.)," *Unusual associates. A festschrift for Frank Barron*. (pp. 438-446). Cresskill, New Jersey : Hampton.
- Boone, E.J. (1992). *Developing Program in Adult Education*. New Jersey : Prentice Hall.
- Boyett, J.H. and Boyett, J.T. (1998). *The Guru Guide: The best Idea of the Top Management Thinker*. New York : John Willy & Son.
- Boyle, P.G. (1981). *Planning Better Program* . New York : McGraw-Hill Book Company.
- Caffarella, R. (2002). *Planning : Programs for Adult Learners : A Practical Guide for Educations Trainers And Staff Developers*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Carolyn, B. and others. (2013). *How to Develop a Training Program on the Job*. [online]. Available from : <http://www.wikihow.com/Develop-a-Training-Program-on-the-Job>. [accessed 15 August 2022].
- Charles, J. (2013). *Framework for High Performance*. [online]. Available from : <http://charlesjennings.blogspot.com/2013/06/702010-framework-for-high-performance.html>. [accessed 10 June 2022].
- Darling-Hammond, L. and Lieberman, A. (2014). Teacher Education Around the World. *British Educational Research Journal*, 40(4), 743–745.
- Gajda, A., and others. (2017). Exploring creative learning in the classroom: A multi-method approach. *Thinking Skills and Creativity*, 24, 250-267.
- Goh, P. (2014). Beginning Teachers' Conceptions of Competency: Implications to Educational Policy and Teacher Education in Malaysia. *Journal Educational Research for Policy and Practice*, 13(01), 65-79
- Guilford, J.P. (1967). Creativity: Yesterday, today, and tomorrow. *The Journal of Creative Behavior*, 1(1), 3–14.
- Hough, B. and Duncan, K. (1970). *Teaching Description and Analysis*. Boston : Addison-Westlu.

- Kaufman, R. and English, W. (1981). *Need Assessment : Concepts and Application*. New Jersey : Educational Technology
- Klausmeier, H.J. and Ripple, R.E. (1971). *Learning and Human Abilities: Educational Psychology*. 3rd ed. New York : Harper and Row.
- Koberg, D and Bagnall, J. (1991). *The Universal Traveler : A Soft-systems Guide to Creativity, Problem-solving and the Process of Reaching Goal*. Menlo Park, CA : Crisp Publications.
- Lombardo, M.M. and Eichinger, R.W. (1996). *The Career Architect Development Planner*. Minneapolis : Lominger.
- Maslow, A.H. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd ed. New York : Harper & Row.
- Osborn, M. (1996). Social class, educational opportunity and equal entitlement : dilemmas of schooling in England and France. *Comparative Education*, 33(3), 375–393.
- Peine, J. (2007). *The Educator's Professional Growth Plan : A Process for Developing Staff and Improving Instruction*. Thousand Oaks, CA : Corwin.
- Piaget, J. (1972). *The growth of logical thinking from childhood to adolescence*. New York : Basicbook.
- Robert, M. (1996). *Human Resource Management*. New Jersey : Prentice–Hall.
- Rossmann, M.G. (1996). Viral cell recognition and entry. *Curr. Sci*, 71, 193-204.
- Styles, M.H. (1990). *Effective Models of Systematic Program Planning*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Torrance, P.E. (1969). *Guiding Creative Talent*. New Delhi : Prentice-Hall of India Private.
- Tyler, R.W. (1986). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago : University of Chicago Press.
- Wallach, M.A. and Kogan, N. (1965). *Modes of thinking in young children : a study of the creativity-intelligence distinction*. New York : Holt, Rhinehart and Winston, Inc.
- Wallas, G. (1926). *The art of thought*. London : Jonathan Cape
- Wan, G. and Gut, D. M. (2011). Bringing Schools into the 21st Century. *Springer Berlin Heidelberg*, 13, 104-127.

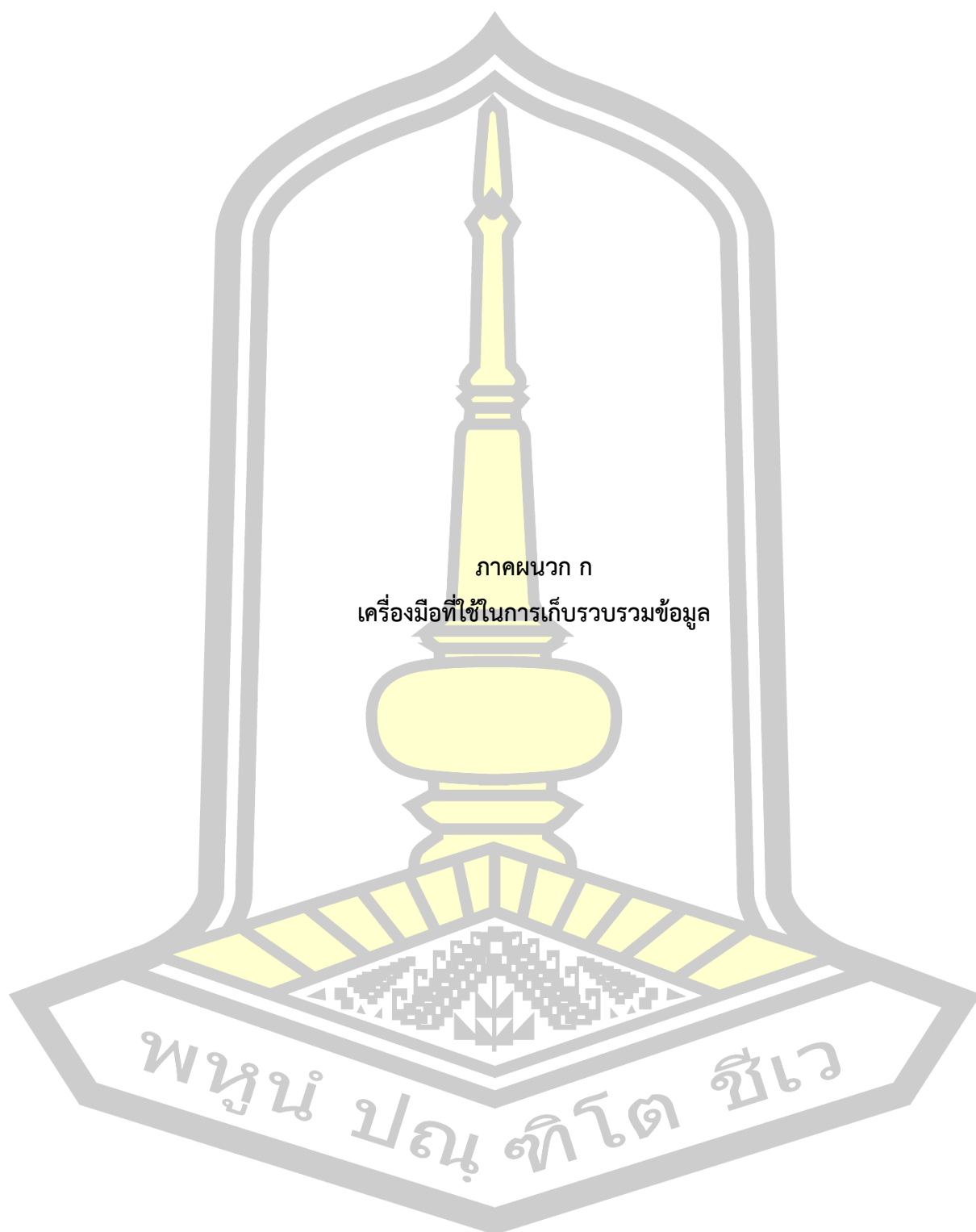
Witkin, B.R. and Altschuld, J.W. (1995). *Planning and Conducting needs assessments
A practical guide*. Thousand Oaks, CA : Sage Publication.

ภาคผนวก

พูน ปณ จิต ชีเว

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

พหุ ประยูร จิโรต ชีวะ

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม
สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้
เชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษา
สำหรับการวิจัย

เรื่อง โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2

ข้อที่	ข้อคำถามการพัฒนาครูด้านจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา	ระดับ ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์					
1	การฝึกอบรมให้ความรู้ครูในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์				
2	การฝึกอบรมให้ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์				
3	จัดให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์				
4	ประสานงานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา แก่ครูเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง				
5	กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ ของผู้เรียนได้ครบทุกด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านกระบวนการ และด้านเจตคติ				
6	ครูมีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างชัดเจน				
กำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์					
7	จัดให้ครูศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการกำหนดเนื้อหาที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน				

ข้อที่	ข้อคำถามการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา	ระดับ ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
8	จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความสามารถ ในการกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์				
9	ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับ การกำหนดเนื้อหาที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ของครู				
10	จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ในการบูรณาการเนื้อหาสาระหลักและ ต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ				
11	ครูวิเคราะห์หลักสูตร นำผลการวิเคราะห์หลักสูตร ไปใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละช่วงชั้น				
12	ครูวางแผน จัดทำหน่วยการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร				
การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน					
13	ให้คำปรึกษาครูในการวิเคราะห์ความพร้อมของผู้เรียน และจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียน				
14	จัดอบรมให้ครูมีทักษะในการเลือกใช้สื่อในการจัดการ เรียนรู้ตามกลุ่มสาระเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับผู้เรียน				
15	นิเทศติดตามครูในการนำข้อมูลผู้เรียนเพื่อความพร้อม ในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของ ผู้เรียน				
16	ครูทำการศึกษาความพร้อมผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้ แก่ผู้เรียน				

ข้อที่	ข้อคำถามการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา	ระดับ ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
17	ครูสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ก่อนจัดการเรียนการสอนเพื่อนำผลการศึกษา ความพร้อมผู้เรียนมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการ เรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน				
18	เป้าหมายสำคัญของการศึกษาผู้เรียนคือการจัดการ เรียนรู้ให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของ ผู้เรียนมากที่สุด				
การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์					
19	ครูมีการสร้างแผนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อกำหนด วิธีการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา				
20	ครูศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ หรือแนวคิดทาง การศึกษา ใหม่ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปปรับ ใช้ในชั้นเรียน				
21	ครูกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ เลือกทฤษฎีการเรียนรู้ หรือแนวคิดที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และ เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน				
22	ครูกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับบริบทของ ท้องถิ่น				
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์					
23	ครูบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ว่า พฤติกรรมหรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง				
24	ครูสร้างความสนใจ โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้ อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่ เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว				

ข้อที่	ข้อคำถามการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา	ระดับ ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
25	ครูสามารถกำหนดสถานการณ์ปัญหา ข้อโต้แย้ง ข้อมูลที่ยังไม่สามารถสรุปได้ในทันทีทันใด จำเป็นต้องอาศัยเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และเข้าใจในประเด็นปัญหา				
26	ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกการคิดตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล ระบุลักษณะ จัดระบบ และการตั้งสมมติฐานโดยกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาหลายๆทาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวางแผนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง				
27	ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้นำเสนอการคิดของตนเองและแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างกับของตน				
28	ครูสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลการคิดของแต่ละกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่ เพื่อเปรียบเทียบความคิดว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จากนั้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน				
29	ครูสามารถเสนอประเด็นที่ควรพิจารณาหรือข้อสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำมาสอนในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินกระบวนการคิดของตนเอง				
การวัดและการประเมินผล					
30	จัดการฝึกอบรมให้ครูเรื่องการวัดผลและประเมินผลตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์				

ข้อที่	ข้อคำถามการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา	ระดับ ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
31	ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูในการจัดทำเครื่องมือ เพื่อใช้ในการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับ การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน				
32	นิเทศ ติดตาม การวัดผลประเมินผลของครูตาม โปรแกรมที่ได้กำหนดไว้				
33	ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูในการวัดผล ประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์				
34	สถานศึกษามีการกำหนดการวัดและประเมินผลการ เรียนของสถานศึกษาขึ้นร่วมกันระหว่างครู ฝ่ายบริหาร และกลุ่มงานวิชาการ				
35	การวัดและประเมินผลของสอนจะต้องเลือกวิธีการ ประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และมีความ หลากหลายเหมาะสมในแต่ละรายวิชา				
36	ครูเน้นการวัดและประเมินผลโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อประเมิน การแสดงออกของผู้เรียนรอบด้าน				
37	ครูนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้ในการ วางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน				

พูน ปณ จิตโต ชีเว

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

.....

.....

.....

2. กำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

.....

.....

.....

3. การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

.....

.....

.....

4. การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

.....

.....

.....

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

.....

.....

.....

6. การวัดและการประเมินผล

.....

.....

.....

พจน ภาณุ ภัโต ชีวะ

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง โปรแกรมการพัฒนาศูนย์การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โปรแกรมการพัฒนาศูนย์การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1. การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาศูนย์การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

(2) เพื่อออกแบบและประเมินโปรแกรมการพัฒนาศูนย์การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาศูนย์การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

3. แบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ท่านสามารถตอบได้ตามอิสระตามความจริง คำตอบที่เป็นจริงที่สุดจะช่วยให้งานวิจัยนี้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว การตอบคำถามของท่านถือเป็นความลับ ซึ่งจะไม่มีการเผยแพร่ต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวพิกุลทอง พวงเงิน

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับข้อความเป็นข้อมูลของท่าน

1. สถานภาพ

() ผู้บริหารสถานศึกษา

() ครูผู้สอน

2. ขนาดของโรงเรียน (ตามเกณฑ์ สพฐ.)

() โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน)

() โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121- 600 คน)

() โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 601 – 1,500 คน)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และเลือกช่องความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ตามระดับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อคำถามการพัฒนาครูด้านจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
9	ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครู เกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาที่พัฒนาการจัดการ เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของครู										
10	จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ในการบูรณาการเนื้อหาระหว่างครูกลุ่มสาระ หลักและต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ										
11	ครูวิเคราะห์หลักสูตร นำผลการวิเคราะห์ หลักสูตรไปใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ร่วมกันในแต่ละช่วงชั้น										
12	ครูวางแผน จัดทำหน่วยการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับหลักสูตร										
การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน											
13	ให้คำปรึกษาครูในการวิเคราะห์ความพร้อม ของผู้เรียนและจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับ ผู้เรียนอย่างเป็นระบบเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการ จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน										
14	จัดอบรมให้ครูมีทักษะในการเลือกใช้สื่อในการ จัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระเพื่อเสริมสร้าง การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้เหมาะสม กับผู้เรียน										
15	นิเทศติดตามครูในการนำข้อมูลผู้เรียน เพื่อความพร้อมในการพัฒนาด้านการจัดการ เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน										
16	ครูทำการศึกษาความพร้อมผู้เรียนก่อนจัดการ เรียนรู้แก่ผู้เรียน										

[illegible]

[illegible]

ข้อ	ข้อคำถามการพัฒนาครูด้านจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
29	ครูสามารถเสนอประเด็นที่ควรพิจารณาหรือข้อสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำมาสอนในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินกระบวนการคิดของตนเอง										
การวัดและการประเมินผล											
30	จัดการฝึกอบรมให้ครูเรื่องการวัดผลและประเมินผลตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์										
31	ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูในการจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์										
32	นิเทศ ติดตาม การวัดผลประเมินผลของครูตามโปรแกรมที่ได้กำหนดไว้										
33	ประสานผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่ครูในการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สร้างสรรค์ของผู้เรียน										
34	สถานศึกษามีการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาขึ้นร่วมกันระหว่างครู ฝ่ายบริหาร และกลุ่มงานวิชาการ										
35	การวัดและประเมินผลของสอนจะต้องเลือกวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และมีความหลากหลายเหมาะสมในแต่ละรายวิชา										
36	ครูเน้นการวัดและประเมินผลโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อประเมินการแสดงออกของผู้เรียนรอบด้าน										

ข้อ	ข้อคำถามการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
37	ครูนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน										

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้

.....

.....

.....

2. กำหนดเนื้อหา

.....

.....

.....

3. การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

.....

.....

.....

4. การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

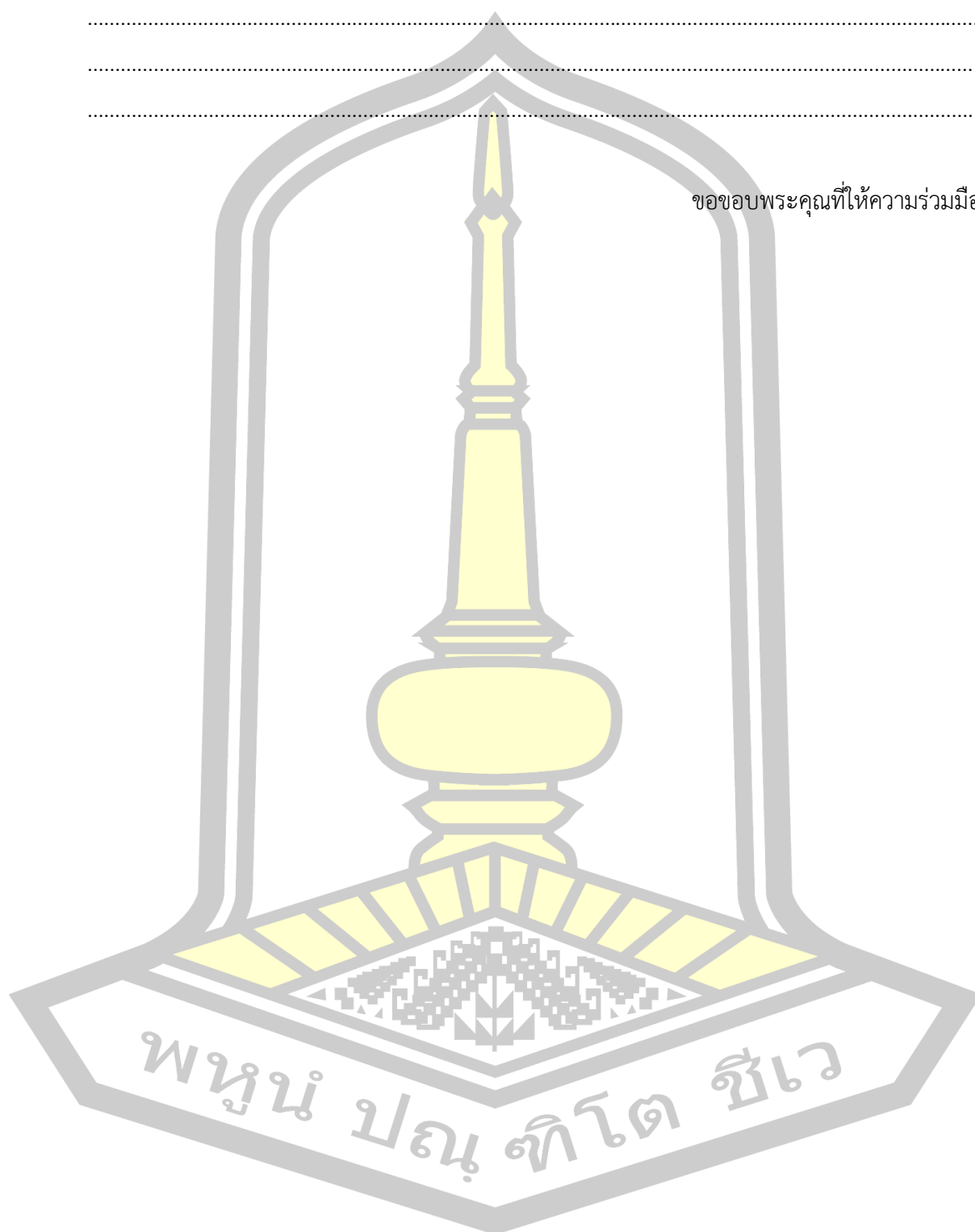
6. การวัดและการประเมินผล

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือ

แบบสัมภาษณ์แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

เกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อการวิจัยเรื่อง :
 โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่
 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
 สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นประโยชน์ใช้ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มี
 ผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด จึงขอความ
 อนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับ
 ความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง
 มา ณ โอกาสนี้

นางสาวพิกุลทอง พวงเงิน

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิชา การบริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

0874231466

พูน ปณ จิต ชีเว

ผู้สัมภาษณ์ : นางสาวพิกุลทอง พวงเงิน

สถานที่สัมภาษณ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านให้สัมภาษณ์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ-นามสกุล.....
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สาขา.....
3. ตำแหน่งปัจจุบัน.....
4. สถานที่ทำงาน.....
5. ประสบการณ์ในการทำงาน.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ท่านมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ในแต่ละ
องค์ประกอบควรดำเนินการอย่างไร จึงจะนำไปสู่ โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิง
สร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และ
เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ในประเด็นคำถามการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ควรมีหลักการ และ
วัตถุประสงค์อย่างไร

.....
.....
.....

2. ท่านมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ในแต่ละ
องค์ประกอบควรดำเนินการอย่างไร

2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

ในแต่ละประเด็นต่อไปนี้ควรมีเนื้อหาสำคัญอะไรบ้างและควรกำหนดกิจกรรมสำหรับครูให้สามารถ
เรียนรู้จากการอบรมหรือสัมมนา การเรียนรู้จากคนอื่น และการเรียนรู้/ปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างไร
และมีสัดส่วนของเวลาที่ใช้ตามหลักการพัฒนาอย่างไร รวมทั้งควรมีการวัดและประเมินผลอย่างไร

.....
.....
.....

2.2 กำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์

ในแต่ละประเด็นต่อไปนี้ควรมีเนื้อหาสำคัญอะไรบ้างและควรกำหนดกิจกรรมสำหรับครูให้สามารถเรียนรู้จากการอบรมหรือสัมมนา การเรียนรู้จากคนอื่น และการเรียนรู้/ปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างไร และมีสัดส่วนของเวลาที่ใช้ตามหลักการพัฒนาอย่างไร รวมทั้งควรมีการวัดและประเมินผลอย่างไร

2.3 การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

ในแต่ละประเด็นต่อไปนี้ควรมีเนื้อหาสำคัญอะไรบ้างและควรกำหนดกิจกรรมสำหรับครูให้สามารถเรียนรู้จากการอบรมหรือสัมมนา การเรียนรู้จากคนอื่น และการเรียนรู้/ปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างไร และมีสัดส่วนของเวลาที่ใช้ตามหลักการพัฒนาอย่างไร รวมทั้งควรมีการวัดและประเมินผลอย่างไร

2.4 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

ในแต่ละประเด็นต่อไปนี้ควรมีเนื้อหาสำคัญอะไรบ้างและควรกำหนดกิจกรรมสำหรับครูให้สามารถเรียนรู้จากการอบรมหรือสัมมนา การเรียนรู้จากคนอื่น และการเรียนรู้/ปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างไร และมีสัดส่วนของเวลาที่ใช้ตามหลักการพัฒนาอย่างไร รวมทั้งควรมีการวัดและประเมินผลอย่างไร

2.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

ในแต่ละประเด็นต่อไปนี้ควรมีเนื้อหาสำคัญอะไรบ้างและควรกำหนดกิจกรรมสำหรับครูให้สามารถเรียนรู้จากการอบรมหรือสัมมนา การเรียนรู้จากคนอื่น และการเรียนรู้/ปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างไร และมีสัดส่วนของเวลาที่ใช้ตามหลักการพัฒนาอย่างไร รวมทั้งควรมีการวัดและประเมินผลอย่างไร

2.6 การวัดและการประเมินผล

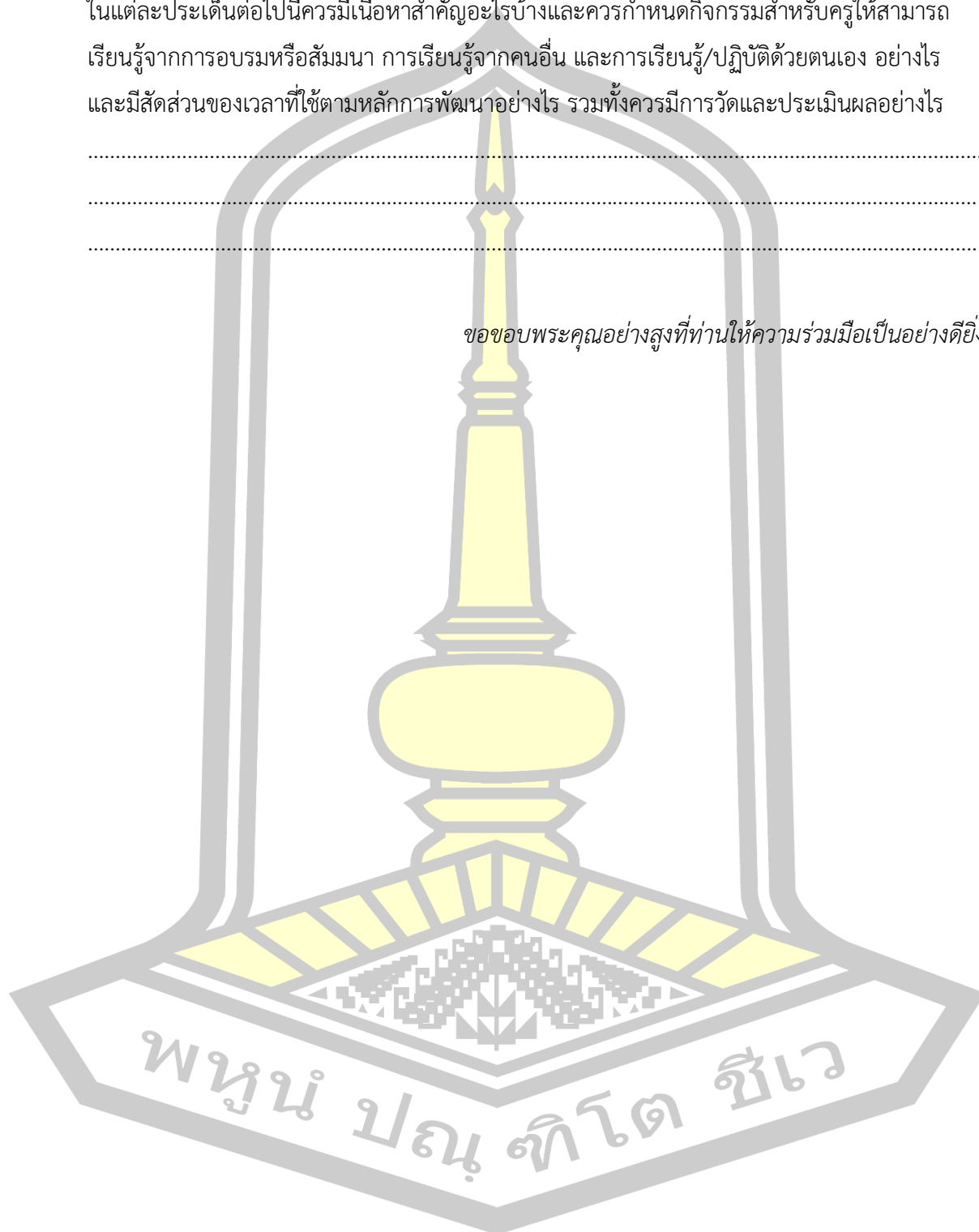
ในแต่ละประเด็นต่อไปนี้ควรมีเนื้อหาสำคัญอะไรบ้างและควรกำหนดกิจกรรมสำหรับครูให้สามารถเรียนรู้จากการอบรมหรือสัมมนา การเรียนรู้จากคนอื่น และการเรียนรู้/ปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างไร และมีสัดส่วนของเวลาที่ใช้ตามหลักการพัฒนาอย่างไร รวมทั้งควรมีการวัดและประเมินผลอย่างไร

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

**แบบประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2**

คำชี้แจง

แบบประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ นางสาวพิศกุลทอง พวงเงิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2. แบบประเมินต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หลังจากที่ได้ศึกษาโปรแกรมซึ่งผู้วิจัยได้แนบมาพร้อมแบบประเมินนี้

3. แบบประเมินนี้แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ-สกุล.....
2. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง.....
3. สังกัดหน่วยงาน.....
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สาขา.....
5. ประสบการณ์การทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์

ເບត 2

คำชี้แจง

1. โปรดพิจารณาโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ว่ามีความเหมาะสมและ
ความเป็นไปได้เพียงใด

2. โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละข้อคำถามโดยข้อความแต่ละช่อง

ระดับ 5 หมายถึง โปรแกรมมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง โปรแกรมมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ มาก

ระดับ 3 หมายถึง โปรแกรมมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง โปรแกรมมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง โปรแกรมมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ น้อยที่สุด

3. หากท่านเห็นว่าควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมประการใดกรุณาเขียนข้อมูลลงในข้อเสนอแนะ
และความคิดเห็นเพิ่มเติม

[illegible]

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3.6 Module 6 การวัดและการประเมินผล										
4. วิธีการพัฒนา										
4.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ										
3.2 การศึกษาดูงาน										
3.3 การปฏิบัติงานจริง										
5. การประเมินผลโปรแกรม										
5.1 การประเมินความเข้าใจ ก่อน-หลังการพัฒนา										
5.2 การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์										
5.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรม										

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

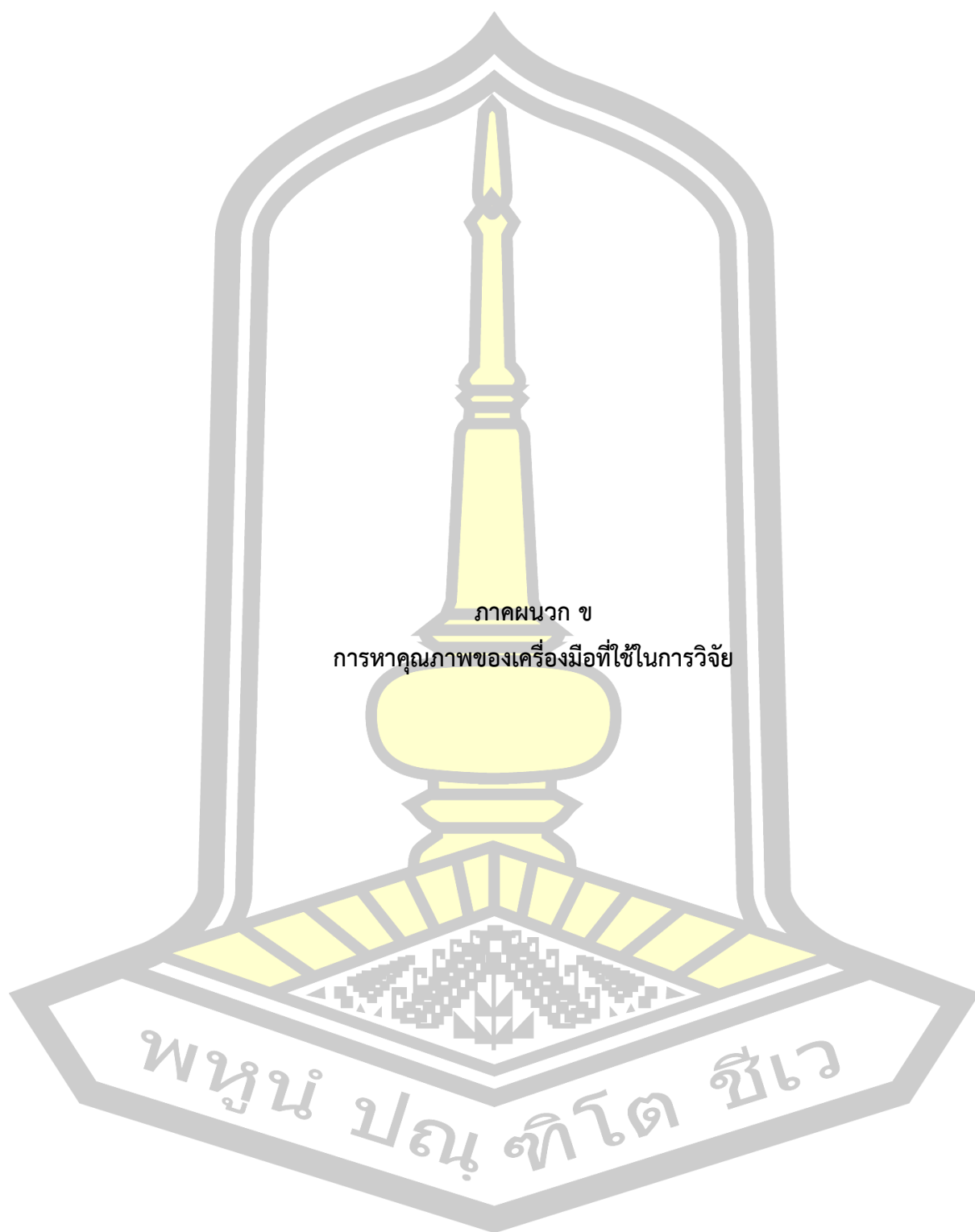
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ประเมิน

ตาราง 29 ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และ
สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนเชิงสร้างสรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	เฉลี่ย IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงสร้างสรรค์								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
การกำหนดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์								
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
การศึกษาค้นคว้าพร้อมผู้เรียน								
13	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
14	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	เฉลี่ย IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์								
19	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
22	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์								
24	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
30	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
การวัดและการประเมินผล								
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

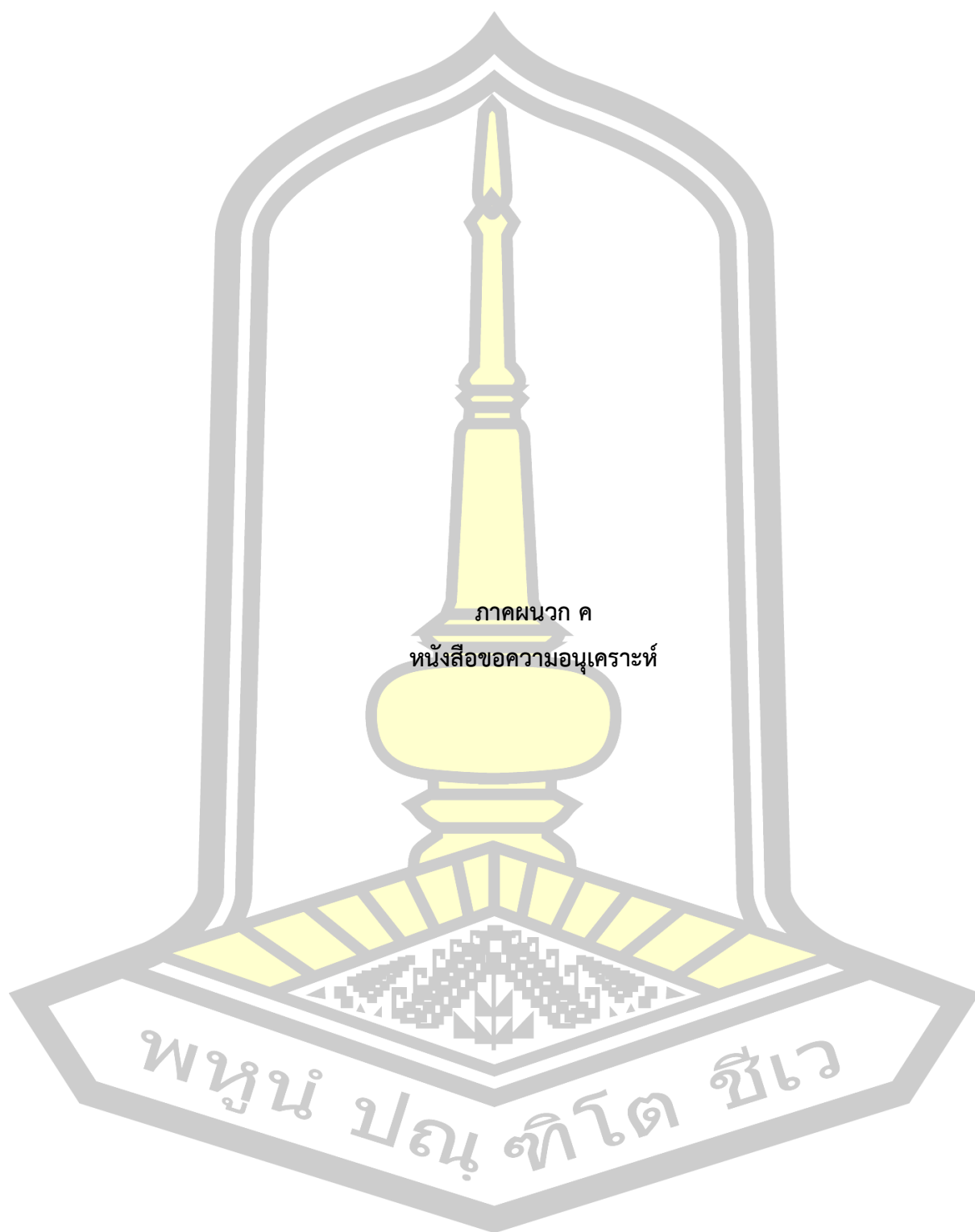
ตาราง 30 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน
และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนเชิงสร้างสรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.842*	0.991	0.799*	0.991
2	0.869*		0.811*	
3	0.844*		0.849*	
4	0.848*		0.792*	
5	0.867*		0.852*	
6	0.853*		0.88*	
7	0.845*		0.787*	
8	0.821*		0.861*	
9	0.865*		0.833*	
10	0.805*		0.837*	
11	0.864*		0.871*	
12	0.884*		0.88*	
13	0.901*		0.898*	
14	0.89*		0.841*	
15	0.84*		0.862*	
16	0.855*		0.883*	
17	0.89*		0.866*	
18	0.89*		0.853*	
19	0.862*		0.908*	
20	0.884*		0.877*	
21	0.886*		0.89*	
22	0.907*		0.9*	
23	0.824*		0.86*	

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
24	0.803*		0.854*	
25	0.86*		0.858*	
26	0.808*		0.876*	
27	0.829*		0.896*	
28	0.86*		0.899*	
29	0.878*		0.906*	
30	0.868*		0.884*	
31	0.828*		0.876*	
32	0.878*		0.896*	
33	0.841*		0.839*	
34	0.866*		0.864*	
35	0.873*		0.909*	
36	0.867*		0.887*	
37	0.865*		0.897*	

จากตาราง 24 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน จำนวน 37 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.803 ถึง 0.907 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.991 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.991 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ จำนวน 37 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.787 ถึง 0.909 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.991

ที่ อว 0605.5(2) / ว881

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ประพนธ์ วันนิจ

ด้วย นางสาวพิศุทธทอง พวงเงิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทองศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0874231466

ที่ อว 0605.5(2) / ว881

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์

ด้วย นางสาวพิศุทธิ์ทอง พวงเงิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมการพัฒนาศูนย์จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ กุสืออ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0874231466

ที่ อว 0605.5(2) / ว881

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางกัญญาพัชร วิชัยรัมย์ ศึกษาโทศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

ด้วย นางสาวพิศุลทอง พวงเงิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมการพัฒนาศูนย์จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตร์นันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0874231466

ที่ อว 0605.5(2)/1905

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

15 มิถุนายน 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ด้วย นางสาวพิศุทอง พวงเงิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แบบสอบถาม วิทยานิพนธ์ เรื่อง โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตนันท์ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาว พิศุทอง พวงเงิน ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0874231466

ที่ อว 0605.5(2)/1907

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

15 มิถุนายน 2566

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่การจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ด้วย นางสาวพิศุทธิ์ พวงเงิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แบบสอบถาม วิทยานิพนธ์ เรื่อง โปรแกรมการพัฒนาศูนย์จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนนท์ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาว พิศุทธิ์ พวงเงิน เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0874231466

ที่ อว 0605.5(2) / ว881

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 มีนาคม 2566

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.นิคม ชันโสม ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลประโคนชัย (อำนวยการ)

ด้วย นางสาวพิศุทธทอง พวงเงิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุมัติครุภัณฑ์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0874231466

ที่ อว 0605.5(2) / ว881

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวกิตติญา เชื้อมาก ครูชำนาญการพิเศษ

ด้วย นางสาวพิศุทธิ์ทอง พวงเงิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0874231466

ที่ อว 0605.5(2)/2040

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

5 กรกฎาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปะดะบุวิทยา

ด้วย นางสาวพิศุลทอง พวงเงิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แบบสอบถาม วิทยานิพนธ์ เรื่อง โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อชชัย จิตร์นันท์ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านได้อนุญาตให้ นางสาว พิศุลทอง พวงเงิน เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทองศักดิ์ กุสืออ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0874231466

ที่ อว 0605.5(2)/ว2041

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

5 กรกฎาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้นิเทศคุณวุฒิสัมภาษณ์แนวปฏิบัติที่ดี

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบัวถนอม

ด้วย นางสาวพิศุทธิ์ทอง พวงเงิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง โปรแกรมการพัฒนาครู
ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา
โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และ
มีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์
แนวปฏิบัติที่ดี เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0 4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0874231466

ที่ อว 0605.5(2)/22040

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

5 กรกฎาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบัวถนบ

ด้วย นางสาวพิศกุลทอง พวงเงิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง แบบสอบถาม วิทยานิพนธ์ เรื่อง โปรแกรมการพัฒนาศูนย์จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวพิศกุลทอง พวงเงิน เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

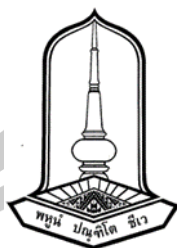
งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์/โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0874231466

ภาคผนวก ง

โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

พูน ปณ จิต ชีวะ

โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

จัดทำโดย

นางสาวพิกุลทอง พวงเงิน

พูน ปณ จิต ชีวะ

นิสิตระดับการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

หลักการ

การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและต่อยอดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสร้างสรรค์ผลงานและสร้างความกระตือรือร้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม การสอน ได้คิดนอกกรอบและได้ลงมือกระทำ สามารถสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง ผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลายหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาในสิ่งใหม่ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ นำไปใช้พัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายดังกล่าวต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ สามารถสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการในชั้นเรียนได้ดี ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ ผู้สอนที่มีหลักการมีความรู้และมีทักษะจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความหมายและมีคุณค่า โดยเฉพาะในปัจจุบันการเรียนรู้ไม่เกิดขึ้นในห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่ สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จัดทำขึ้นเพื่อจะนำไปใช้พัฒนา ครูผู้สอนในสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้บริหารจัดการในหน่วยงานตามบริบทที่เหมาะสม ยึดหลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 ด้วยการนำกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสม มาใช้ในการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่ครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้จากการพัฒนาไปดำเนินการ จัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาความรู้ และความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

เนื้อหาและกิจกรรม

เนื้อหาและกิจกรรมของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แบ่งออกเป็น 6 Module
ได้แก่

1. Module 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1.1 การประชุมร่วมวางแผน การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ของผู้บริหารและ
ครูในสถานศึกษา
- 1.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักสูตร
สถานศึกษาความต้องการของผู้เรียน
- 1.3 การกำหนดจุดมุ่งหมายมุ่งเน้นให้เกิดเป้าหมายสำคัญกับผู้เรียนครบ
ทั้งด้านความรู้ ด้านกระบวนการ และด้านเจตคติ

2. Module 2 การกำหนดเนื้อหา ประกอบด้วย

- 2.1 การกำหนดเนื้อหาการกำหนดหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้
- 2.2 การกำหนดเนื้อหาสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง
วิเคราะห์ให้มีความเชื่อมโยงกับหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.3 การกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับ
สภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. Module 3 การศึกษาความพร้อมผู้เรียน ประกอบด้วย

- 3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน การคัดกรองนักเรียน วิเคราะห์นักเรียน
รายบุคคล และศักยภาพของนักเรียน
- 3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิเคราะห์นักเรียน มีการบริหารจัดการชั้นเรียนดูแล
นักเรียน และมีการทำสารสนเทศอย่างเป็นระบบ
- 3.3 การประเมินความพร้อมของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อที่จะจัดเรียน
การสอนให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน

4. Module 4 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 4.1 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้
ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างการคิดเชิงสร้างสรรค์

4.2 การเลือกใช้สื่อที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ สนุก กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากเรียน

4.3 การสอนให้กับผู้เรียนขั้นฝึกการคิดเป็นรายบุคคลและกลุ่มย่อย ชี้นำเสนอและ
อภิปรายผลการคิด และขั้นประเมินผลการคิด

5. Module 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

5.1 การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติกิจกรรม
ร่วมกัน

5.2 การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดด้วยการตั้งคำถามที่หลากหลาย
ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และอภิปรายในชั้นเรียน

5.3 กำหนดวิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูเลือกวิธีการต่าง ๆ เพื่อจะนำมาใช้เป็น
แนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน

6. Module 6 การวัดและการประเมินผล ประกอบด้วย

6.1 การประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง จากการสังเกตพฤติกรรม การอภิปรายผล
การปฏิบัติงาน หรือแบบทดสอบ

6.2 การประเมินผลด้วยเครื่องมือหรือวิธีที่หลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับ
จุดประสงค์การเรียนรู้

6.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการจัดการเรียนรู้

6.4 การประเมินผลให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ

วิธีการพัฒนา

วิธีการที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการ
เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ตามหลักการ 70:20:10 แสดงดังตาราง

พูน ปณ ภิโต ชเว

ตาราง วิธีการพัฒนาและกิจกรรม ตามหลักการ 70:20:10 ที่นำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาตาม
 โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

Module	วิธีการพัฒนา/กิจกรรม					
	เนื้อหาการอบรม (10%)/ชั่วโมง		การศึกษาดูงาน (20%)/ชั่วโมง		การปฏิบัติงานจริง (70%)/ชั่วโมง	
1. การกำหนด จุดมุ่งหมายการ เรียนรู้	1. การประชุมร่วม วางแผน การกำหนด จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ของผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา 2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับ หลักสูตรสถานศึกษาความ ต้องการของผู้เรียน 3. การกำหนดจุดมุ่งหมาย ที่เน้นให้เกิดเป้าหมาย สำคัญกับผู้เรียนครบทั้ง ด้านความรู้ กระบวนการ และเจตคติ	3	การศึกษาดูงานจาก ครูที่มีประสบการณ์ สูงในการจัดการ เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ในสถานศึกษาหรือ สถานศึกษาอื่น 1. ศึกษาเอกสาร วิธีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์ 2. การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ศึกษาข้อมูล จาก Best practice ในสถานศึกษาอื่น 3. ทดลองปฏิบัติ จากปฏิบัติงานจริง จากต้นแบบ	32	การนำความรู้ที่ได้ จากการอบรมและ การศึกษาดูงาน มาออกแบบและ จัดกิจกรรมการ เรียนรู้เชิง สร้างสรรค์ในชั้น เรียนของตนเอง 1. การจัดการ อบรมเชิงปฏิบัติ การ 2. การระดม ความคิด นำ ความรู้ที่ได้จาก การอบรมมา จัดการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์ในชั้น เรียน 3. สร้างแผนการ จัดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ เชิงสร้างสรรค์ 4. จัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์ ในชั้นเรียน	112
2. การกำหนด เนื้อหา	1. การกำหนดเนื้อหา การกำหนดหลักสูตรเพื่อ นำไปใช้ในกระบวนการ จัดการเรียนรู้ 2. การกำหนดเนื้อหา สอดคล้องกับมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตร แกนกลาง วิเคราะห์ให้มี ความเชื่อมโยงกับ หลักสูตรสถานศึกษา 3. การกำหนดเนื้อหาการ จัดการเรียนรู้ มีความ	2				

Module	วิธีการพัฒนา/กิจกรรม			
	เนื้อหาการอบรม (10%)/ชั่วโมง		การศึกษาดูงาน (20%)/ชั่วโมง	การปฏิบัติงานจริง (70%)/ชั่วโมง
	ยึดหยุ่นสอดคล้องกับ สภาพการเรียนรู้ของ ผู้เรียน			5. การอภิปราย นำเสนอผล ที่เกิดขึ้นจาก การปฏิบัติงานจริง
3. การศึกษา ความพร้อม ผู้เรียน	1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ของผู้เรียน การคัดกรอง นักเรียน วิเคราะห์นักเรียน รายบุคคล และ ศักยภาพ ของนักเรียน 2. การสร้างเครื่องมือ ในการวิเคราะห์นักเรียน มีการบริหารจัดการ ชั้นเรียนดูแลนักเรียน และ มีการทำสารสนเทศอย่าง เป็นระบบ 3. การประเมิน ความพร้อมของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อที่จะจัดเรียนการสอน ให้ตรงตามความต้องการ ของผู้เรียน	3		
4. การกำหนด วิธีการจัดการ เรียนรู้	1. การกำหนดวิธีการ จัดการเรียนรู้ ที่เน้น นักเรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย วิธีการที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างการคิดเชิง สร้างสรรค์ 2. การเลือกใช้สื่อที่กระตุ้น ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ จัดกิจกรรมที่ น่าสนใจ สนุก กระตุ้นให้	2		

Module	วิธีการพัฒนา/กิจกรรม				
	เนื้อหาการอบรม (10%)/ชั่วโมง	การศึกษาดูงาน (20%)/ชั่วโมง	การปฏิบัติงานจริง (70%)/ชั่วโมง		
	นักเรียนเกิดความอยากเรียน 3. การสอนให้กับผู้เรียน ขั้นฝึกการคิดเป็น รายบุคคลและกลุ่มย่อย ขั้นนำเสนอและอภิปราย ผลการคิด และ ขั้นประเมินผลการคิด				
5. การจัด กิจกรรมการ เรียนรู้	1. การใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบกลุ่ม ร่วมมือ เพื่อให้ผู้เรียนได้มี การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน 2. การจัดการเรียนรู้ที่ให้ ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด ด้วยการตั้งคำถามที่ หลากหลาย ร่วมกันแสดง ความคิดเห็น และ อภิปรายในชั้นเรียน 3. กำหนดวิธีจัดกิจกรรม การเรียนรู้ครูเลือกวิธีการ ต่าง ๆ เพื่อจะนำมาใช้เป็น แนวทางในการจัดการ เรียนการสอนให้กับผู้เรียน	3			
4. การวัดและ ประเมินผลการ	1. การประเมินผู้เรียนตาม สภาพจริง จากการสังเกต พฤติกรรม การอภิปราย ผลการปฏิบัติงาน หรือ แบบทดสอบ 2. การประเมินผลด้วย เครื่องมือหรือวิธีที่ หลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องกับ	3			

Module	วิธีการพัฒนา/กิจกรรม				
	เนื้อหาการอบรม (10%)/ชั่วโมง	การศึกษาดูงาน (20%)/ชั่วโมง		การปฏิบัติงานจริง (70%)/ชั่วโมง	
	จุดประสงค์การเรียนรู้ 3. การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ควบคู่ไปกับ กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4. การประเมินผลให้ ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจต คติ				
รวม		16		32	112
ร้อยละ		10		20	70

การประเมินผลโปรแกรม

ตาราง การประเมินผลโปรแกรมการพัฒนาศูนย์ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ประเด็นการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. การประเมินความรู้ ความเข้าใจ ก่อน - หลัง การพัฒนา	แบบทดสอบความรู้ความ เข้าใจก่อน - หลังการพัฒนา (pre test – post test)	ร้อยละ 80 ของครูที่เข้าร่วม การพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์ หลังการพัฒนาสูงขึ้นกว่า ก่อนการพัฒนา
2. การประเมิน ความสามารถในการ จัดการเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์	แบบประเมินระดับพฤติกรรม ตามโปรแกรม	ร้อยละ 80 ของผู้ร่วมพัฒนา มีระดับ พฤติกรรมตามโปรแกรมกำหนด ระดับมากขึ้นไป
3. การประเมินความพึง พอใจของผู้เข้าร่วมการ พัฒนา	แบบประเมินความพึงพอใจ	ร้อยละ 80 ของครูที่เข้าร่วม การพัฒนา มีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมากขึ้นไป

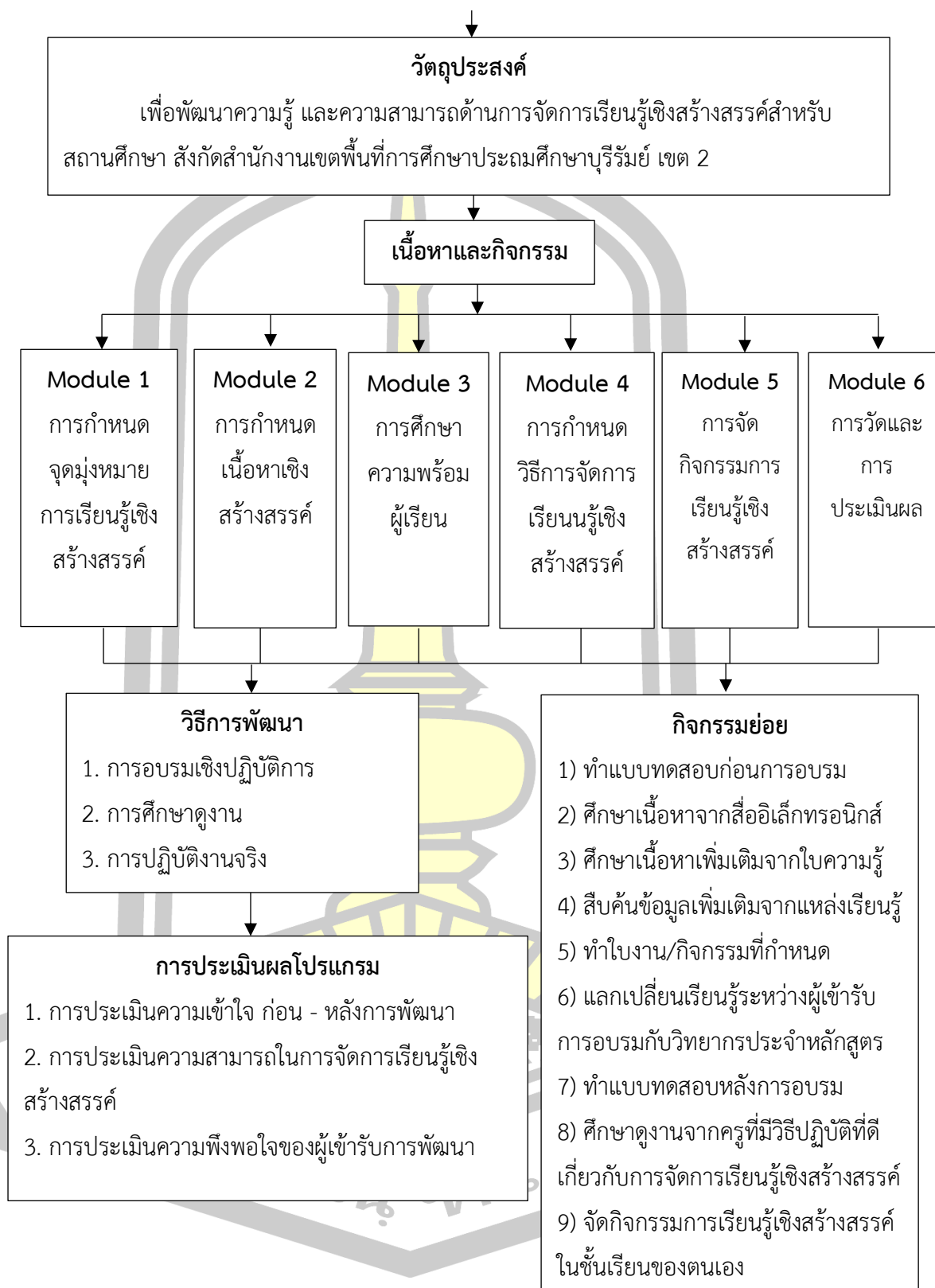
แผนผังของโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ดังภาพประกอบ

โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

หลักการ

การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับ
การเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและต่อยอดการเรียนรู้
ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสร้างสรรค์ผลงานและสร้างความกระตือรือร้น เปิดโอกาสให้
ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอน ได้คิดนอกกรอบและได้ลงมือกระทำ สามารถสร้าง
ความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง ผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลายหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนได้
ฝึกการคิดแก้ปัญหาในสิ่งใหม่ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น
โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ นำไปใช้พัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย
ดังกล่าวต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ สามารถสร้างนวัตกรรมบริหาร
จัดการในชั้นเรียนได้ดี ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนที่
มีหลักการมีความรู้และมีทักษะจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความหมายและมีคุณค่า
โดยเฉพาะในปัจจุบันการเรียนรู้ไม่เกิดขึ้นในห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็น
สิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จัดทำขึ้นเพื่อจะนำไปใช้
พัฒนาครูผู้สอนในสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์
เขต 2 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิง
สร้างสรรค์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้บริหารจัดการในหน่วยงานตามบริบทที่
เหมาะสม ยึดหลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 ด้วยการนำกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสม
มาใช้ในการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ
ที่ได้จากการพัฒนาไปดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพ
ด้านการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

ภาพประกอบ โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

คำแนะนำการใช้โปรแกรม

การดำเนินการตามโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยผู้นำโปรแกรมไปใช้ ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การศึกษาความพร้อมผู้เรียน การกำหนดวิธีการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และ เอกสารประกอบการพัฒนาอย่างละเอียด
2. จัดเตรียมประสานวิทยากร และร่วมวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาการพัฒนา
3. จัดเตรียมประสานการพัฒนาตาม Module 1-6 ที่กำหนดไว้ในโปรแกรม
4. ดำเนินการตามแผนการพัฒนา
5. ประเมินผลการพัฒนา

การดำเนินการพัฒนา

การดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาแต่ละขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการพัฒนา

เมื่อศึกษารายละเอียดโปรแกรมและเอกสารประกอบโปรแกรมเรียบร้อยแล้วให้ดำเนินการดังนี้

1. คัดเลือกครูเข้ารับการพัฒนา โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาดังนี้
 - 1.1 ครูที่เข้าร่วมพัฒนา สามารถเข้าร่วมโครงการได้ตลอดระยะเวลาในการพัฒนา
 - 1.2 ครูที่ปฏิบัติงานด้านวิชาการหรือครูผู้สอนที่สนใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
2. ประชาสัมพันธ์โปรแกรมการพัฒนา โดยมีวิธีการดังนี้
 - 2.1 ส่งหนังสือราชการแจ้งโรงเรียนในสังกัดทราบและคัดเลือกครูเข้ารับการพัฒนา
 - 2.2 ประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการพัฒนา

การดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ มีรายละเอียดดังนี้

1. พิธีเปิด ปฐมนิเทศ ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนา วัตถุประสงค์ของการพัฒนา กระบวนการพัฒนา บทบาทหน้าที่ของผู้เข้ารับการพัฒนา บทบาทหน้าที่ของวิทยากร และเอกสารที่ใช้ประกอบการบรรยาย (30 นาที)
2. ทดสอบด้านความรู้ ความเข้าใจ ก่อนการพัฒนา (10 นาที)
3. ดำเนินการพัฒนาตามเนื้อหา Module 1-6 (16 ชั่วโมง)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลหลังการพัฒนา

1. ทดสอบด้านความรู้ ความเข้าใจ หลังการพัฒนา (10 นาที)
2. พิธีปิดการพัฒนา มอบเกียรติบัตร (30 นาที)

กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนา

โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใช้กิจกรรมในการพัฒนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการปฏิบัติงานจริง

ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนา

การเข้ารับการพัฒนายึดหลักการพัฒนาแบบ 70:20:10 ทั้งหมดจำนวน 160 ชั่วโมง ได้แก่

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ 16 ชั่วโมง คิดเป็น 10 %
2. การศึกษาดูงาน 32 ชั่วโมง คิดเป็น 20 %
3. การปฏิบัติงานจริง 112 ชั่วโมง คิดเป็น 70 %

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการบรรยาย
2. ใบความรู้/ใบกิจกรรม
3. วีดิทัศน์
4. สื่อประสมในการบรรยาย (Power Point)
5. คอมพิวเตอร์/โปรเจ็คเตอร์/เครื่องฉายภาพสามมิติ

การวัดและประเมินผลการพัฒนา

ในการวัดและประเมินผลการพัฒนาตามโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใช้วิธีวัดและประเมินผลดังนี้

1. การประเมินความเข้าใจ ก่อน - หลังการพัฒนา
2. การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนามตามโปรแกรม

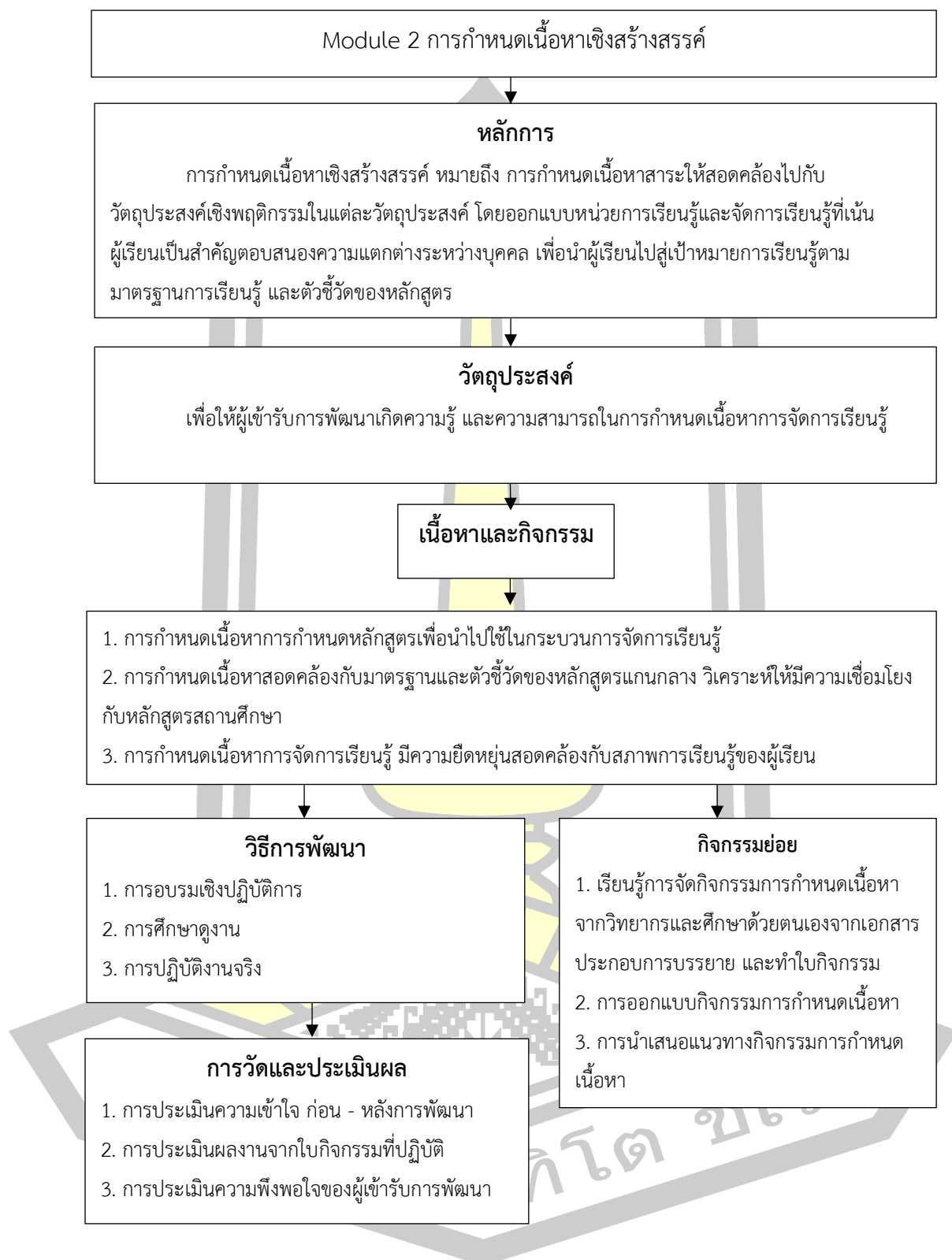
การพัฒนาตามโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แสดงดังตาราง

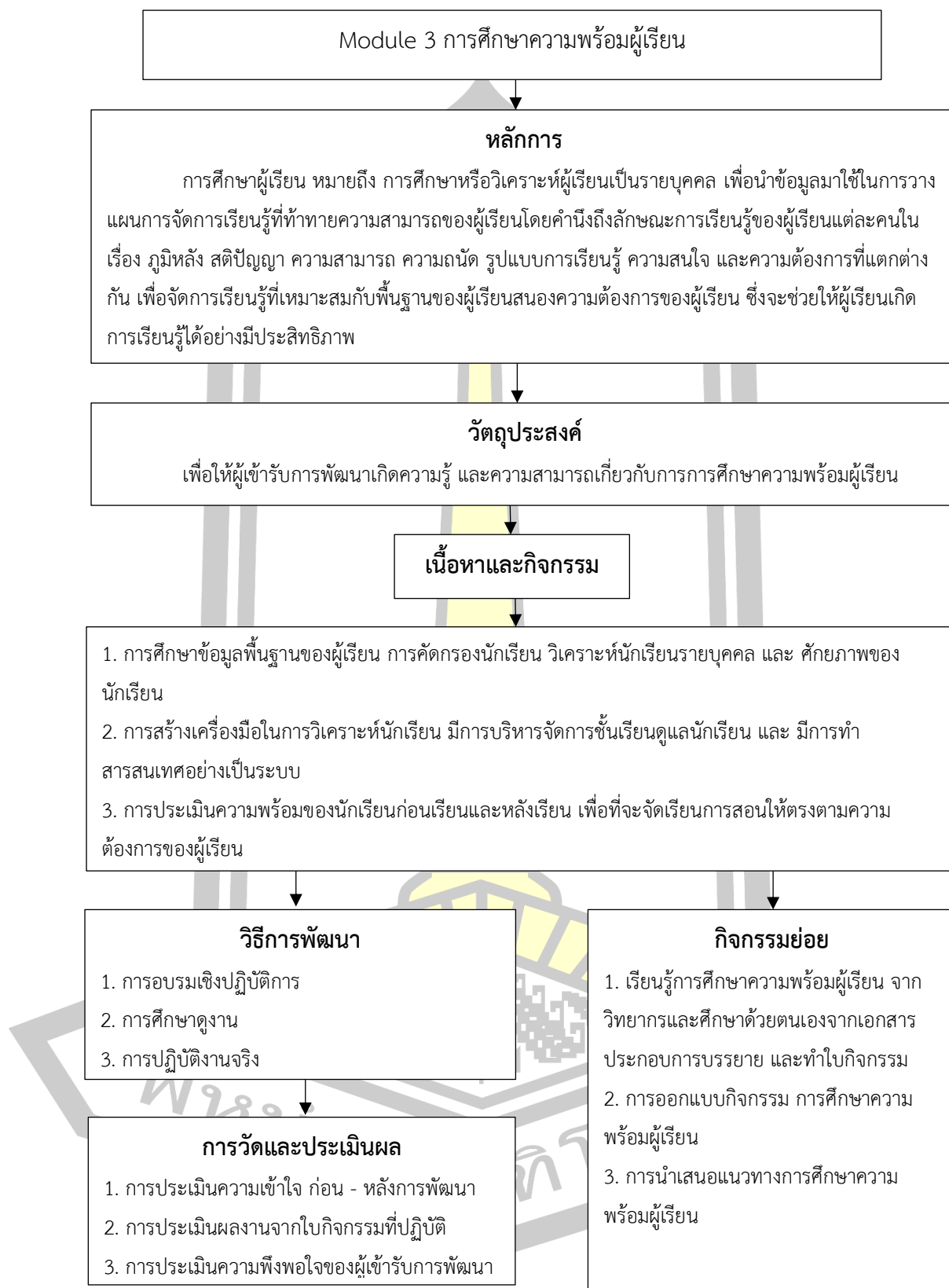
ตาราง แสดงวัน/เวลา กิจกรรม การดำเนินการ และสื่อ ในการพัฒนาตามโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

วัน/เวลา	กิจกรรม	การดำเนินการ	สื่อ
วันที่ 1 Module 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (จำนวน 3 ชั่วโมง)			
08.00 - 08.30 น.	ลงทะเบียน		
08.30 - 09.00 น.	พิธีเปิด		
09.00 - 09.10 น.	Pre-test		
09.10 - 12.10 น.	การบรรยาย ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยายเรื่อง การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้และทำใบงาน/ใบกิจกรรม	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณศึกษา
12.10 - 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน		
วันที่ 1 Module 2 การกำหนดเนื้อหา (จำนวน 2 ชั่วโมง)			
13.00 - 15.00 น.	การบรรยาย ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหา	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยายเรื่องการกำหนดเนื้อหาและทำใบงาน/ใบกิจกรรม	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณศึกษา

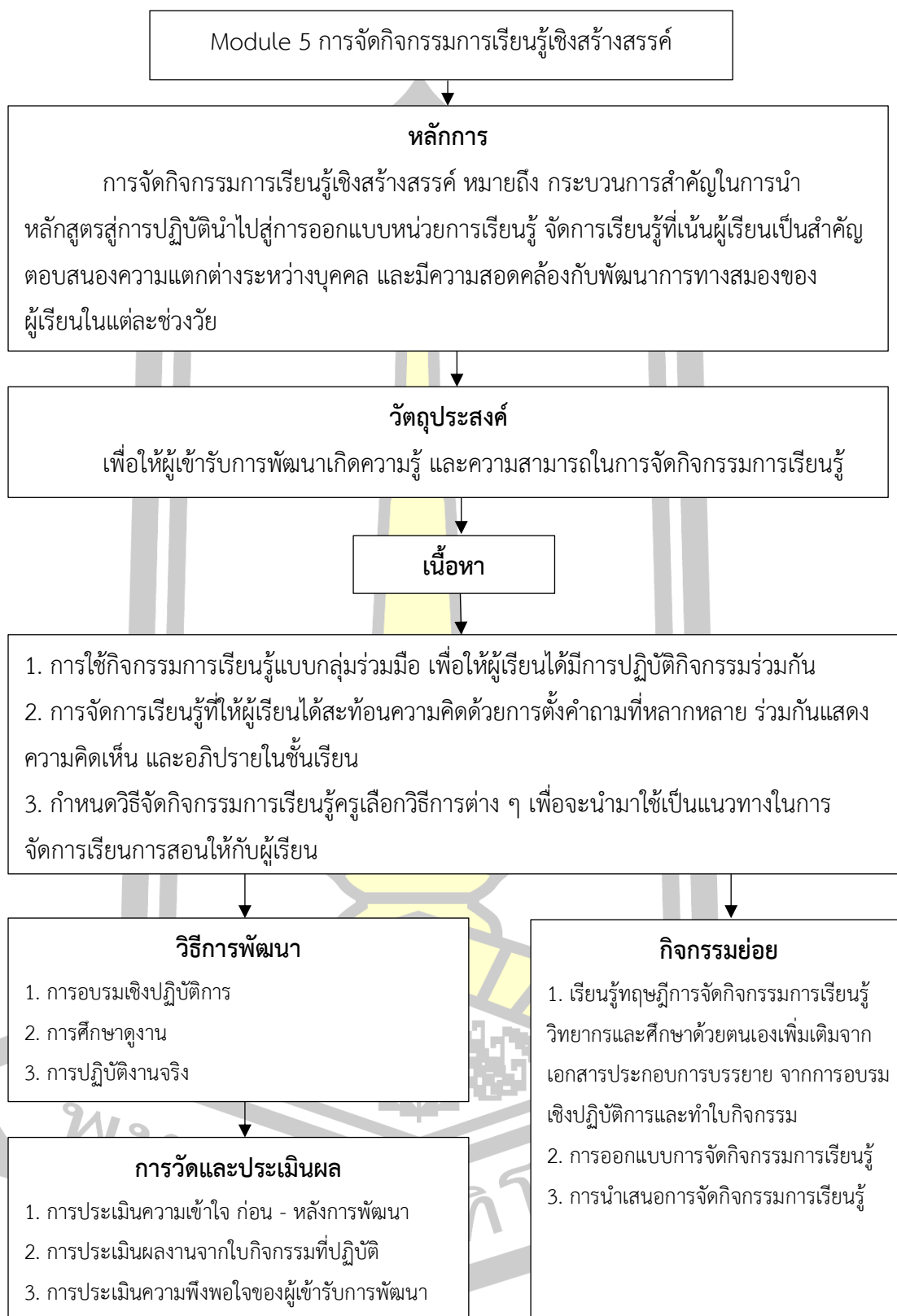
วัน/เวลา	กิจกรรม	การดำเนินการ	สื่อ
วันที่ 2 Module 3 การศึกษาความพร้อมผู้เรียน (3 ชั่วโมง)			
08.00 -09.00 น.	ลงทะเบียน		
09.00 -12.00 น.	การบรรยาย ความรู้เกี่ยวกับ การศึกษาความพร้อมผู้เรียน	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยาย เรื่อง การศึกษาความพร้อมผู้เรียน	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณีศึกษา
12.00 - 13.00 น.		รับประทานอาหารกลางวัน	
วันที่ 2 Module 3 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ (2 ชั่วโมง)			
13.00 – 15.00 น.	การบรรยาย ความรู้เกี่ยวกับ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยาย เรื่อง การกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ และทำใบงาน/ใบกิจกรรม	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณีศึกษา
วันที่ 3 Module 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (3 ชั่วโมง)			
08.00 -09.00 น.	ลงทะเบียน		
09.00 -12.00 น.	การบรรยาย ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยาย เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณีศึกษา
12.00 - 13.00 น.		รับประทานอาหารกลางวัน	
วันที่ 3 Module 6 การวัดและการประเมินผล (3 ชั่วโมง)			
13.00 – 16.00 น.	การบรรยาย ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล	ผู้เข้าอบรมฟังบรรยาย เรื่อง การวัดและการประเมินผล และทำใบงาน/ใบกิจกรรม	PPT, VDO, เอกสารประกอบการบรรยาย, กรณีศึกษา
16.00 - 16.10 น.	Post-test		
16.10 - 16.30 น.	พิธีปิดการพัฒนา มอบเกียรติบัตร		

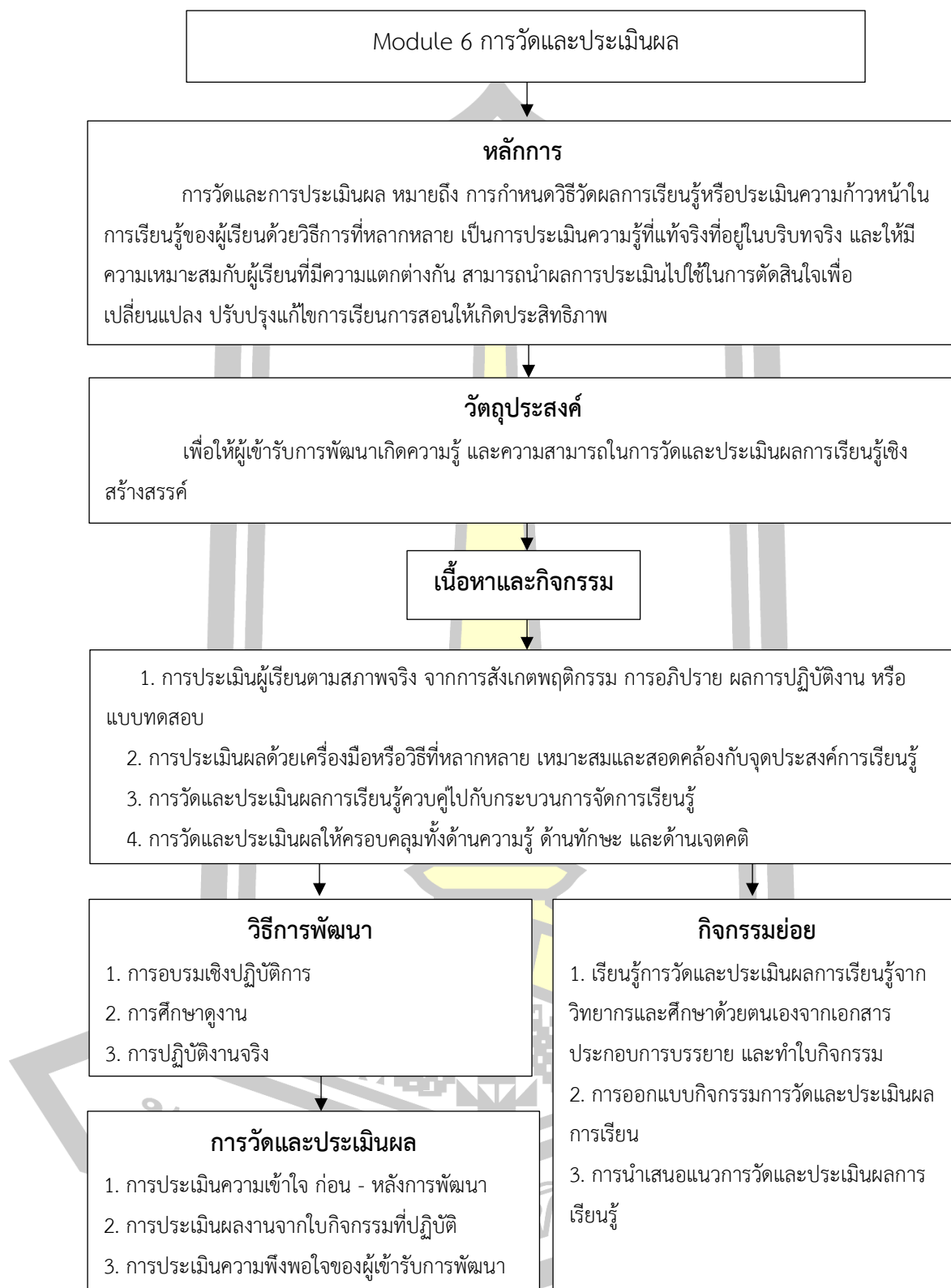

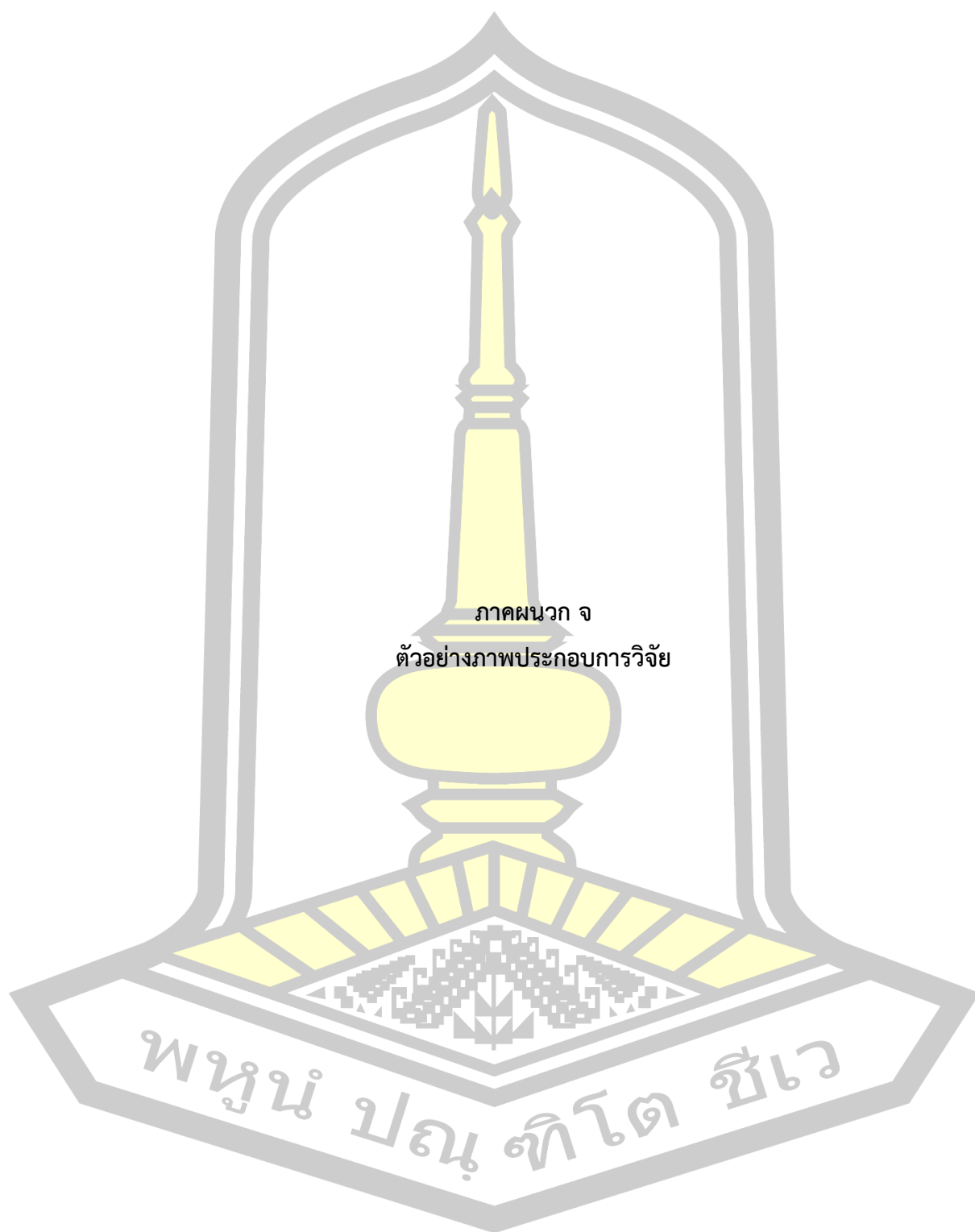

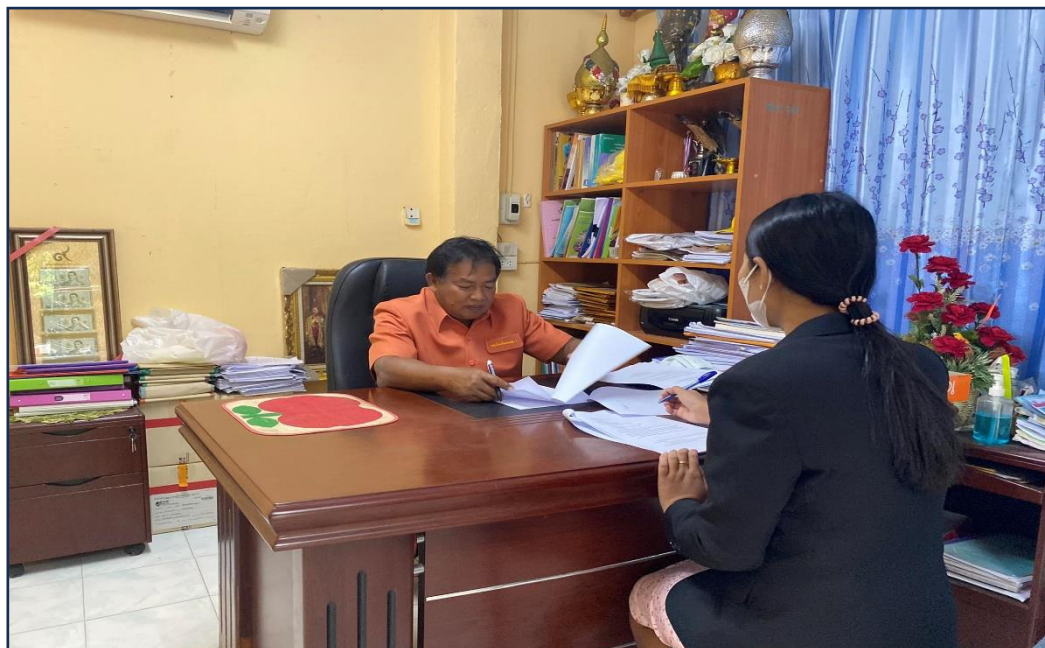

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวพิกุลทอง พวงเงิน
วันเกิด	วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2538
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 15 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองแขว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	รับราชการครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านบัวถนน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31160
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2555 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2560 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2566 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ภิโต ชีเว